

Vastakkainen Vuosaari.

Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan katsojakokemukset
vuosaarelaisten teemakirjoituksissa

Tuuli Tokkola
Pro gradu-tutkielma
Turun yliopisto
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma
Kulttuuriperinnön tutkimus
marraskuu 2013

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteidentutkimuksen laitos/ Humanistinen tiedekunta

TOKKOLA, TUULI: Vastakkainen Vuosaari. Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan katsojakokemukset vuosaarelaisten teemakirjoituksissa.

Pro gradu-tutkielma, 89 sivua, 4 liitesivua.

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Kulttuuriperinnön tutkimus

marraskuu 2013

Tutkimukseni tarkastelee Vuosaari-elokuvan vuosaarelaisia katsojakokemuksia teemakirjoituksista käsin. Helmikuussa 2012 ensi-iltansa saanut ohjaaja Aku Louhimiehen ohjaama Vuosaari-elokuva herätti keskustelua ja eri tuntemuksia vuosaarelaisissa katsojissa heti ennakkonäytösten jälkeen. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten katsojat näkevät oman Vuosaarensa Vuosaari-elokuvan nostamien teemojen kautta. Tutkimus tuo esiin niitä asioita, joita vuosaarelaiset pitävät merkityksellisenä omalla asuin-alueellaan ja omassa arjessaan.

Toukokuussa 2012 järjestämäni kahden Vuosaari-elokuvanäytöksen jälkeen kertyi 94 katsojan teemakirjoitusta, jotka ovat tutkimuksen primaariaineisto Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan lisäksi. Tutkimuksessa katsojat vertaavat omaa Vuosaartaan elokuvan ohjaajan mielenmaisemaan Vuosaaresta. Teemakirjoittaminen toimii osallistavana menetelmänä, jolloin katsojat liittyvät keskusteluun omasta alueestaan vasten Vuosaari-elokuvaa. Tutkimuksessani Aku Louhimies edustaa julkista puhuntaa ja katsojat yksityistä puhuntaa. Asetan nämä kaksi eri puhuntaa toisilleen rinnakkaisiksi. Tutkimus sisältää 48 teemakirjoittajan sitaatteja.

Lähestyn Vuosaarta fyysisenä, sosiaalisena sekä kulttuurisena tilana. Laadullinen tutkimukseni liittyy kaupunkitutkimukseen ja tarkastelee nykypäivää paikassa Vuosaari. Teemakirjoituksien analysoimiseen olen käyttänyt laadullista sisällysanalyysiä. Teemakirjoittajilla on selkeä paikkaidentiteetti, ja kirjoittajat toimivat asiantuntijoina omasta alueestaan.

Tutkimusaineisto tarkastelee ohjaajan urbaanin mielenmaiseman kautta vuosaarelaisia paikkoja ja maamerkkejä. Elokuvan henkilögallerian myötä teemakirjoituksissa nousee esiin puhe vuosaarelaisesta diversiteetistä. Ohjaaja Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan urbaani mielenmaisema yksinäisine henkilö-hahmoineen muodostaa usein katsojille vastakkaisia näkemyksiä Vuosaaresta. Teemakirjoituksissa korostuu puhe vuosaarelaisesta luonnosta. Lisäksi puhe yhteisöllisyydestä nousee kirjoituksissa omaksi teemakseen.

Asiasanat: Aku Louhimies, alueellinen identiteetti, mielenmaisema, osallistaminen, teemakirjoitukset, Vuosaari, Vuosaari-elokuva, yhteisöllisyys.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen aihe ja tavoitteet	1
1.2. Tutkimusaineiston tuottaminen	4
1.3. Teemakirjoitusaineiston arviointi.....	9
1.4. Aikaisempaa tutkimusta.....	11
1.5. Tutkimusmetodi ja tutkimuskysymys.....	17
2. Luupissa ohjaaja ja Vuosaari-elokuva.....	23
2.1. Ohjaaja Aku Louhimies ja Vuosaari-elokuva.....	23
2.2. Elokuvan julkinen vastaanotto	26
3. Vuosaari-elokuvan paikkakuvaus ja teemakirjoitusten paikkaidentiteettipuhe	29
3.1. Ohjaajan mielenmaisema kohtaa Vuosaarelaisen katsojan	30
3.2. Ohjaajan urbaani Vuosaari	32
3.3. Kirjoittajien urbaani ja luonto lomittuneina	35
3.3.1. Kylmää mielenmaisemaa ja meren olomuodot.....	37
3.4. Kirjoittajien asuinalueina Meri-Rastila, Pohjois-Vuosaari ja Aurinkolahti	39
3.5. Kirjoittajien maamerkkeinä Cirrus, Pauligin tehdas, satama ja metro.....	43
4. Vuosaari-elokuvan henkilögalleria ja teemakirjoitusten puhe vuosaarelaisesta diversiteetistä	48
4.1. Henkilögallerian mielenmaisema Vuosaari-elokuvassa ja katsojan kiinnittyminen	50
4.2. Henkilögalleriat elokuvassa	52
4.2.1. Naiset sekä miehet kuvassa	53
4.2.2. Nuoret, lapset ja ihmisen paras ystävä sekä kuvasta puuttuvat vanhukset	57
4.2.3. Maahanmuuttajat	61
5. Yksinäisyyden esittelystä puheeseen yhteisöllisyydestä.....	65
5.1. Yhteisöllisyyden menneisyys Vuosaaressa	66
5.2. Muuttajaa vastassa asuinyhteisyys	69
5.3. Toiminnalliset piirit ja turvalliset verkostot.....	71
6. Lopuksi.....	75
Lähteet.....	83
Liitteet	

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen aihe ja tavoitteet

Aku Louhimiehen ohjaama Vuosaari-elokuva sai ensi-iltansa 3.2.2012. Elokuvan kaksi ennakkoesitystä esitettiin Vuosalissa 25. ja 26.2.2012. Vuotalon 320-paikkainen Vuosali täyttyi katsojista Helsingin Sanomien ja Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen järjestämässä näytöksissä. Työskentelen Vuotalossa Helsingin kulttuurikeskuksen kulttuurituottajana. Talo on yksi Helsingin alueellisista, neljästä kulttuuritalosta. Suurimmaksi osaksi paikallisista vuosaarelaisista asukkaista koostuva yleisö odotti elokuvaa mielenkiinnolla, saihan kaupunginosa oman nimetyn elokuvansa. Vuosaarelaiset olivat aiemmin nähneet miten elokuvatyöryhmä oli liikkunut Vuosaarella kuvaamassa elokuvaa. Ohjaaja Aku Louhimies oli itse asunut paikkakunnalla neljä vuotta ja elokuvan markkinointi oli alkanut medioissa.

Ennakkonäytösten jälkeen olin paikalla Vuosalissa seuraamassa yleisön erityyppisiä, voimakkaitakin tunnereaktioita elokuvasta. Esitysten päätyttyä katsojilla näytti olevan selvä tarve jakaa omia kokemuksia näkemästään. Ennen esitystä ohjaaja Aku Louhimies muistutti katsojia, että elokuvan tapahtumat voisivat sijoittua mihin tahansa suomalaiseen lähiöön. Vaikutti kuitenkin siltä, että moni vuosaarelainen tahtoi heijastaa omaa henkilökohtaista kokemustaan Vuosaaresta elokuvassa esitettyyn kuvaan.

Esitysten jälkeen minua jäivät askarruttamaan katsojien reaktiot. Jäin miettimään, minkälaisia asioita katsoja mahdollisesti liitti tai toisaalta mitä hän erotti elokuvasta, heijastaen sitä omaan mielikuvaansa Vuosaaresta. Tästä syntyi ideani järjestää toukokuussa 2012 kaksi Vuosaari-elokuvan näytöstä Vuosaliin

ja osallistaa vuosaarelaisia teemakirjoittamaan aiheesta ”Miten minun Vuosaarenin eroaa Aku Louhimiehen ohjaamasta Vuosaari-elokuvasta”. Mitä vuosaarelaiset ajattelevat omasta asuinpaikastaan? Ajattelin, että tämä tieto olisi tärkeää.

Teemakirjoitusaineiston kautta pääsen lähemmäs vuosaarelaisten arkea. Oletukseni on, että Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvasta nousevat eri teemat ohjaavat kirjoittajia tarkastelemaan omaa asuinympäristöään. Nähtäväksi tällöin jää, mihin elokuvassa esitettyihin aiheisiin kirjoittajat tarttuvat ensisijaisesti. Näkemykseni on, että ilman Vuosaari-elokuvaa teemakirjoittajat eivät välttämättä ehkä tarttuisi niihin arkoihinkin aihealueisiin, joita elokuvassa käsiteltiin. Elokuva toimii näin kirjoittajille innoittajana, ärsyttäjänä sekä inspiraation lähteenä.

Tarkoitukseni on tarkastella Helsingin suurinta kaupunginosaa Vuosaarta Vuosaari-elokuvan kautta. Aku Louhimies on harvoja nykypäivän suomalaisia ohjaajia, jonka elokuvien tapahtumat liikkuvat urbaanissa kaupunkimiljöössä. Vaikka Aku Louhimiestä ei suoranaisesti voida pitää yhteiskunnallisena elokuvaohjaajana, hänen viimeisimpien kaupunkimiljööseen sijoittuvien elokuviensa teemat¹ ovat liikkuneet ajankohtaisissa nyky-yhteiskuntaa koskettavissa aihepiireissä².

Keskityn tutkimuksessani vuosaarelaisten katsojien teemakirjoituksista nouseeseen kaupunkitilaan, elokuvan henkilögallerian kautta esiin tuotuun vuosaarelaiseen diversiteettiin sekä puheeseen yhteisöllisyydestä. Pyrin ottamaan palan tätä helsinkiläistä kaupunginosaa haltuuni yhtä aikaa sekä sosiaalisena että fyysisenä ympäristönä. Taustatutkimuksena käytän Tiina-Riitta Lapin väitöstutkimusta, jossa hän on tutkinut kaupunkitiloja ja niihin liittyviä mielikuvia eri puuhuntojen kautta³. Toinen käyttämäni tutkimus on Sirpa Tanin väitöstutkimus,

---

¹ Louhimies. Ohjaukset: Paha maa,2005, Valkoinen kaupunki,2006 sekä Vuosaari-elokuva 2012.

² Arvola: ”Haaveiden ja arjen romuralli”. Helsingin Sanomat, Nyt-liite. 2.2.2012.

³ Lappi, 2007. Neuvottelu tilan tulkinnoista. Etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalsen ympäristön vuorovaikutuksesta jyväskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa.

jossa hän on tuonut esiin elokuvien luomia paikkoja nimenomaan Helsinki-elokuvien mielenmaisemien kautta ⁴.

Tiina-Riitta Lappi on tutkinut kaupunkitiloja ja paikkoja, joiden merkitys rakentuu ihmisen kokemusten ja tulkintojen läpi. Lappi pohtii, voisivatko yksityiset ja julkiset puhunnat limittyä keskenään niin, että ne muodostaisivat yhdessä ikään kuin sellaisen kertomuksen, josta jokainen löytäisi oman kaupunkinsa ⁵. Julkisella puheella Lappi viittaa tutkimuksessaan niihin tarinoihin ja kertomuksiin, joita muun muassa kaupunkisuunnittelijat, virkamiehet, media ja institutionaaliset kertojat kollektiivisesti julkisuudessa rakentavat sekä kehittävät symboloimaan kaupunkia⁶. Yksityisiksi puhunnoiksi Lappi kutsuu puolestaan sellaisia tekstejä, joissa on yhden kaupunkilaisen oma näkemys kaupunkitodellisuudesta. Yksityiset puhunnat perustuvat tällöin kokemukselliseen tietoon ja arkitietoon. Tällainen arkitieto kiinnittyy jokapäiväiseen elämäntapaan. Arkitieto kytkeytyy myös muistumiin siitä, mitä aiemmin on ollut tai miten mennyt suhteutuu nykyiseen ja tulevaan ⁷. Käytän omassa tutkimuksessani Tiina-Riitta Lappin tapaa ottaa huomioon juuri tuo kaupunkilaisen yksityinen puhunta. Käytän tutkimuksessani myös ohjaaja Aku Louhimiehen julkista puheenvuoroa tuottaa omaa kuvaansa Vuosaaresta.

Sirpa Tanin vuonna 1995 valmistunut väitöskirja tuo esiin, miten elokuvan luomat mielikuvat muuttuvat katsojan mielenmaisemiksi Helsinki-elokuvissa. Katsojan omat henkilökohtaiset kokemukset sekoittuvat tällöin muiden tuottamiin paikkaan liittyviin mielikuviin⁸. Elokuvaohjaaja Aku Louhimies on luonut oman esityksensä ja mielenmaisemansa Vuosaaresta. Vuosaarelaisen identiteetin omaava katsoja näkee Aku Louhimiehen elokuvan ja liittää siihen puolestaan omat tulkintansa samasta paikasta. Vuosaarelainen katsoja lisää ja sekoittaa omat henkilökohtaiset kokemuksensa Vuosaaresta elokuvaan ja tuottaa näin uuden oman mielenmaisemansa paikasta Vuosaari.

---

⁴ Tani, 1995. Kaupunki Taikapeilissä, Helsinki-elokuvien mielenmaisemat – maantieteellisiä tulkintoja.

⁵ Lappi, 2007, 205

⁶ Lappi, 2007, 20.

⁷ Lappi, 2007, 19.

⁸ Tani, 1995, 1.

Tutkimuksessani ensin esittelen aineiston. Luvussa 2 käyn läpi ohjaaja Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvaa ja itse ohjaajaa tuotantoiheen. Luvussa 3 esittelen teksteistä saturoituneet vuosaarelaiset paikat, joita kirjoittajat ovat kiinnostuneina seuranneet ja etsineet elokuvasta. Elokuvasta löydettyihin paikkoihin kirjoittajat vertaavat omia paikkakokemuksiaan. Kirjoittajat tuovat lisäksi esiin omia asuinalueitaan sekä vuosaarelaisia mielipaikkoja ja maamerkkejä. Luvussa 4 tutustutaan elokuvan henkilögallerian synnyttämiin ajatuksiin. Elokuvan henkilögalleria herätti osassa katsojia ristiriitaisia tunteita. Elokuvassa esiintynyttä henkilöhahmojen tyypittelyä kommentoivat kirjoituksissaan varsinkin maahanmuuttajat ja naiset. Viidennessä ja viimeisessä aineistokäsittelyluvussa käsittelem katsojien puhetta yhteisöllisyydestä, joka nousi mielestäni ensin hieman yllättäen esiin teemakirjoituksista. Millaisena vuosaarelainen yhteisöllisyys näyttäytyy kirjoituksissa ja nähdäänkö yhteisöllisyyttä ilmenevän nykyisin Vuosaarissa? Vai onko kirjoittajien kertoessa tänä päivänä ilmenevästä yhteisöllisyydestä kysymys kirjoittajan symbolisesta yhteisyydestä ⁹?

Tutkimukseni kohdistuu tämän päivän todellisuuteen, ja motiivini on ollut halu ymmärtää vuosaarelaista arkea sekä siinä esiintyviä ilmiöitä. Huomioni kiinnittyi siihen, mitä erityistä näistä yksittäisistä puhunnoista on löydettävissä ja ehkä myös opittavissa. Teemakirjoituksista löytämilläni havainnoilla sekä niiden tulosten tulkinnalla ja analyysillä lisään ymmärrystäni vuosaarelaisesta arjesta ja siihen liittyvistä arvoista ¹⁰.

1.2. Tutkimusaineiston tuottaminen

Pääaineistonani toimivat katsojien teemakirjoitukset sekä Aku Louhimiehen ohjaama Vuosaari-elokuva. Käyn tässä luvussa läpi teemakirjoitusten tuottamiseen liittyvää prosessia sekä arvioin saamaani teemakirjoitusaineistoa. Ohjaaja Aku Louhimiehen ja Vuosaari-elokuvan esittelen luvussa 2. Elokuva-analyysiä teen aineistonkäsittelyluvuissa teemakirjoitusten yhteydessä.

---

⁹ Lehtonen, 1995, 197.

¹⁰ Alasuutari, 2011, 39.

Teemakirjoittaja tutkimukseeni hain aineistonkeruuilmoituksin. Teemakirjoittajan tuli nähdä ensin Vuosaari-elokuva, josta järjestin kaksi esitystä toukokuussa 2012. Elokuvan tuotantoyhtiö First Floor Productions Oy antoi elokuvalla maksuttoman esitysluvan tutkimusta varten. Elokuvan tuotantoyhtiö rajasi katsojamäärän sataan henkilöön elokuvan ollessa vielä Finnkino Oy:n levytyksessä elokuvateattereissa. Kahteen järjestettyyn katselutilaisuuteen, 8.5. sekä 9.5.2012 Helsingin kulttuurikeskuksen Vuosaliin saapui yhteensä 103 katsojaa. Kirjoituksen saattoi laatia myös, jos aiemmin oli jo nähnyt elokuvan. Kirjoituksia saapui yhteensä 94 kappaletta, joista kuusi Vuosalissa järjestettyjen katselutilaisuuksien ulkopuolelta. Kirjoitusten pituudet vaihtelevat muutaman lauseen pituisista ajatuksista neljän sivun pituisiin kirjoituksiin. Tutkimuksessani on si-
taatteja 48 teemakirjoittajalta.

Laatimani aineistonkeruuilmoitukset julkaistiin kolme viikkoa ennen elokuvaesityksiä. Keruuilmoitukset julkaistiin Vuosaareissa ilmestyvän Vuosaari-lehden yleisön osastolla, Vuosaari-Seura ry:n verkkosivuilla sekä Vuotalon omilla verkko- ja Facebook-sivuilla. Laadin ilmoituksesta myös julisteen ja tein pienet lennäkkit. Teemakirjoittajilta vaadin sitovan ennakkoilmoittautumisen sähköpostitse tai puhelimitse. Ilmoittautumistilanteessa muistutin vielä tulevalle katsojalle, että maksutonta esitystä vastaan odotin teemakirjoitusta aiheesta ”Miten minun Vuosaareni eroaa Aku Louhimiehen ohjaamasta Vuosaari-elokuvan Vuosaaresta”.

Ennen Vuosalissa pidettäviä katselutilaisuuksia keräsin kirjalliset käyttöluvut katsojilta salin ulkopuolella. Kaksi katsojista oli alle 18-vuotiaita, joten heillä oli huoltajan suostumus asiaan. Vuosalissa ennen elokuvaa kerroin lyhyesti, mihin teemakirjoituksia tarvitsen. Vetosin tilaisuudessa katsojiin kertomalla, että jokaisen teemakirjoitus on tärkeä sekä arvokas. Kertasin katsojille kirjoituksen otsikon ja pyysin kirjoittajia vastaamaan otsikon kysymykseen. Pyysin katsojia laatimaan omannäköisen kirjoituksen, jossa tulivat esiin ne tunteet, ajatukset sekä mielikuvat, joita elokuva herätti. Kirjoituksen otsikon lisäksi en asettanut enää alakysymyksiä, koska odotusarvonani oli, että elokuvasta nousevat teemat toimisivat kirjoittajille inspiraationa. Kirjoitustyyli oli vapaa, ja pyysin ainoastaan,

että kirjoitus ei olisi laadittu luettelon muotoon. Ohjeistin katsojia vain muutamalla lauseella, miten elokuvassa voisi esimerkiksi kiinnittää huomiota siinä esitettäviin vuorokauden ja vuodenaikojen kuvaukseen. Ehdotin katsojille huomion kiinnittämistä ja sen tarkkailemista, keitä henkilöitä elokuvassa milloinkin esiintyy. Koska katsojaryhmä oli heterogeeninen muun muassa ikärakenteeltaan, pidin tärkeänä, että katsojille ei tulisi paineita itse kirjoittamisprosessista. Pyysin katsojia peilaamaan omaa kuvaansa Vuosaaresta valkokankaalla esitettävään. Kerroin elokuvan sisältävän myös väkivalta- ja seksikohtauksia, jottei asia hämmäntäisi herkempiä katsojia. Muistutin vielä lopuksi, että kirjoitusaikaa on toukokuun loppuun.

Teemakirjoituksia palautettiin yhteensä 94 kappaletta. Kirjoittajista naisia on 75 ja miehiä on 16. Nuorin kirjoittaja on 14-vuotias tyttö, joka saapui elokuvaan äitinsä kanssa. Vanhin katsoja on iältään 80 vuotta. Suurin kirjoittajaryhmä löytyi 51–55-vuotiaista, joita on yhteensä 16 henkilöä. Ikävuosien 51–55 ympärille muut ikäluokat ovat jakautuneet tasaisesti. Suurin osa kirjoittajista eli 42 asuu Vuosaaren eteläosassa, ja pohjoisesta Vuosaaresta kirjoittajia on 20. Aurinkolahden alueen postialueelta kirjoittajia on 8. Kuusi kirjoittajista ei ilmoita postinumeroaan, mutta kirjoituksesta tulee muutoin ilmi Vuosaari asuinpaikkana. Seitsemäntoista kirjoittajaa, jotka eivät asu Vuosaarissa, tulevat suurimmaksi osaksi Vuosaaren itäiseltä tai läntiseltä puolelta, kuten Vartiokylästä, Marjaniemestä, Kontulasta tai Karhusaaresta. Helsingin kantakaupungista tulee kolme kirjoittajaa ja kaukaisin katsoja on naapurikaupungista Espoosta. Kaikilla niillä kirjoittajilla, jotka eivät asu Vuosaarissa, on kuitenkin kaupunginosaan jokin muu kiinteä side joko sukulaisten, työn tai ystävien kautta. Neljästä kirjoituksesta ei tullut ilmi asuinpaikkaa.

Satu Apo on kehittänyt termin teemakirjoittaminen analogiseksi teemahaastattelulle. Teemakirjoittamisen etuna on sen taloudellisuus. Temaattinen kirjoittaminen on edullista, ja pienillä kustannuksilla voidaan tuottaa suuri määrä hedelmällistä informaatiota ¹¹. Haastattelemalla minun ei olisi ollut mahdollista kääntyä näiden nyt tutkimuksessa mukana olevan 94 kirjoittajan puoleen. Vuosaarielokuvan sisältäessä rankkojakin aihealueita voidaan kirjoittamisen kautta lä-

---

¹¹ Apo, 1995, 176.

hestyä myös intiimejä ja arkaluontoisia asioita. Teemakirjoittamisen etuna on myös se, että kirjoittaja tuo aiheesta itse esiin omat jäsennyksensä, joihin tutkija vaikuttaa suhteellisen vähän. Lukiessani tekstejä vertailen ja tulkiten uudelleen kirjoittajien tulkintoja sekä heidän tapaansa kertoa. Olen jakanut kirjoittajien puheenvuorot ja tehnyt niistä johtopäätökseni ¹².

Teemakirjoittamisen haasteena voidaan ajatella kirjoittajien edustavuutta ja sitä, antaako kirjoittaja kohteesta luotettavan totuudenmukaisen vai väritetyn kuvan. Apo kuitenkin toteaa, että samoihin ongelmiin törmätään teemahaastatteluisissa ¹³. Hilkka Helsti näkee myös, että tutkija joutuu aina arvioimaan aineiston edustavuutta suhteessa aiheeseensa. On mietittävä, minkälaiset ihmiset osallistuvat kirjoittamiseen ja keiden kirjoituksia ei otoksessa näy ¹⁴.

Teemakirjoitusaineistoa käytettäessä tutkimuksen tärkein sanottava pohjautuu itse aineistoon ja sen tulkintaan. Tämän vuoksi tutkimuksessa esitetään usein runsaasti sitaatteja kirjoituksista ¹⁵ ja näin tapahtuu myös omassa tutkimuksessani. Teemakirjoittaminen on myös keino osallistaa ihmisiä kertomaan näkemystään asuinalueestaan. Teemakirjoittaminen on toiminut areenana asukkaalle omalle puheenvuorolle ja asiantuntijuudelle omasta asuinalueestaan.

Kirjoitukset saapuivat pyydetyn mukaisesti sähköpostiosoitteeseeni pääasiassa Word-liitetiedostona. Yhdeksän kirjoitusta saapui kirjepostina tai henkilökohtaisesti toimitettuina, näistä viisi oli käsin kirjoitettu. Olen koodannut kirjoittajat siten, että ensin mainitsen kirjoittajan sukupuolen N = nainen ja M = mies, ja tämän jälkeen annan kirjoittajalle järjestysnumeron. Tutkimuksen liitteenä on lista koodistosta, josta käy ilmi henkilön ikä, ammatti, siviilisääty ja asuinalue.

Sähköpostissa tulleiden teemakirjoitusten viestikenttään oli osaan laadittu jokin lyhyt kuvaus itse kirjoittamisesta tai yleinen mielipide elokuvasta. Katsojien sähkö-

---

¹² Helsti, 2005, 157.

¹³ Apo, 1995, 179.

¹⁴ Helsti, 2005, 151.

¹⁵ Helsti, 2005, 157.

köpostiviestikenttään liitetyt viestit antoivat monesti aavistuksen itse kirjoituksen sisällöstä.

Hei, kiitos elokuvasta. Ainut mikä oli kaunista oli Vuosaari. Liitetiedostossa pyytämäsi tiedot. (N1)

Hei, kiitos elokuvaan tutustumisesta, vaikka se ei hirveän mukava ollutkaan. Sen kirjoittamia ajatuksia on Word-liitetiedostona. (M72)

Kiitos myös mahdollisuudesta filmin näkemiseen – se oli yllättävä ja täytyy myöntää, että nautin siitä lopulta paljon enemmän kuin ennakoita arvelin. (N80)

Sähköpostin viestikenttään oli laitettu esimerkiksi myös mainintoja, miten kirjoittamisprosessi oli koettu.

Tässä nyt lähetän tämän palautteen. Toivottavasti se vastaa kysymykseen. Palautetta oli tosi antoisaa kirjoittaa, koska joutui tavallaan syväluotaamaan ja muistelemaan elokuvaa enemmän. (N14)

Vastausaikaa kirjoittajille oli annettu kolme viikkoa, ja ensimmäiset teemakirjoittajat ryhtyivät kirjoittamaan heti nähtyään elokuvan. Nopeasti vuorokauden sisällä palautuneista teemakirjoituksesta näkyy, kuinka ne on laadittu elokuvakokemuksen ollessa vielä tuore. Eräs kirjoittaja, joka oli jättänyt kirjoituksensa heti katsomiskokemuksen jälkeen, halusi palata vielä uudestaan kirjoitukseensa puolen vuorokauden kuluttua.

Huomenta. Anteeksi, että olin eilen kirjoittaessani niin pää täynnä elokuvan aiheuttamia pahoja tunteita, että kaikki hyvä unohtui. Unohdin mm. kiittää tilaisuudesta nähdä tämä filmi, joka on herättänyt niin paljon keskustelua. Kuuluneen ihan yleissivistykseen kärsiä se läpi. (N78)

Kirjoitusaika osoittautui sopivan pituiseksi. Vain muutama kirje saapui kirjoitusajan umpeuduttua ja ne ovat myös mukana aineistossa. Suurin osa kirjoittajista laati kuitenkin vastauksensa viikon sisällä esityksestä. Mitä pidempi aika kirjoituksen laatimisesta ja elokuvan näkemisestä oli, sitä vähemmän ne sisälsivät voimakkaita tunteenilmaisuja.

1.3. Teemakirjoitusaineiston arviointi

Keruuilmoitukset olivat saavuttaneet ihmiset. Osallistuminen oli aktiivista ja sitoutuminen kirjoittamiseen elokuvan näkemisen jälkeen hyvä. Lopulta sain aineeksi 94 teemakirjoitusta 103:sta katsojasta. Keruuilmoituksen olisin alun perin voinut asettaa koskemaan vain vuosaarelaisia. Vastauksista tulee kuitenkin ilmi, että kaikilla Vuosaarella asumattomilla kirjoittajilla on jokin yhteys paikkaan joko työn, sukulaisten tai ystävyysuhteen kautta. Toiveenani kuitenkin oli, että kirjoittajat olisivat suurimmalta osin Vuosaaren alueelta. Toivoin näin, koska pidin nimenomaan alueella asuvien ajatuksia hedelmällisinä tutkimuksessani. Toisaalta rajasin jo tiedottamisen yhteydessä ilmoittelun Vuosaaren alueelle. Vaikka keruuilmoitus oli Vuotalon nettisivuilla, on talon palveluiden asiakaskunta pääasiassa Vuosaaresta. Jätin aluksi rajauksen pelkkiin vuosaarelaiskatsojiin tekemättä, koska elin jännityksessä sen suhteen, miten ihmiset ylipäänsä tulisivat ilmoittautumaan teemakirjoittajiksi. Ajatuksenani oli, että rajaus oli helppo tehdä myös jälkepäin.

Molemmat katselutilaisuudet etenivät sujuvasti. Olin Vuosalissa esitysten aikana ja Vuotalon aulassa niiden päätyttyä. Katsojilla oli myös tieto, että mahdollisissa epäselvissä asioissa he voisivat aina kääntyä puoleeni elokuvaesityksen jälkeenkin. Katsojat seurasivat elokuvaa molemmissa näytöksissä intensiivisesti ja osa teki muistiinpanoja elokuvan aikana. Jälkimmäisestä esityksestä poistui kesken yksi nuori mies. Esitysten päätyttyä ihmiset eivät jääneet keskustelemaan kanssani elokuvasta, vaan osa ilmaisi vain jonkin päällimmäisen mielipiteen tai kommentin lähtiessään pois salista. En myöskään missään vaiheessa itse kommentoinut elokuvaa mitenkään tai esittänyt omia mielipiteitäni elokuvasta. Pysyin neutraalina mielipiteiltäni, jotta kirjoittajiin ei tarttuisi mahdollisia omia ajatuksiani tai käsityksiäni Vuosaari-elokuvasta.

Elokuvan esityskieli oli suomi ilman muunkielistä tekstitystä, joten tämä rajasi muut kieliryhmät tutkimuksesta. Tällöin jäi myös huomioimatta, että alueella on ruotsinkielisiä 5,2 % ja muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia

muunkielisiä 15,7 %¹⁶. Esitysjankohdan aikana esitettävällä DVD-versiolla ei ollut tekstitystä saatavilla¹⁷. Katsojien kirjoituksista kuitenkin tuli ilmi, että joukossa on yksi Virosta ja Venäjältä lähtöisin oleva kirjoittaja sekä kaksi suomenruotsalaista kirjoittajaa. Kolmen kirjoittajan teksteistä tulee ilmi parisuhde muun kuin suomenkielisen henkilön kanssa.

Kirjoittajia on kaikista sosiaaliryhmistä. Ammattikunnista eniten ovat edustettuina koulutetut naiset, jotka ovat sosiaali- ja hoitoalan ammattilaisia. Kirjoittajien keski-ikä on hieman yli 50 vuotta. Suomalaisten kulttuuritapahtumien vakiokäyttäjä on keski-ikäinen koulutettu nainen¹⁸, ja tämä näytti myös toteutuvan tässä tutkimuksessa kirjoittajien kohdalla.

Tutkimusaineistoa kertyi runsaasti. Toki pitää muistaa, että 94 kirjoittajan tuotamasta aineistosta ei ole hyötyä, jos aineiston laatu ei ole hyvä. Tutkimukseni aineisto osoittautui yhtenäiseksi, ja kirjoittajat olivat ymmärtäneet heille esitetyn kysymyksen. Kirjoittajat ovat selkeästi verranneet omaa Vuosaartaan Vuosaari-elokuvan esitykseen Vuosaaresta. Kerrontojen sisällöissä näkyy sekä yleistyksiä että yksittäistapauksen kuvaamista¹⁹. Aineistosta tulee esille juuri näiden 94 kirjoittajan ajatukset, kokemukset sekä tuntemukset. Kirjoituksista lähti nousemaan selkeästi ne teemat, joita tutkimuksen luvuissa 3, 4 ja 5 erikseen käsitellään. Elokuva teki tehtävänsä ja toimi inspiraationa sekä teemojen nostajana kirjoittajille.

Teemojen rajaaminen oli puolestaan haasteellista runsaan materiaalin tähden. Vaikka teemat nousivat selkeästi esiin, löytyi kirjoituksista myös paljon muita mielenkiintoisia näkökulmia suhteessa Vuosaareen. Valitsin tutkimukseni teemoiksi ne aiheet, joita kirjoituksista nousi eniten esiin. Kylläntymisellä eli saturaatiolla tarkoitetaan aineiston kerääntymistä tietyn aiheen ympäriltä tavalla,

---

¹⁶ Tikkanen ja Selander. Helsinki alueittain, Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkosivu. http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_03_30_Tilasto_hki_alueittain_2011_Tikkanen.pdf (luettu viimeksi 8.1.2013)

¹⁷ Esityksissä toukokuussa 2012 käytetty DVD-formaattia. Elokuva saatu käyttö lupineen tuotantoyhtiö First Floor Productionsilta. Kieliversiollinen DVD-julkaistu saatavilla 8.6.2012.

¹⁸ Purhonen. Suomen Akatemian verkkosivu. <http://www.aka.fi/T/Tiedetapahtumat/Tiede-on-Taidetta/Keski-ikaiset-naiset-kaikkiruokaisimpia-kulttuurin-kuluttajia/> (luettu viimeksi 8.1.2013)

¹⁹ Apo, 1995, 180.

jossa lisäkirjoituksilla ei ole enää merkittävää uutta tiedollista annettavaa²⁰. Kyläläntymistä havaitsin kirjoituksissa varsinkin kohdissa, joissa kirjoittajat ovat kuvanneet suhdettaan Vuosaaren luontoon. Lähes kaikissa kirjoituksissa on jokin maininta Vuosaaren luonnosta. Luontoa koskevissa kirjoituksissa on myös paljon yhteneväisyyksiä ja samankaltaisuutta tavassa kuvailla luontoa.

Pitää ottaa huomioon, että muisti ja muisteluaineistot muodostavat myös eräänlaisen siivilän. Tämä siivilä erottelee sen, mitä kirjoittaja tuo teksteissään esiin, eli mitä kerrotaan ja mitä jätetään sanomatta. En lähdekriittisesti tarkastele sitä, ovatko ihmisten puheet miten ”totta”, vaan hahmottelen kirjoittajien erilaisia elämisen malleja. Pysin katsomaan tekstien ”taakse”, mitä kirjoittajat ovat kertooneet.

Tutkimusaineiston läpi käytyäni jäin miettimään, olisinko voinut antaa kirjoittajille jo etukäteen muutaman alakysymyksen elokuvan katsomista varten. Ennakoon antamani alakysymykset olisivat voineet hieman helpottaa aineistomateriaalin seulontaurakkaa. Aineistoni vaikutti aluksi varsin runsaalta, vaikka jo ensimmäisen lukukerran jälkeen teemat jo löytyivätkin. Sain näin toki paljon aineistoa vuosaarelaisesta elämästä, mitä pidän erittäin tärkeänä myös työni kannalta.

1.4. Aikaisempaa tutkimusta

Historiatieteiden uudistuttua 1970-luvulla alkoi näkökulma suuntautua enemmän kohti arkisempia teemoja ja yhteiskunnallisia aiheita. Esimerkiksi maantieteellisen tutkimuksen piirissä lähestyttiin yhä enemmän arjen pohdintaa. Maantieteellisen tutkimuksen piirissä keskeiseksi käsitteeksi nousi paikka, ja tällä viitattiin erityisesti ihmisen ja fyysisen ympäristön väliseen tilaan. Toinen tärkeä lähestymiskulma oli identiteetin käsite ja sen eri puolet paikan identiteettinä ja ihmisen alueellisena identiteettinä. Näillä tutkimussuuntauksilla on ollut myös merkitystä kulttuurientutkimuksellisesti suuntautuneelle kaupunkitutkimukselle.

---

²⁰ Tuomi ja Sarajärvi, 2009, 87.

Luontevaksi osaksi tätä kaupunkitutkimusta on tieteenrajat ylittäen liitetty muun muassa muistin, muistamisen ja muistojen pohdinta.²¹ Kaupunkitutkimuksen kehityksen haasteena on pidetty sitä, että kaupunkitutkimus on eriytynyt tieteenalakohtaisesti. Tänä päivänä kaupunkitutkimuksen pirstaloituneisuus on harmi, sillä tarve kokonaisvaltaiseen kaupunkien ymmärtämiseen on kasvanut. Menneiden vuosien tapaan kaupunkien tutkimus on nykyisin pirstaloitunutta. Eri tieteenalat painottavat kokonaisuuden eri puolia omista lähtökohdista käsin²².

Oma lähtökohtani on kulttuuriperinnön tutkimuksessa. Tarkastelen tutkimuksessani aineettoman kulttuuriperinnön asemaa osana ihmisen arkea alueellisessa kontekstissa²³. Kulttuuriperinnön tutkimuksen vahvuutena juuri se, että se on humanistinen ja monitieteinen oppiaine. Kulttuuriperinnön näkökulma yhdistää kielellisten ja materiaalisen kulttuurin ilmiöiden tarkastelun. Kielellisten ja materiaalisten ilmiöiden tarkastelu historiallisessa kontekstissa sopii hyvin kaupungin tai kaupunginosan tarkasteluun²⁴.

Kullakin paikalla ja siinä asuvilla ihmisillä on oma erityinen vuorovaikutussuhteensa. Tila muuttuu paikaksi, kun tilaa aletaan jäsentää henkilökohtaisesti ja kun tilaa aletaan tehdä merkitykselliseksi tilassa toimien²⁵. Humanistisessa maantieteessä on usein korostettu tutun ympäristön ja kodin merkitystä. Kotia voidaan pitää keskipisteenä, josta ihminen tarkastelee muuta maailmaa. Kodista käsin ihminen muodostaa käsityksensä muista vieraista paikoista ja ihmisistä²⁶. Vuosaarelainen tarkastelee Vuosaari-elokuvaa oman tutun kotiympäristönä kautta. Vuosaarelainen katsoja liittää näkemäänsä elokuvaan kaikki omat eletyt ja koetut paikkakokemuksensa, joita hän on kerännyt arkielämänsä kautta.

Kaupungit ovat ajallisesti, tilallisesti ja sosiaalisesti kerrostuneita merkitysympäristöjä. Voidaan ajatella, että teemakirjoittajat kirjoittamalla kokemuksiaan Vuo-

---

²¹ Lento ja Olsson, 2013, 10.

²² Lento ja Olsson, 2013, 7.

²³ Turun yliopisto, kulttuuriperinnön tutkimus. Verkkosivu.

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/opiskelu/oppiaineet/Sivut/Kulttuuriperinn%C3%B6n-tutkimus.aspx> (luettu viimeksi 11.9.2013)

²⁴ Pohjamo, 2011, 10.

²⁵ Lappi, 2007, 39.

²⁶ Tani, 1995, 29.

saari-elokuvasta sijoittavat samalla myös itseään ja omaa elämäänsä kaupunkiympäristöön sekä sosiaalisesti että fyysisesti ²⁷. FT Tiina-Riitta Lappi on väitöstutkimuksessaan tutkinut sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutusta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa. Lapin etnologisessa tutkimuksessa nousevat jyvaskyläläisissä julkisissa puhunnoissa esiin ne paikat, alueet ja teemat, joiden kautta Jyväskylän imagoa halutaan kaupungin toimesta muokata ja ohjata. Tutkimuksen yksityisissä puhunnoissa kaupunki puolestaan näyttäytyy kaupunkilaisten tiloina, joissa kaupunkilaiset ovat itse eläneet. Kaupunkilaisten yksityiset puhunnat avaavat samalla näin kaupungin moniäänisyyttä, merkitysten moninaisuutta sekä erilaisia tulkinnallisia näkemyksiä suhteessa tilallisuuteen. Julkisen puhunnan piiriin Lappi liittää asiantuntijatiedon, johon lukeutuvat kaupunkisuunnittelun kautta kuntasektorin eri hallintokuntien virkamiehistö sekä arkkitehdit. ²⁸ Yksityisen puhunnan piiriin lukeutuvat Lapin tutkimuksessa paikalliset asukkaat tutkittavalla alueella.

Tiina-Riitta Lappi on tuonut esiin tutkimuksessaan kaupungin moniäänisyyden, asettamatta eri puhuntoja toisilleen vastakkaisiksi. Tiina-Riitta Lapin ajatus kaupungin moniäänisyydestä tuo samalla esiin kysymyksen siitä, kuinka kaupunkia suunnitellaan ja kenen ehdoilla. Mielestäni Lapin tutkimuksessa on kiinnostavaa se, miten etnologinen kaupunkitutkimus avaa arkitiedon vuoropuheluun asiantuntijatiedon kanssa. Lappi nostaa esiin kysymyksen arkitiedosta ja sen merkityksestä urbaanin elämäntavan ilmentäjänä sekä kaupunkikulttuurin tulkitsijana. ²⁹

Keitä vuosaarelaiset sitten ovat, minkälainen identiteetti näillä teemakirjoittajilla on? Ihmisen omaa identiteettiä selkeyttävä seikka on paikkoihin kiinnittyminen, joka ilmenee alueellisen identiteetin myötä. Kiinnittyminen paikkaan liittää ihmisen alueeseen, jossa hän elää ja luo lähiympäristön kokemiseen syviä subjektiivisia merkityksiä. Vuosaarelaisen alueellisen identiteetin kehittyminen tulee mahdolliseksi alueen oman identiteetin kokemisen kautta. Identiteetti on jotain, mikä muodostuu aikaa myöten tiedostamattomassa prosessissa. Identiteetti pysyy aina epätäydellisenä, se on aina prosessissa ja muotoutuu kaiken ai-

---

²⁷ Lento ja Olsson, Lappi, 2013, 326.

²⁸ Lappi, 2007, 12.

²⁹ Lappi, Tiina-Riitta, 2007, 25.

kaa.³⁰ Kuten teemakirjoittajalla, myös ohjaaja Aku Louhimiehellä on Vuosaaren erityinen suhde. Louhimies on asunut alueella neljä vuotta, mutta ehtinyt muuttaa pois ennen elokuvan valmistumista. Elokuva on fiktio Vuosaaresta, mutta ohjaaja on liittänyt siihen mahdollisesti tahtoen tai ainakin tahtomattaan omia merkityksiään paikasta nimeltä Vuosaari.

Meillä kaikilla on tiettyjä mielikuvia oman asuinkaupunkimme eri kaupunginosista. Mielikuviin vaikuttavat muun muassa tavat puhua kaupunginosista julkisuudessa. Vuosaari-elokuvan tapauksessa teemakirjoituksista tulee esiin puhe stereotyypeistä. Stereotyypistäminen pelkistää ihmiset muutamiksi yksinkertaisiksi ja olemukselliseksi ominaispiirteiksi, jotka esitetään luonnon tuottamiksi ja vakiinnuttamiksi³¹. Usein stereotyypit ohjaavat esimerkiksi median uutisointia. Eli jos alue on saanut kerran jonkin maineen, se helposti yleistetään. Tällaiset nimettömän auktoriteetin tai yleisen mielipiteen kautta syntyneet mielikuvat vaikuttavat voimakkaasti paitsi aluetta ulkopuolelta tarkastelevien myös alueella elävien käsityksiin.³² Taide käyttää myös omaa valtaansa merkitä, osoittaa ja luokitella. Taide voi luoda omat voimakkaat representaationsa asioista, joita halutaan tuoda esiin taiteen kautta.³³ Itä-Helsinki ja Vuosaari kantavat omia merkkejään yleisestä tyypittelystä. Teemakirjoituksista on huomioita Vuosaari-elokuvan tavasta tyypitellä, ja kirjoituksissa tyypittelyyn tartutaan tiettyjen Vuosaaren asuinalueiden kohdalla sekä elokuvan henkilögallerian tapauksessa. Näitä stereotyyppisiä esittelen aineistokäsittelyluvuissa.

Sirpa Tani on tutkinut fiktiivisen elokuvan tapaa kuvata helsinkiläisiä paikkoja. FT Sirpa Tanin vuonna 1995 valmistuneen väitöstudiumin ideana on tuoda kulttuurimaantieteelliseen tutkimukseen taideaineistojen ja etenkin populaarituotteiden tulkintaa sekä korostaa ympäristöön liitettyjen visuaalisten merkitysten asemaa ihmisen mielentilan synnyssä. Tani toteaa, että mielenmaisemat voivat olla eri aistein maalattuja mielikuvia, mutta näköaisti hallitsee tiedostettua ympäristön havainnointiamme.³⁴ Tani on tutkinut fiktiivisten elokuvien tapaa

---

³⁰ Kurttila ja Tani, 1993:3, 9.

³¹ Hall, 1999, 189.

³² Kurttila ja Tani, 1993, 9.

³³ Tani, 1995, 88.

³⁴ Tani Sirpa, 1995, 163.

luoda merkityksellisiä paikkoja ja sitä, miten elokuvan katsoja saa aikaan merkityksillä ladattuja sisältöjä oman eletyn maailmansa kautta ³⁵.

Puhuessaan mielenmaisemasta Sirpa Tani näkee, miten ihmisen arkielämä ja alueellinen identiteetti jäsentävät käsityksiä paikoista. Näihin kaikkiin paikkoihin, jotka elävät mielessämme, meillä ei välttämättä ole suoraa kontaktia.³⁶ Taide voi luoda näitä Tanin mainitsemia fiktiivisiä paikkoja. Esimerkiksi Vuosaari-elokuva luo fiktiivisiä tiloja ja paikkoja, joihin elokuvan tekijät liittävät haluamiaan merkityksiä käsikirjoituksen, leikkauksen tai vaikkapa kuvauksen kautta. Ohjaajan mielenmaisemista syntyneet paikat Vuosaari-elokuvassa saavat vuosaarelaisen katsojan kokemusmaailman kautta uusia, ainutlaatuisia ja hyvin subjektiivisia merkityksiä ³⁷.

Etnologisesta näkökulmasta käsin lähden tarkastelemaan fiktiivielokuvaa ensisijaisesti sen vastaanoton ja tulkinnan kautta. Tarkastelen, miten vuosaarelaiset ovat kokeneet Vuosaari-elokuvan ja miten he esittävät tulkintansa siitä. Mentaliteetteja ja ideologioita tutkivat sosiaalishistorioitsijat ovat olleet ensimmäisten joukossa, jotka ovat käyttäneet lähteinään elokuvia. Ranskalainen, vuonna 1924 Pariisissa syntynyt Marc Ferro lähti muiden annalistien kanssa oletuksesta, että elokuva ilmaisee aikansa kollektiivista ajattelua paremmin kuin muut kulttuurituotteet. Marc Ferro näki, että elokuvan teko ja myös sen vastaanotto ovat kollektiivisia.³⁸

Kiinnostuksemme taiteisiin ja varsinkin kerrontaan liittyy koko ihmisenä olon problematiikkaan. Meillä on taipumus etsiä taiteellisista kokemuksista paitsi esteettistä laatua myös merkityksellisyyden täytettä. Tätä ihmiselle luontaista etsintää tapahtuu korkeakulttuurin kohdalla ja vielä voimakkaammin viihteen puolella. Elokuvaa seuratessamme odotamme enemmän tai vähemmän tiedostaen elokuvan käsittelevän mielekkäällä ja johdonmukaisella tavalla jotain merkityksellistä ja tärkeää kysymystä, kuten esimerkiksi rakkautta, ystävyyttä, onnea, rahaa, valtasuhteita, elinolojen paranemista tai oikeuksien puolesta taistelemis-

---

³⁵ Tani Sirpa, 1995, 2.

³⁶ Tani, 1995, 34.

³⁷ Tani, 1995, 34.

³⁸ Steel, 2005, 236.

ta.³⁹ Voin siis olettaa, että vuosaarelainen katsoja tuttujen paikkakokemusten lisäksi etsii Vuosaari-elokuvan episodien kertomuksista ja niissä esiintyvistä hahmoista jotain, johon voisi katsojana mielekkäällä tavalla samaistua ja peilata itseään.

Fiktiivisiä elokuvia voidaan arvioida sen mukaan, millaisia muita vastaavanlaisia elokuvia katsoja on nähnyt⁴⁰. Katsojalla on myös ymmärrys, että fiktiivisen elokuvan totuudellisuus ei ole sama kuin dokumenttielokuvassa. Monesti tuttujen paikkojen ja tapahtumien seuraaminen fiktioelokuvassa saattaa olla katsojasta hämmentävää, sillä esimerkiksi moni taitava henkilöohjaaja hakee toden tuntua elokuvaansa käyttämällä samoja impulsseja kuin dokumenttielokuvissa⁴¹.

Katsojalla on usein jo odotuksia elokuvan suhteen saapuessaan elokuvateatteriin. Näitä ennako-odotuksia ovat voineet synnyttää mainonta, kriitikoiden ja tuttavien mielipiteet, elokuvan lajityyppi, näyttelijöiden tähteys tai muiden tekijöiden maine⁴². Vuosaari-elokuvan tapauksessa odotuksia lisäsi vielä se, että elokuva oli kuvattu katsojille tutussa paikassa. Elokuvan vastatessa tai ollessaan vastaamatta katsojan odotusarvoja, tarinan käynnistyminen ja eteneminen yhdessä elokuvan tyylin kanssa synnyttävät yhä uusia odotuksia ja kysymyksiä tulevien tapahtumien suhteen.⁴³ Elokuvan kerronnan ymmärtäminen on ylipääntään mahdollista siksi, koska todellisessakin elämässä joudumme jatkuvasti arvioimaan ja uusimaan hypoteeseja koskien vaikkapa meille tuttujen ihmisten käyttäytymistä. Evoluution kannalta voisi ajatella, että meille on syntynyt kyky ja tarve tehdä hypoteeseja. Elokuvaa seurattessamme puntaroimme samalla inhimillisen toiminnan merkitystä ja tulevia kehityskulkuja. Erona elävälle elämälle fiktio usein antaa huomattavasti selkeämmän pohjan hypoteesien tekemiselle ja varsinkin niiden vahvistamiselle. Fiktio antaa meille mahdollisuuden harjoittaa tätä kykyä ilman todellisen tilanteen aiheuttamia paineita.⁴⁴

---

³⁹ Bacon, 2000, 25.

⁴⁰ Tuomisto ja Uusikylä, 1995, 21.

⁴¹ Silfverberg: ” Dokumentin ja fiktion impulssi on sama. Uusimmassa elokuvassaan James Marsh käsittelee maansa kipeää lähihistoriaa”. Helsingin Sanomat 16.2.2012.

⁴² Bacon, 2000, 49.

⁴³ Bacon, 2000, 49.

⁴⁴ Bacon, 2000, 50.

Kuvat ja kertomukset muokkaavat todellisuutta tai ainakin sitä, miten hahmotamme todellisuutta. Oscar Wilde on sanonut tunnetun lausahduksensa ”Before Turner there was no fog in London”⁴⁵. Voidaan siis ajatella, että romantiikan ajan englantilainen taidemaalari William Turner ikään kuin opetti katsojaa näkemään Lontoon sumuiset näkymät uudella tavalla. Ympäristön sanalliset ja kuvalliset esitykset kertovat paljon siitä, miten ihmiset elävät ja kokevat ympäristönsä. Ympäristön esittämisen menetelmät ja tyyli heijastelevat kuvaajansa ympäristösuhdetta, oletuksia sekä asenteita – eli ihmisen ympäristökuvaa⁴⁶. Taiteilijana Aku Louhimies kuvaa Vuosaarta urbaanina paikkana, käyttäen hyväkseen alueen urbaaneja elementtejä. Vaikka ohjaaja on maininnut, että elokuvan tapahtumat voisivat sijoittua mihin tahansa samanlaiseen paikkaan samassa ajassa⁴⁷, on taiteilija nimennyt teoksensa nimellä Vuosaari. Nimi antaa teokselle paikan. Tästä syystä näen, että on mielenkiintoista ja myös merkityksellistä tarkastella Vuosaari-elokuvaa nimen antaman paikan kautta. Elokuva on kuin tila, jolle Aku Louhimies on antanut omia merkityksiään. Louhimiehen luoma kuva Vuosaaresta välittyy puolestaan katsojan elämismaailman kautta ja saa uudet sisältönsä katsojan mielessä.

1.5. Tutkimusmetodi ja tutkimuskysymys

Tutkimukseni on kulttuurintutkimus ja kohteenani on ihminen ja kaupunki. Kaupunki, tai tässä tapauksessa kaupunginosa, on jatkuvan muutoksen alla oleva luonnon sekä rakennetun, sosiaalisen ja henkisen ympäristön muodostama kulttuurinen kokonaisuus. Kulttuurintutkimuksessa humanistisen maantieteen kulttuurinäkemys perustuu kansantieteelliseen tapaan lähestyä kaupunkia. Kansantieteen tiedonhankintaan on kuulunut suora kontakti kaupunkilaiseen, informanttiin. Vain vuoropuhelussa tutkijan ja informantin kanssa voidaan kaupunki nähdä kulttuurisena tilana. Näin pääsemme lähemmäksi sitä, miten kaupunkilaiset ymmärtävät, rajaavat sekä tulkitsevat kaupunkiaan. Tällöin tutkimus-

---

⁴⁵ Renoir, 2005, 59.

⁴⁶ Haapala ja Kaukio, 2008, 7.

⁴⁷ Alaja: ”Urbaanin Suomen kuvaaja. Ohjaaja Aku Louhimies tuntee kuvauspaikkansa kuin omat taskunsa”. Helsinki-Info tiedotuslehti 2/2012, 14.

kohteena on ihminen ja hänen oma subjektiivinen tulkintansa tilasta. Tilan ohella syntyy ymmärrys urbaanista ajasta, subjektiivisesta ajasta, etnisestä ajasta tai virallisesta ajasta. Näin syntyy monia kaupunkikuvia kaupungin sisällä eikä pelkästään vain yhtä kuvaa.⁴⁸

Lähestyn tutkimuksessani Vuosaarta fyysisenä ja sosiaalisena sekä kulttuurisena tilana. Laadullinen tutkimukseni liittyy kaupunkitutkimukseen ja se tarkastelee nykypäivää paikassa Vuosaari. Teemakirjoitusten analysoimiseen olen käyttänyt laadullista sisällönanalyysiä. Tutkimuksessani käytän Tiina-Riitta Lappin tapaa analysoida teemakirjoituksia vasten muuta aineistoa. Tutkin siis vuosaarelaisten teemakirjoituksia vasten Vuosaari-elokuvaa. Tiina-Riitta Lappi näkee, että etnologinen kaupunkitutkimus tuo arkitiedon vuoropuheluun asiantuntijatiedon kanssa. Tämä arkitiedon ja asiantuntijatiedon välinen vuoropuhelu nostaa samalla esiin kysymyksen arkitiedosta ja sen merkityksestä urbaanin elämäntavan ilmentäjänä ja kaupunkikulttuurin tulkitsijana⁴⁹.

Tutkimuksessani vuosaarelaiset teemakirjoittajat toimivat alueensa arkitiedon asiantuntijoina. Vuosaarelaiset teemakirjoittajat ovat laatineet tekstinsä Aku Louhimiehen ohjaaman Vuosaari-elokuvan näkemisen jälkeen. Elokuva on toiminut näin tietynlaisena peilinä kirjoittajalle, jolloin katsoja on voinut muodostaa omia Vuosaari-kuviaan elokuvan innoittamien aiheiden pohjalta. Teemakirjoitukset olen nostanut näin vierekkäisiksi Vuosaari-elokuvalle. Tehtäväni on analysoida näitä kirjoituksia ja elokuvaa, laatia oma tulkintani sekä päästä näin lähemmäksi vuosaarelaista tämän päivän arkitietoa.

Tiina-Riitta Lappi toteaa, että erilaisten aineistojen yhteensovittaminen tai yhteismitallinen tarkastelu saattaa olla vaikeaa. Tällöin Lappi mainitsee, että eräänä mahdollisuutena on ottaa vain osia aineistosta varsinaisen analyysin kohteeksi ja käyttää muuta aineistoa lähinnä näkökulmien avaajana⁵⁰. Omassa tutkimuksessani olen käyttänyt Vuosaari-elokuvaa näkökulmien avaajana suhteessa vuosaarelaisten kirjoituksiin. Aku Louhimiehen ohjaaman Vuosaari-

---

⁴⁸ Kuparinen ja Sevänen 1994, 200.

⁴⁹ Lappi, 2007, 43.

⁵⁰ Kortekangas, Olsson ja Ruotsala, 2005, 297.

elokuvan eri teemat ovat nostaneet näitä eri näkökulmia alueen fyysisten, sosiaalisten ja kulttuuristen elementtien tarkasteluun.

Katsominen on aina nähdyn tulkintaa. Etnologian näkökulmasta elokuvassa kiinnostaa sen vastaanotto ja tulkinta. Käsitejärjestelmä, jolla jäsenämme maailmaa, jäsentää myös kokemustamme elokuvasta. Teemme koko ajan elokuvaa katsoessamme päätelmiä näkemästämme ja tulkitsemme elokuvaa omista lähtökohdistamme.⁵¹ Lähden Sirpa Tanin tulkinnasta käsin lähestymään Vuosaari-elokuvaa ja teemakirjoituksia mielenmaisemien kautta. Pysin katsojan mielenmaisemia analysoiden ymmärtämään kirjoittajien teksteistä noussutta Vuosaari-elokuvaa, sen laatua ja esille tulleita merkityksiä.

Jotta voisin ymmärtää Vuosaari-elokuvan tulkintaa, on minun myös ymmärrettävä elokuvakerronnan toimintatapoja. Olen käyttänyt elokuva-analyysiä käydessäni läpi Vuosaari-elokuvaa ja tuonut esiin ohjaajan tapaa representoida Vuosaarta ympäristöineen ja siinä esiintyvine henkilögallerioineen. Tutkimuksessani analysoin Vuosaari-elokuvaa elokuvallisista peruslähtökohdista, joihin kuuluvat elokuvan tyyli, rakenne, otokset, henkilöt sekä kerronta⁵². Tutkimukseni on luettavissa ilman Vuosaari-elokuvan näkemistä, mutta näen oleellisenä käydä luvussa 2 läpi elokuvaa ja sen ohjaajaa, Aku Louhimiestä.

Vuosaarelaisten kirjoittaessa ajatuksiaan omasta asuinympäristöstään tuovat he esiin omia tulkintoja eletystä ympäristöstään. Teen lukemastani teemakirjoitusaineistosta niitä havaintoja, joita huomaan vuosaarelaisten kirjoituksissa toistuvan ja korostuvan. Näistä havainnoista teen omat tulkintani. Ensin etsin teemakirjoituksista toistuvia sisältöaineiksia, teemoja. Metodologisena perusoletukseni on se, että toisistaan riippumattomien kirjoittajien ilmaisemat, samansisältöisiksi tunnistettavat mielikuvat viittaavat yhteiseen jaettuun tietoon. Tekstianalyysin toisessa vaiheessa haen teksteistä toistuvien sisältöjen tematisoinnin, eli teemojen määrittämisen. Näin löytyvät lopulta eri osa-alueet eli teemat, joita työssäni käsittelem. Empiirisen kulttuuritutkimuksen yleisin vakuuttamistapa on argumentointi. Tämä tarkoittaa, että esittelen tutkimuksessani riittävällä

---

⁵¹ Tani, 1995, 42.

⁵² Bacon, 2000, 18-209.

tarkkuudella aineistoni, josta tulkinta on tehty. Tämä tapahtuu liittämällä tutkimukseen riittävästi aineistonäytteitä ja referaatteja, siteeraamalla aineistoa tutkimusteksteissä, nostamalla esiin avainilmaisuja ja käyttämällä riittäviä sekä tarkkoja lähdeviitteitä.⁵³ Vuosaarelaisten kirjoittajien elettyyn historiaan liittyy oma paikkaidenteetti, ja tätä kautta pääsen kiinni arvoihin, tunteisiin ja ajatukseen vuosaarelaisesta arjesta. Vuosaarelaisten tulkinnat näin avautuvat uudenaikaisina merkityksinä sekä johtolankoina ja kertovat lisää vuosaarelaisesta tämän päivän elämästä.⁵⁴

Voidaan ajatella, että se tapa, millä tietty ryhmä haluaa kertoa itsestään, kuvastaa myös tämän ryhmän tapaa arvioida itseään ja menneisyyttään. Kollektiivinen ja yksilöllinen muistaminen liittyvät toisiinsa, eikä toista voi ymmärtää ilman toista. Myös paikkasuhde muodostuu niin yksilöllisesti kuin kollektiivisestikin tuotettuna aktiivisella tavalla.⁵⁵ Näihin teemakirjoituksiin liittyy osin myös muistelukirjoittamista, jolloin menneitä aikoja Vuosaaressa muistellaan vaikkapa siirtymisen ajassa 1950–70-luvulle. Näissä menneisyyteen viittaavissa kirjoituksissa tulee esiin muun muassa alueen infrastruktuurin rakentuminen yhteisöllisin voimin. Muistelu on henkilökohtaisella tasolla yksi keino ymmärtää niin mennyttä kuin nykyistäkin elämää⁵⁶. Näen, että tutkimukseni on tietynlainen tallennusprosessi tästä ajasta. Teemakirjoitukset kertovat näiden vuosaarelaisten omasta arjesta. Tutkimukseni toimii myös teemakirjoittajien puheenvuorona omasta alueestaan. Kirjoittajia ei ole pyydetty esimerkiksi erikseen muistelemaan, mutta muistelu liittyy kiinteänä ja tärkeänä osana näihin teemakirjoituksiin.

Laadullisessa tutkimuksessa on mahdollista, että aineisto saattaa yllättää⁵⁷ - niin tämänkin tutkimuksen yhteydessä. Tämä tulee esiin usean kirjoittajan puheessa yhteisöllisyydestä, jota käsitellään luvussa viisi. Osa kirjoituksista ei liittynyt elokuvan teemaan ja puheeseen yksinäisyydestä, vaan nämä kirjoittajat aloittivat puheen vuosaarelaisesta yhteisöllisyydestä omana aihepiirinään. Päädyin lopulta siihen, että nostin yhteisöllisyyden omaksi luvukseen, vaikka sen teema ei liity suoraan elokuvaan. Toisaalta ajattelen, että elokuvan teema yksinäisyydes-

---

⁵³ Apo, 2001, 28-30.

⁵⁴ Alasuutari, 2011, 82.

⁵⁵ Lento ja Olsson, 2013, 18.

⁵⁶ Lento ja Olsson, 2013, 15.

⁵⁷ Alasuutari, 2011, 82.

tä on saattanut laukaista jonkinlaisen vastareaktion, joka on nostattanut puheen yhteisöllisyydestä osassa kirjoituksia. Lähden tutkimuksessani avaamaan yhteisöllisyyden käsitettä sosiologisen näkökulman kautta. Yhteisöllisyyden käsite viittaa vuorovaikutustapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai siihen, mikä tietylle ryhmälle on yhteistä. Käytän Heikki Lehtosen näkemystä puhua yhteisyydestä, jossa Lehtonen näkee kaksi kehitysprosessia: yhteisyys vuorovaikutuksessa kehittyvänä ilmiönä sekä yhteisyys tietoisuudessa vahvistuvana yhteenkuuluvuuden tunteena ⁵⁸.

Tutkimukseni primaariaineistona on 94 teemakirjoitusta sekä Aku Louhimiehen ohjaama Vuosaari-elokuva. Teemakirjoitukset pohjautuvat kirjoittajien katsojakoemuksiin, kun heitä pyydettiin vastaamaan kysymykseen ”Miten minun Vuosaareni eroaa Aku Louhimiehen ohjaamasta Vuosaari-elokuvan Vuosaaresta”. Pyrin näin löytämään eri merkitysrakenteita siitä, miten vuosaarelaiset hahmottavat ja jäsentävät elämäänsä ⁵⁹.

Teemakirjoitusaineiston hankintakeinona oli pyytää ihmisiä kirjoittamaan vapaasti heille annetun aiheen ympäriltä. Elokuvesta nousseet teemat toimivat kirjoittajalle innoittajina. Käsittelen tutkimukseni pääkysymyksessä sitä, miten Aku Louhimiehen ohjaama Vuosaari-elokuva eroaa vuosaarelaisten teemakirjoittajien Vuosaaresta vuonna 2012. Tällä pääkysymykselläni lähden kartoittamaan ja analysoimaan niitä merkityksiä vuosaarelaisesta arjesta vuonna 2012, joita kirjoittajat teksteistään nostavat. Haen teemakirjoitusten analyysillä niitä asioita, joita katsoja erottaa tai toisaalta yhdistää omasta Vuosaari-mielenmaisemastaan Aku Louhimiehen mielenmaisemaan Vuosaaresta. Oletuksenani on, että Vuosaari-elokuvan teemat nostavat eri aiheita sekä teemoja katsojien kirjoituksiin ja tätä kautta löytyisivät vastaukset kysymyksiini. Tätä kautta löydän myös nähtävästi syyn sille, mikä elokuvassa kuohutti katsojan mieltä. Näkemykseni on, että teemakirjoitusten avulla pääsen lähemmäs Vuosaarta sosiaalisena sekä fyysisenä ympäristönä ja saan selville, mitkä asiat ovat merkityksellisiä näiden teemakirjoittajien vuosaarelaisessa arjessa.

---

⁵⁸ Lehtonen, 1990, 23.

⁵⁹ Alasuutari, 2011, 83.

Aineistokäsittelyluvista 3, 4 ja 5 nostan Vuosaari-elokuvasta otoksia ja kohtauksia, jotka ovat kirjoittajien teksteistä saturoituneet tutkimuksen teemoiksi. Rinnastan ja vertailen Aku Louhimiehen elokuvaa kirjoittajien teksteihin. Näin syntyy vuoropuhelu elokuvan ja kirjoittajien kesken. Tällä tavoin nousevat esille ne asiat, jotka vuosaarelaisen paikkaidentiteetin omaava katsoja kiinnittää tai ei kiinnitä omaan kuvaansa Vuosaaresta. Tuon tutkimuksessani esiin myös aiheita, joita elokuvassa ei ollut, mutta joita kirjoittajat ikään kuin näkivät elokuvasta puuttuvan. Tuon siis esiin elokuvasta nousseen vuosaarelaisen puheenvuoron. Näitä elokuvan ja katsojien kohtaamisia esittelen tutkimuksessani sekä esitän niistä oman tulkintani.

Sekundaariaineistona toimivat keväällä 2012 keräämäni Vuosaari-elokuvaan liittyvät sanoma- ja aikakauslehtiarvostelut, elokuvan arvioinnit internetissä sekä muu elokuvaan liittynyt ja mediassa esiintynyt aineisto. Kaupunkikulttuuriin liittyvän kirjallisuuden lisäksi taustamateriaaliini kuuluvat Aku Louhimiehen elokuvat Paha maa (2005) sekä Valkoinen kaupunki (2006).

2. Luupissa ohjaaja ja Vuosaari-elokuva

2.1. Ohjaaja Aku Louhimies ja Vuosaari-elokuva

Tässä luvussa tarkastelen ohjaaja Aku Louhimiestä sekä Vuosaari-elokuvaa. Tutkimukseni on luettavissa ilman Vuosaari-elokuvan näkemistä. Näen kuitenkin, että on oleellista käydä läpi Aku Louhimiestä urbaanina elokuvaohjaajana. Louhimies kuuluu maassamme niiden harvojen ohjaajien joukkoon, jotka kuvaavat suomalaista urbaania kaupunkia. Asuttuaan Vuosaarella neljä vuotta Aku Louhimiehellä on myös henkilökohtainen side Vuosaareen. Ohjaaja on luonut oman tulkintansa Vuosaaresta omasta historiastaan käsin. Vuosaari-elokuva luo fiktiivisiä paikkoja, joihin Aku Louhimies on liittänyt omia, haluamiaan merkityksiä⁶⁰. Tähän ohjaajan mielenmaisemaan Vuosaaresta on kiinnittynyt ohjaajan koko historia. Vuosaari-elokuvassa näemme siis Aku Louhimiehen mielenmaiseman Vuosaaresta. Käsittelen tässä luvussa ohjaajan ja Vuosaari-elokuvan lisäksi elokuvan julkista vastaanottoa keväällä 2012.

Vuonna 1968 Helsingissä syntynyt, Taideteollisesta korkeakoulusta elokuvaohjaajaksi valmistunut Aku Louhimies on asunut Vuosaaren lisäksi Helsingin kaupunginosista Kruununhaassa, Kulosaarella, Eirassa, Ullanlinnassa, Kannelmäessä, Malmilla, Kalliossa, Hakaniemessä, Sörnäisissä, Siltämäessä, Ruoholahdessa, Kampissa, Laajasalossa ja Punavuorella. Ohjaajan ensimmäinen pitkä elokuva *Levottomat* oli loppuyö Taideteollisesta korkeakoulusta vuonna 2000.⁶¹

Vuosaari-elokuvan markkinoinnissa ohjaaja Aku Louhimies oli voimakkaasti itse mukana. Louhimies antoi haastatteluja eri medioihin ja osallistui muun muassa keskusteluohjelmiin televisiossa. Louhimies on todennut, että elokuvaohjaajana hän ei ole julkisuuden henkilö vaan valmis puhumaan lähinnä elokuvista⁶². Ra-

---

⁶⁰ Tani, 1995, 34.

⁶¹ Alaja: "Urbanin Suomen kuvaaja. Ohjaaja Aku Louhimies tuntee kuvauspaikkansa kuin omat taskunsa". Helsinki-Info tiedotuslehti 2/2012, 14.

⁶² Aku Louhimiehen haastattelu Radio Novassa. T: Salminen Eppu. Verkkosivu. <http://www.radionova.fi/ohjelmat/arkisto/eppu-salminen/Aku-Louhimies-Vuosaari-elokuvan->

jan vetäminen on varmasti vaikeaa, sillä helmikuussa 2012 muun muassa Anna-lehden nelisivuisessa ”Tässä iässä” -artikkelissa käytiin läpi Louhimiehen henkilökohtaisia tunteja ruumiista, mielestä ja suhteista ⁶³. Mediaa on vaikea hallita, mutta Louhimies on taitava mediassa vierailija. Itsensä julkisuuteen asettamalla Louhimies pystyy saamaan valmistuneelle elokuvalleen runsaasti näkyvyyttä sekä tuomaan myös elokuvan sanomaa esiin.

Vuosaassa asuneena Aku Louhimies näkee, että Vuosaari edustaa tulevaisuuden Suomea, mahdollisuuksien Suomea. Louhimies näkee, että Vuosaari on kaunis sekä luonnonläheinen. Louhimies ajattelee Vuosaarta dynaamisena, ulospäin suuntautuvana sekä positiivisena paikkana. Lisäksi hän toteaa Vuosaaren rikkautena sataman ja sen, että paikasta löytyy metron päätepysäkki. Vuosaarta esitellessään Louhimies mainitsee alueelle kuuluvat opiskelija-asunnot sekä useita miljoonia euroja maksavat huvilat ⁶⁴. Elokuvan Vuosaari on näyttäytynyt ohjaajan sanoin valkokankaalla tekijänsä mielenmaisemana. Tästä syystä elokuvan ennakkoesityksessä Louhimies totesi alustuksessaan vuosarelaiselle yleisölle: ”Älkää ottako tätä itseenne” ⁶⁵. Lähes kaikki Aku Louhimiehen elokuvat ovat sijoittuneet nykyaikaan. Vuosaari-elokuvasta ohjaaja on todennut sen olevan myös aika moderni, joten paikoilta on vaadittu realistisuutta. Louhimies myös toivoi elokuvan saavuttua elokuvateattereihin, että elokuva herrättäisi ihmisissä keskustelua. Louhimies näkee, että taiteilijan tehtävä on työnsä kautta nostaa eri teemoja esille. Aku Louhimies ei ole painottuneesti yhteiskunnallinen elokuvantekijä, mutta hänen elokuvissaan on kuitenkin selvä yhteiskunnallinen pohjavirta ⁶⁶.

Aku Louhimies on ohjannut koko illan elokuvina *Levottomat* (2000), *Kuutamolla* (2002), *Paha maa* (2005), *Riisuttu mies* (2006), *Valkoinen kaupunki* (2006) ja *Käskey* (2008) ennen Vuosaari-elokuvaa ⁶⁷. Elokuvien lisäksi hänet tunnetaan

---

tunnarista-Robbie-Williamsin-kappale-oli-halvempi-kuin-monen-suomalaisartistin--24046.html (kuunneltu viimeksi 27.4.2013).

⁶³ Rinne, Anna-lehti, 7/2012.

⁶⁴ Alaja. Ohjaaja Aku Louhimies tuntee kuvauspaikkansa kuin omat taskunsa. Helsinki-info 2/2012.

⁶⁵ Luotola. Helsingin Sanomat 24.1.2012. Raaka sielunmaisema saa onnellisen lopun. Vuosarelaiset näkivät ensimmäisenä kaupunginosansa nimikkoelokuvan.

⁶⁶ Arvola. Helsingin Sanomat, Nyt-liite 2.2.2012.

⁶⁷ Verkkosivu. www.akulouhimies.com (luettu viimeksi 26.3.2013).

useiden suosittujen televisiosarjojen, kuten Kotikatu, Isänmaan toivot ja Irtiottoja, ohjaajana ⁶⁸. Vuosaari-elokuvan jälkeen elokuvaensi-iltaan on tullut 8-pallo (2013). Lukuun ottamatta vuonna 2008 ensi-iltansa saanutta elokuvaa Käsky, on yhtenä harvana suomalaisena ohjaajana Louhimies keskittynyt kuvaamaan kaupunkilaista urbaania elämänmuotoa Suomessa.

Episodielokuva Paha maa (2005) sai kahdeksan Jussi-palkintoa ja Valkoinen kaupunki (2006) on palkittu viidellä Jussi-patsaalla ⁶⁹. Vuosaari-elokuvassa kuvataan samansävyistä kaupunkilaista elämänpiiriä kuin Pahassa maassa ja Valkoisessa kaupungissa. Elämänpiiri näyttäytyy epätoivoisen yksinäisenä. Elokuvasa ihmiset joutuvat kamppailemaan omien voimavarojensa avulla yhteiskunnassa, jossa oikeuden toteutumisella ei näytä olevan mahdollisuutta. Näistä syistä nämä kolme elokuvaa voidaankin mieltää trilogiaksi, joista kuitenkin Vuosaari-elokuva näyttäytyy edeltäjiään toiveikkaampana.

Vuosaari-elokuvan fiktiiviset tapahtumat sijoittuvat tämän päivän Vuosaareen, kuvattuna yhden talvisen viikon aikana. Vuosaari-elokuva on 3.2.2012 ensi-iltansa saanut, Aku Louhimiehen ohjaama kahdeksan erillisen tarinan periodielokuva. Draaman tarinoita yhdistää yhteisen asuinpaikan lisäksi elämästä irrallaan olemisen tematiikka sekä samalla ihmisen kaipuu tulla nähdyksi ja rakastetuksi. Jokaisessa tarinassa päähenkilö on myös jonkinlaisessa käännekohtassa omassa elämässään. Kaksituntinen elokuva on englanninkieliseksi nimekseen saanut Naked Harbour, ja sen keskeisissä rooleissa esiintyvät Laura Birn, Deogracias Masomi, Matleena Kuusniemi, Pekka Strang, Amanda Pilke, Jasper Pääkkönen, Lenna Kuurmaa ja Mikko Kouki. Käsikirjoitus muotoutui neljän vuoden aikana työryhmässä, jonka muodostivat Aku Louhimies, Mikko Kouki ja Niina Repo. Kuvauksesta vastaa Tuomo Hutri ja lavastus on Sattva-Hanna Toiviaisen käsialaa. Elokuvan on leikannut Benjamin Mercer.⁷⁰

---

⁶⁸ Gustafsson. Ylen Elävä arkisto. Verkkosivu.

http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/aku_louhimiehen_tarina_18377.html#media=18381 (kuunneltu 10.1.2013).

⁶⁹ Jussi-palkinnot. Verkkosivu; www.jussit.fi (luettu viimeksi 26.3.2013).

⁷⁰ Louhimies. Vuosaari-elokuva, 2012.

2.2. Elokuvan julkinen vastaanotto

Vuosaari-elokuvan näki sen julkaisuvuonna 96 000 katsojaa, ja sillä oli ensi-ilta käytössä 43 salia ⁷¹. Elokuva sai helmikuussa pääasiassa myönteisen vastaanoton elokuvakriitikoilta. Kriitikot kiittivät elokuvaa muun muassa taitavasta henkilöohjauksesta ja hyvistä näyttelijäsuorituksista.

Lumi Tirronen nosti Episodi-lehden kritiikissään esiin, että harvassa suomalaisessa elokuvassa monikulttuurisuutta on käsitelty niin luontevasti kuin Vuosaari-elokuvassa. Tirronen totesi, että elokuvassa monikulttuurisuutta ei nosteta erilliseksi teemaksi, vaan maahanmuuttajat ovat henkilöihahmoja toisten joukossa ⁷². Tirronen arvio elokuvasta oli kolme tähteä viidestä. Helsingin Sanomien elokuvakriitikko Pertti Arvola tähditti Vuosaari-elokuva neljällä tähdellä viidestä. Hän piti elokuvaa vahvana näyttönä ohjaajalta. Arvola antoi kiitosta kulkevasta tarinasta sekä taitavasta ison henkilömäärän ja monen tarinan sujuvasta yhteenliittämisestä ⁷³. Ilta-Sanomien Tarmo Poussun arvio kritisoi elokuvaa turhasta staattisuudesta ja siitä, että esitellyt tarinat eivät kehity tarpeeksi kuin vasta lopussa. Tarmo Poussu näki myös, että henkilöt oli kuvattu turhan ohuiksi tai epäuskottaviksi. Poussun arvioksi elokuvalle tuli kolme tähteä viidestä ⁷⁴. Poussun kanssa samoilla linjoilla oli Suomen Kuvalehden Kimmo Kinnunen ⁷⁵.

Vuosaari-elokuva joutui myös kohun keskelle. Ilta-Sanomien viihdetoimituksessa työskentelevä toimittaja kirjoitti omasta elokuvakokemuksestaan kohua herättäneen nettiartikkelin 5.2.2012. Toimittaja irrotti elokuvasta muutamia otoksia ja esitteli irrotetut elokuvaotokset nettifoorumilla sensaatiohakuisesti ⁷⁶. Helsingin Uutiset pyysi myös nettisivuillaan 25.1.2012 lukijoita kommentoimaan omia

---

⁷¹ Suomen elokuväsäätiö, katsojaluvut. Verkkosivu. <http://www.ses.fi/fi/katsojaluvut12.asp> (luettu viimeksi 12.1.2013).

⁷² Tirronen. Elokuvalehti Episodi 1/2012.

⁷³ Arvola. Helsingin Sanomat Nyt-liite 2.2.2012.

⁷⁴ Poussu. Verkkosivu. www.iltasanomat.fi/elokuvat/art-1288446548586.html (luettu viimeksi 27.3.2013)

⁷⁵ Kinnunen. Verkkosivu. <http://suomenkuvalehti.fi/blogit/kuvien-takaa/ilta-sanomat-rajuvuosaari-elokuva-ja-skandaalien-rakentaminen-tyhjasta> (luettu viimeksi 10.1.2013).

⁷⁶ Utula. Ilta-Sanomat, 5.2.2012. Verkkosivu. <http://www.iltasanomat.fi/elokuvat/art-1288446927506.html> (luettu viimeksi 27.3.2012).

näkemyksiään. Nettisivu oli otsikoitu ”Vuosaari-elokuva kiihdyttää mieliä Vuosaarella”⁷⁷. Vuosaari-elokuva sisälsi stereotyyppisiä ja voimakkaita kohtauksia. Näihin elokuvasta irrotettuihin rajuihin kohtauksiin tai stereotyyppisiin toimittajien oli halutessaan helppo tarttua ja saada samalla aikaan kiihkeää keskustelua lehden nettifoorumilla.

Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuva sai kolme palkintoa Festroia-elokuvafestivaaleilla Portugalissa ja päätyi festivaalien palkituimmaksi elokuvaksi. Pääkilpasarjassa kilpailleen Vuosaari-elokuvan näyttelijöistä Amanda Pilke sai parhaan naisnäyttelijän palkinnon ja Tuomo Hutri palkittiin parhaasta kuvauksesta. Lisäksi elokuva sai palkinnon panostuksesta elokuvan kansainväliseen levitykseen.⁷⁸

Nordische Filmtage Lübeckissä on koonnut pohjoismaisten elokuvien parhaimmiston samaan festivaaliin jo yli 50 vuoden ajan. Vuosaari-elokuvalla myönnettiin festivaalilla kirkon palkinto (Kirchlicher Filmpreis Interfilm). Kokonaan pa-peista koostuva jury koki, että elokuvassa oli poikkeuksellisella tavalla pystytty kuvaamaan roolihenkilöiden eksistentiaalisia kokemuksia. Papit olivat nimenomaan arvostaneet käsikirjoituksen moderniutta. Kirkko on palkinnut Aku Louhimiehen myös Paha maa -elokuvasta. Ohjaaja sai tuolloin Ruotsin kirkon elokuvapalkinnon⁷⁹. Nordische Filmtagenin kirkon palkinnosta Louhimies on maininnut erityisesti iloitsevansa. Louhimies näkee Vuosaari-elokuvan voiman olevan myös siinä, että sitä voidaan tarkastella ja nähdä eri lähtökohdista käsin⁸⁰.

Suomalainen elokuvavuosi oli vuonna 2012 runsas. Tuolloin sai ensi-iltansa yhteensä 39 pitkää elokuvaa. Vuodesta 1963 Filmiaura ry:n jäsenistö on jakanut elokuva-alan Jussi-palkintoja vuoden parhaille suomalaisille elokuva-alan saavutuksille. Vuosaari-elokuvalla ja Antti Jokisen ohjaamalle Puhdistus-elokuvalla tuli eniten ehdokkuuksia eli kahdeksan ehdokkuutta molemmalle elokuvalle.

---

⁷⁷ Karjalainen. Helsingin Uutiset, 25.1.2012. Verkkosivu. <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/90580-vuosaari-elokuva-kiihdyttaa-mielia-vuosaarella> (luettu viimeksi 27.3.2012).

⁷⁸ Helsingin Sanomat. Verkkosivu. <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305602622359> (luettu viimeksi 1.11.2013)

⁷⁹ Helsingin Sanomat. Verkkosivut. <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305612438097> (luettu viimeksi 1.11.2013)

⁸⁰ Televisiohaastattelu ohjelmassa Arto Nyberg YLE-TV1.17.2.2013

Palkintokategorioita Jussi-palkinnoille oli yhteensä 15. Jokisen ja Louhimiehen teokset olivat ehdolla vuoden 2012 parhaana elokuvana ja parhaasta ohjauksesta sekä kuvauksesta. Vuosaari-elokuva sai ehdokkuudet myös naissivuosasta näyttelijä Laura Birnin myötä, Benjamin Mercer sai ehdokkuuden parhaasta leikkauksesta, Sattva-Hanna Toiviainen parhaasta lavastuksesta, Tiina Kaukanen pukusuunnittelusta ja Marjut Samulin parhaasta maskeerauksesta⁸¹. Vuosaari-elokuva jäi kuitenkin ilman Jusseja Antti Jokisen ohjaaman Puhdistuksen ja Maarit Lallin Kohta 18 -elokuvan viedessä vuoden 2012 tärkeimmät Jussi-palkinnot.

---

⁸¹ Jussi-palkinnot. Verkkosivu; www.jussit.fi (luettu viimeksi 26.3.2013).

3. Vuosaari-elokuvan paikkakuvaus ja teemakirjoitusten paik- kaidentiteettipuhe

Edellisessä luvussa totesin, miten Vuosaari-elokuva sisältää ohjaajan omia mielenmaisemia. Myös katsoja oman kokemusmaailmansa kautta synnyttää ainutlaatuisia ja subjektiivisia merkityksiä sisältäviä, katsojan omia mielenmaisemia Vuosaari-elokuvasta ⁸². Tässä luvussa esittelen elokuvasta nousseita katsojien mielenmaisemia vuosaarelaisista paikoista. Katsojan mielenmaisemaa vuosaarelaisista paikoista vertaan Aku Louhimiehen esityksiin.

Valokuvat, maalaukset ja muun muassa elokuvat ovat erilaisia tunnistettavia esityksiä paikoista, eli paikkapresentaatioita. Kartat ovat esimerkiksi selkeitä paikkapresentaatioita, jotka elokuvien tapaan järjestelevät asioita. Esimerkiksi elokuvat saattavat ottaa esitettävästä paikasta jotain huomioon, mutta samalla jättää jotakin pois omasta esityksestään eli presentaatiostaan. Tällaiset eri paikoista tehdyt eri esitykset, kartat, maalaukset tai elokuvat tekevät tilan tunnistettavaksi katsojalle. Katsoja pystyy myös tekemään vertailuja eri paikkapresentaatioiden välillä. Katsojan omat muistot, mielikuvat, toiveet ja fantasiat toimivat representaatioita rakentavina ja järjestävinä - samalla myös vahvistaen paikkojen välistä erilaisuutta ⁸³. Aku Louhimies käyttää Vuosaari-elokuvassa hyväkseen tuttuja, tunnistettavissa olevia paikkoja Vuosaaresta. Vuosaarelaisen katsojan on helppo tarttua elokuvassa esitettyihin paikkoihin ja tehdä omaa vertailuaan elokuvan kautta. Kirjoituksissa tulee esiin myös paikkoja, joita elokuvassa ei esiinny, mutta joita kirjoittaja saattaa kuitenkin pitää erityisen tärkeänä itselleen.

Aku Louhimies esittelee elokuvassaan vuosaarelaisia paikkoja muun muassa selkein ulkona elokuvatuin yleiskuvoin, joista vuosaarelainen katsoja pystyy hyvin tunnistamaan ja paikantamaan kohteen. Louhimies esittelee Vuosaarta muun

---

⁸² Tani, 1995, 34.

⁸³ Lappi, 2007, 40.

muassa yöllä kuvatuin kamera-ajoin helikopterista käsin. Tällaisella kamera-ajolla tai esimerkiksi panoroinnilla katsojalle pystytään tehokkaasti esittelemään ja myös nimeämään se maailma missä liikutaan ⁸⁴.

Tässä luvussa esittelen elokuvasta saturoituneita paikkoja, joita teemakirjoittajat ovat käsitelleet kirjoituksissaan. Kirjoituksista löytyi runsaasti katsojien oman pihapiirin tai vaikkapa oman kodin ikkunanäkymän kuvauksia. Tämän lisäksi kirjoituksissa käsiteltiin myös Vuosaaren tunnetumpia asuinalueita, kuten Aurinkolahtea tai Meri-Rastilaa. Asuinalueista tehtiin vertailuja muun muassa niiden rakennusvuosien tai asukaspohjan välillä. Myös vuosaarelaiset eri symbolit ja monumentit näyttäytyivät hyvin kirjoituksissa; satama, metro ja Suomen korkein tornitalo Cirrus mainittiin eri tavoin. Kirjoittajien paikkakuvailuissa kuului usein kotiseurakkaus, jossa luonto näytteli suurta osaa.

3.1. Ohjaajan mielenmaisema kohtaa vuosaarelaisen katsojan

Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvassa kuvauspaikat eivät sijoitu luontomaiseen. Katsojalle Vuosaari näyttäytyy elokuvassa urbaanina paikkana. Elokuvaohjaajana Louhimies on luonut oman urbaanin kuvansa Vuosaaresta. Urbaania kuvaa Louhimies on luonut vuosaarelaisia paikkoja, rakennuksia sekä talvista vuodenaikaa hyväksi käyttäen. Taide tuottaa fiktiivisiä tiloja ja paikkoja vaikkapa fantasiakirjallisuuden, fiktioelokuvan tai internetin kautta. Myös media luo käsityksiä paikoista esimerkiksi uutisoinnin myötä. Näihin taiteiden ja eri medioiden luomiin paikkoihin omassa mielissämme meillä ei ole läheskään aina mitään kontaktia; emme ole niissä käyneet tai näitä paikkoja ei ole edes todellisuudessa olemassa ⁸⁵.

Fiktio vaikuttaa monella tasolla havaittavissa olevaan ympäristöön. Fiktio voi muuttaa ympäristön fyysistä olemusta ja luoda uusia merkityksiä. Fiktio voi myös vahvistaa tai muuttaa omia ennakkokäsityksiämme paikoista ja alueista. Todellisuuden ja fiktion rajat hämärtyvät mielessämme ja samalla syntyy uusia

---

⁸⁴ Tani, 1995, 72.

⁸⁵ Tani Sirpa, 1995, 87.

todellisuuden representaatioita. Eri kulttuurituotteet voivat siis luoda erilaisia fiktiivisiä paikkoja, joihin niiden tekijä liittää omia haluamiaan merkityksiä.⁸⁶ Vuosaarelaiset kirjoittajat kertovat omat representaationsa Vuosaaresta Aku Louhimiehen ohjaaman Vuosaari-elokuvan katsomisen jälkeen.

Paikkojen yhteydessä kirjoittajat kuvailevat monesti juuri omaa asuinympäristöään Vuosaaresta. Lisäksi kirjoittajat kiinnittävät huomiota elokuvassa esiintyneisiin erityisiin tunnistettavissa oleviin kohteisiin sekä maamerkkeihin. Ohjaaja Aku Louhimies on käyttänyt kohtauksissa tunnettuja vuosaarelaisia maamerkejä, joiden avulla hän tuo esiin paikan urbaaniutta. Hyvin nopeat, vain hetken kestävät vilaukset tunnistettavasta maamerkistä tai monumentista saa katsojan mielessä uinuvat myyttiset kaupungit heräämään. Tällainen nopea kaupungin tunnistaminen voi tapahtua esimerkiksi tuttujen kaupunkien, kuten Pariisin tai New Yorkin kohdalla⁸⁷. Kaupungin nimeäminen voidaan tehdä myös yleisesti tunnettujen symbolien kautta, esimerkiksi Eiffel-tornin tai Brooklyn Bridgen avulla. Vuosaari-elokuvassa voidaan tällaisena tunnistettavana maamerkinä pitää muun muassa useassa otoksessa vilahtavaa tornitalo Cirrusta.

Ulkokuvauspaikkoina elokuvassa näkyy keskeisinä alueina Vuosaaren Aurinkolahden rannan lisäksi esimerkiksi Vuosaaren satama, kauppakeskus Columbus ympäristöineen, Punakiventien talot, Vuotalo, tornitalo Cirrus, Vuosaaren kirkko sekä Vuosaaren tunneli ja metroasema. Seuraavat kirjoittajat pitivät elokuvan katsomiskokemusta mielenkiintoisena, koska tuttuja kuvauspaikkoja oli antoisaa löytää valkokankaalta elokuvan aikana. Elokuva tuli katsojaa N33 lähemmäksi, koska katsojalla on esitettyihin paikkoihin henkilökohtaisia kokemuksia ja muistoja. Katsojan mielenkiintoa lisäsi myös tunnettu ohjaaja ja sekä tutut näyttelijät. Elokuvaan oli liitetty myös odotusarvoja, koska kuvausryhmä oli näkyvästi edellisessä talvena liikkunut alueella.

Elokuva herättää minussa mielenkiintoa kahdella tavalla: Elokuvan on ohjannut nimekäs ohjaaja ja siinä esiintyy nimekkäitä näyttelijöitä, mistä syystä elokuvasta voi odottaa ennakkoon tiettyä laadukkuutta. Toisaalta elokuva on kiinnostava siksi, että se on kuvattu kotikaupunginosassani –

---

⁸⁶ Tani, Sirpa, 1995, 88.

⁸⁷ Tani, Sirpa, 1995, 72.

kuvausryhmään ei ole voinut välttyä törmäämästä jossain päin Vuosaarta. Näistä syistä päällimmäisenä minulla oli utelias fiilis lähteä katsomaan tätä leffaa! Myöskin mielessä kalvoi ennen leffaa kohtuullisen kokoinen epäily siitä, että leffa on niin ikävä, hirveä, ahdistava, että se väistämättä kasvattaa Vuosaareen ja Itä-Helsinkiin jo muutenkin liitettäviä ennakkoluuloja ja negatiivisia mielenyhtymiä .(N33)

Elokuvaa katsoessa oli todella mukavaa bongailla tuttuja paikkoja muun muassa Vuosaaren metroasema, elokuvassa esiintynyt ostari ja Vuotalon galleria. Koska paikat näyttäytyivät tutuilta, elokuva tuli paljon lähemmäksi minua kuin se olisi kuvattu vaikkapa Länsi-Helsingissä. Tuli ikään kuin tunne, että tuolla minäkin voisin olla ja tuossa paikassa minulle voisi käydä samalla lailla kuin jollekin elokuvan henkilölle.(N42)

3.2. Ohjaajan urbaani Vuosaari

Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan kuvauspaikat sijaitsivat lähellä Vuosaaren keskustaa, Aurinkolahden rannan ja Vuosaaren sataman lisäksi. Episodeissa esiintyvät henkilöt ovat eri yhteiskuntaluokista, ja henkilögallerian asumismuodot ovat rivitalo-asumisesta kerrostaloasumiseen. Teemakirjoittajien oman asumisen piiriin liittyvät maininnat kuvailevat omia asuinrakennuksia sekä omaa asuinympäristöä. Lisäksi kirjoituksissa tulee esiin Vuosaaren eri maamerkkejä, eri asuinalueita ja niiden eroja sekä runsasta luontoympäristön kuvailua.

Kun urbaaniutta ajatellaan fyysisenä muotona, sillä tarkoitetaan rakennettua kaupunkia. Kun urbaanista puhutaan rakennetun ympäristön yhteydessä, ymmärretään tällä yleensä varsinaista kaupunkia, citymäisyyttä, tiivistä kaupunkirakennetta. Tiiviiseen urbaaniin kaupunkirakenteeseen kuuluu myös ajallista kerroksellisuutta sekä kaupunkimaista sosiokulttuurista tihentymää. Lähiömäisyyteen puolestaan katsotaan kuuluvan eri piirteitä kuin kaupunkimaisuuteen. Kaupunki nähdään rakennetun tiiviiksi alueeksi, johon kuuluu ajallinen kerrostuma, runsaat palvelut ja puisto. Lähiöön liitetään muun muassa tietty avaruuden tuntu, irrallisuus kaupunkirakenteesta, samanaikaisuus ajallisessa kerros-

tumassa, tyyllinen monotonisuus, avarat näkymät sekä metsä.⁸⁸ Urbaania kaupunkia hahmotetaan usein lähiöllä vastaparina.

Aku Louhimiehen kuvatessa Vuosaarta urbaanina, esille tulevat muun muassa monet keskisen Vuosaaren katunäkymät sekä metron ympäristö. Elokuvaan ovat päässeet seiniin maalatut graffitit ja tægit. Vuosaaren urbaaniutta Louhimies on tuonut esiin myös ilmakuvien kautta, rajaten näkymää tiheästä kaupunkikuvasta. Louhimies jättää kuvauksessaan vähemmälle luontoon kuuluvat elementit. Luontoon viitataan lähinnä otoksissa, joissa kuvataan merta eri olomuodoissaan. Luonto esittyy elokuvassa myös vuodenaikana, talvi on osa ohjaajan mielenmaisemaa Vuosaaresta. Vuosaarta suuren kokonsa sekä asukasmääränsä myötä voidaan verrata moneen suomalaiseen keskikokoiseen kaupunkiin. Alue on myös osin rakennettu melko tiiviisti, joka luo urbaania tilaa. Kuusi kirjoittajaa kuvasikin Vuosaarta kaupungiksi kaupungissa.

Kuva 1. Vuosaari-elokuva 00:19:03. Aku Louhimiehen Vuosaari on urbaani.

Elokuvan jälkeen mietin, että onpa Vuosaari komea ja kuvauksellinen paikka, todellakin kaupunki kaupungissa. Ohjaaja on löytänyt hienoja kuvauspaikkoja ja kuvakulmia. Ilmakuvat ovat komeaa katseltavaa.(N21)

Elokuvassa oli kiva nähdä ja tunnistaa miljöitä mm. Columbuksen ja metroaseman seutu, sekä lasteni ala-asteen tienoo. Mielestäni elokuvasta välittyi kiintymystä ja kotikulmarakkautta, minkä tunteen jaan ohjaajan kanssa. Varastot, tægit ja takapihat kuuluvat yhtenä osana kaupunkiimme,

⁸⁸ Immonen, Mervi. Mitä on urbaani?. Verkkosivu. Urba.fi/sites/default/files (luettu 21.1.2013).

myös Vuosaareen. Eivät ne mielestäni ole rumaa tai slummiä, vaan kuuluvat monimuotoiseen kaupunkikuvaan. Ohjaaja oli löytänyt minulle uusia ja tuoreita näkymiä urbaanimmasta Vuosaaresta.(N70)

Kirjoittajat huomioivat, että kauneus voi koostua eri elementeistä. Tähän osaltaan vaikuttaa myös se, onko kuvattu kohde vaikkapa tutussa kotiympäristössä. Koti viittaa paikkaan, jonka ihminen tuntee kodikseen. Kodissaan ihminen tuntee samalla olevansa osa paikkaa ja sen henkeä. Seuraavassa kirjoittaja kuvaillee elokuvan kohtausta, jonka kuvauspaikka on hänen asumansa talon oma pihaympäristö. Kirjoittaja näkee, että ohjaajan elokuvalliseen kerrontaan kuuluu esittää kuvattava ympäristö osana elokuvassa esiintyvän henkilön ahdistavaa olotilaa. Toisaalta elokuvasta tunnistettu tuttu kotiympäristö tuo kirjoittajalle positiivisia mielenyhtymiä.

Kuva 2. Vuosaari-elokuva 01:50:37. Katsojalle (N21) tuttu näkymä.

Elokuva korosti talojen betonibrutalismia, joista talot ovatkin arkkitehtonisesti kuuluisia. Luulen että betonirakenteiden karuuden on ajateltu sopivan henkilöiden kurjaan elämäntilanteeseen. Verkkokalvoihin piirryttä kuvattu kohtausta, jossa poika laskeutuu betonirappusia alas kadulle (ja siitä kouluun). Hieno kuvakulma ja niin henkilökohtaisesti tuttua. Rujo betoninen piha näyttää visuaalisesti kauniilta. (N21).

Elokuvan esitellessä Vuosaaren urbaanina paikkana, lähes kaikista teemakirjoituksista kuitenkin tulee ilmi, miten nimenomaan luonto nähdään tärkeänä osana Vuosaarta. Luonto on suomalaisissa kaupungeissa selkeästi niin läsnä, että sitä

ei pysty ohittamaan kaupungin tilallisuutta tarkasteltaessa ⁸⁹. Suomalaisten kaupunkilaisten kokemusmaailmassa luontokin on osa kaupunkikokemusta. Kokemuksellinen luonto on osa yksilöiden paikkasuhdetta, paikan elämistä ja itsensä paikantamista ⁹⁰.

Louhimiehen Vuosaari oli aikamoisen urbaani kaupunginosa, mutta luonto kuitenkin hengitti ympärillä. Elokuvan Vuosaaressa oli sekä rujoutta että runollista kauneutta. Elokuvan ihmiset eivät olleet luonnossa liikkujia ja siksi kai oma Vuosaareni eroaa elokuvasta: metsää, puistoja, merta, puita, pensaita, kallioita, lintuja, kukkia, rantaa, rusakoita – ihanaa luontoa paljon. (N70)

3.3. Kirjoittajien urbaani ja luonto lomittuneina

Aku Louhimiehen esitellessä Vuosaaren urbaanina paikkana, tulee teemakirjoituksista ilmi, miten vuosaarelainen luonto näyttäytyy tärkeänä kirjoittajien elämässä. Lähes jokainen kirjoittaja on maininnut jonkin itselleen tärkeän luontoelementin Vuosaaren alueelta. Helsingin luonnonsuojelualueista yli neljännes, eli 13 aluetta, sijaitsee Vuosaaressa. Ranta-alueiden niityt, luodot, saaret, karit ja lahdet keräävät muun muassa runsaasti muuttolintuparvia. Neva-, lehto - ja harjumaisemat käsittävät monen luontotyypin kasvi- ja eläinlajeja. ⁹¹ Luonnonsuojelualueiden lisäksi Vuosaaressa on myös runsaasti hoidettuja puistoalueita, joista on erikseen neljä mainintaa kirjoituksissa. Kaavoitetut ja hoidetut kaupunkipuistoalueet ovat osa rakennettua ympäristöä, ja kirjoittajien kuvaukset koskivat lähinnä luontoympäristöjä.

Aleksis Kivi, Runeberg sekä Suomen kultakauden taiteilijat ovat tuottaneet kuvaa pohjoisen kansan erityislaadusta ja vahvasta luontosuhteesta. Kansallinen identiteetti ei ole muodostunut rakennetun ympäristön kautta, eikä suomalaiseseen kansallismaisemaan kuulu kaupunki. Ei ole olemassa sellaista suomalaista urbaania mytologiaa, jolle kaupunkilaisuutta voitaisiin rakentaa. ⁹² Suomalai-

---

⁸⁹ Lappi, 2007, 179. Kaupunkilaisten suhdetta luontoon ei ole juuri problematisoitu, koska luonnon ei ole katsottu kuuluvan kaupunkilaiseen elämäntapaan. Tiina-Riitta Lappi kuitenkin näkee että kaupunkiluonto on osa suomalaista kaupunkiympäristöä.

⁹⁰ Lappi, 2007, 179.

⁹¹ Lampi, 2005, 66.

⁹² Lappi, 1997, 83.

sen maisemakuvauksen kautta suomalaista mielenmaisemaa ja kansanluonnetta on panoroinut muun muassa Topelius Maamme-kirjassa, jossa korostuvat suomalaiset kulttuurimaisemat eri vuodenaikoinen ja maisemakuvauksineen.⁹³ Kaupunkien kuvaamisella on Suomessa kansainvälisesti katsottuna hyvin lyhyet perinteet. Tulenkantajien myötä 1920-luvulla alkoi lisääntyä kiinnostus kaupunkia ja siihen liittyviä ilmiöitä kohtaan⁹⁴. Suomalaisissa elokuvissa kaupungin ja maaseudun vastakkainasettelu toimi pitkään niin, että kaupungin nähtiin edustavan pahaa ja maaseudun hyvää⁹⁵. Kaupungistumisen myötä alkoi myös elokuvien kaupunkikuvauksissa tapahtua muutosta, ja 1960-luvulta lähtien kaupunki alkoi näyttäytyä uudessa valossa.

Luontoympäristöiksi nähdään alueet, jotka ovat kokonaan suunnittelun ulkopuolella olevia alueita. Luontoympäristössä on mahdollista kokea tunne vapaudesta, koska tällöin kokemukseen ei liity ulkopuolelta tullutta määrittelyä tilan käytön tai kokemisen suhteen. Esimerkiksi kaupunkipuisto on sidoksissa kaupunkirakenteeseen. Luonnossa kulkija voi mielikuvissaan tavoittaa koskemattomuuden tilan ja ajan, ajan joka on ollut ennen historiaa ja kulttuuria.⁹⁶ Luontoympäristö voi edustaa myös kokijalleen aitoutta ja autenttisuutta sekä pysyvyyttä sirpaloituneessa ja kiireisessä maailmassa.

Olen kasvattanut juureni kiinni Itä-Helsinkiin. Luonto on aina ollut osa minua ja tunnetilojani. Lapsuuteeni kuuluu meren tuoksu, suolan maku, myrskyisten pärskeiden kosketus kasvoilla ja sileiden ratakallioiden liukaus. Olen käynyt kääntymässä Kallion Kurvin kulmilla ja todennut tarvitseväni sekä elämää että luontoa ympärilläni. Tämän vuoksi muutin keskustan liikenteen melusta ja pölystä Vuosaareen. Halusin nähdä vuorokaudenaikojen ja vuodenaikojen vaihtelun. Halusin nähdä tähti-taivaan.(N60)

Edellinen kirjoittaja kuvaa kirjoituksessaan, miten hän kokee luonnon voimaannuttavana ja näkee Vuosaaren luonnon vastakohtaksi Helsingin meluisalle sekä pölyiselle kantakaupunginosalle Kalliolle. Teemakirjoituksista nousee esiin se, miten vuosaarelaiset pitävät alueensa luontoa erityislaatuisena ja kokemuksia luonnossa liikkumisesta arvokkaana. Näihin kuvauksiin luonnosta on liitetty

---

⁹³ Tani, 1995, 103.

⁹⁴ Tani, 1995, 106.

⁹⁵ Tani, 1995, 109.

⁹⁶ Lappi, 2007, 183.

usein aistikokemuksia ja luonnosta puhutaan tunteiden, muistojen, arvojen sekä toiminnallisuuden kautta. Luontoympäristö kaupungissa on tuttua ja liikkuminen luonnossa ei vaadi erityistaitoja, kuten esimerkiksi erämaassa. Kaupungissa luontoa ei koeta vaarallisena tai pelottavana, koska se on sijoittunut ikään kuin kaupungin sisälle, toisin kuin erämaassa. Monesti kaupunkilaisen luontosuhde onkin urbanisoitunut.

Tiina-Riitta Lappi on pohtinut, onko lopulta oleellista pohtia ovatko lähiöt kaupungin maaseutua vai maaseudun kaupunkia. Lappi näkee oleellisena mieltä, millaista kaupunkilaisuutta lähiössä eletään. Voisiko lähiöelämän erityisyys löytyäkin siitä, että lähiöiden elämäntapaa ja identiteettiä voisi määrittää luonnon ja urbaanin päällekkäisyys ja lomittuminen, eikä niiden asettaminen toisilleen vastakkaisiksi?⁹⁷

Seuraava kirjoittaja pitää arvossa sitä, että urbaaneja elementtejä ei ole näkyvillä hänen ympärillään. Toisaalta kirjoittaja kuvailee urbaanien elementtien olevan hänen ympärillään lämpimästi läsnä, esimerkiksi sataman valojen muodossa. Kirjoittaja myös kuvailee, miten hän voi kaupungin valojen avulla turvallisesti suunnistaa kotiin.

Vaikka olen päivällä työssä Helsingin keskustassa, niin illalla voin olla täysin toisenlaisessa ympäristössä ja tunnelmassa saunomassa pienellä kallioisella saarella, uimassa meressä ja palata takaisin jo auringon laskettua otsalampun valossa, niin että suunnistan takaisin kotiin vedestä heijastuvien kaupungin valojen avulla. Talvella työpäivän jälkeen ei tarvitse lähteä kauas, kun pääsee hiihtämään ”pimeässä” illassa hyvin hoidettuja latuja pitkin pelto- ja metsämaisemissa, niin ettei tarvitse katsella yhtään kerrostaloa tai silmiin pistävää keinovaloa, parhaimmillaan valaisee kuu tai sitten epäsuorasti pilven kautta heijastuva Vuosaaren sataman valonheitinten lämpimän rusottava valo.(N50)

3.3.1. Kylmää mielenmaisemaa ja meren olomuodot

Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvan mielenmaisemaa on osa katsojista osannut lukea muun muassa elokuvassa esiintyneen vuodenajan kautta. Moni kirjoit-

---

⁹⁷ Lappi, 2007, 190.

taja osasi nähdä elokuvan talviset maisemat ja henkilöhahmojen elämäntilanteet toisiinsa liittyviksi. Kestoltaan 118 minuutin pitkän Vuosaari-elokuvan ulkokuvat on kuvattu talvisen Vuosaaren ympäristössä⁹⁸. Elokuvan ensimmäinen otos osuu meren jäälle, jonka horisontissa kaksi hahmoa kävelee kohti kameraa. Ainoastaan elokuvan viimeiset otokset on kuvattu kesällä, jolloin kuvauspaikkana on avoimen meren kohtaama Vuosaaren ranta Aurinkolahdessa. Viimeiset yhteiskestoltaan 1,35 minuutin otokset alkavat Vuosaaren tunnelin päästä siintävällä kirkkaalla valolla, sitoen samalla episodien henkilöhahmojen kohdalolle toiveikkaat loput.

Kuva 3. Vuosaari-elokuva 00:00:07. Alkukohtaus jäällä.

Elokvassa liikutaan hämärissä talvimaisemissa. Ulkomaalainen mies ihmettelee, että meri on jäässä. Se onkin hyvä ulkomaille kertoa ja varmasti saattaa auttaa muualla maailmassa ymmärtämään yksinäisyyden teemaa ja selventämään niitä seikkoja jotka vaikuttavat meidän suomalaisten hiljaisuuteen. Kuvassa näkyvät lumiset maisemat saavat minutkin vetäytymään puolet vuodesta kuoreeni ja nämä muutamat talvet ovat olleet itselleni mahdottoman raskaita. Keväällä olen iloisempi ja odotan tulevaa kesää Aurinkolahdessa, jolloin kaikki tulee taas olemaan toisin. Tulen rakastamaan merta, uimaan ja nauttimaan ja näkemään ilon ympärilläni. (N28)

Vuosaarella paikkana ja kotina yli 36 000 ihmiselle antoi hyvin kapean kuvan. Elokuva oli kuvattu pääsääntöisesti talviaikaan, mikä sopi hyvin tummanpuhutteleviin tunteisiin. Talviaika minun Vuosaaressani näyttäytyy vuonna 2012 kuitenkin hyvin erilaisena. Siihen kuuluvat ihanat puhtaanvalkoiset lumihanget, joskus talvisin jopa kotiovelta hiihtää Mustavuoren laduille tai pitkin merenselkää lähisaariin. Minun talveeni kuuluu Rastilan avantosauna pulahduksineen ja mukavine rupatteluhetkineen saunan lau-

⁹⁸ Vuosaari-elokuva, ohjaus Aku Louhimies, 2012.

teilla, Ramsinniemen lumiset ”taikametsät” polkuineen sekä upeat talviset auringonlaskut Vartiokylän lahden lumoavissa lumisissa maisemissa, sekä öinen kirkas tähtitaivas, lumen narina ja pulkkamäki.(N53)

Meri näyttäytyy elokuvan alussa ja lopussa eri olomuodoissa, jäänä ja avovetenä. Elokuvassa satama ja meri merkitsevät yhden episodin kohdalla pakoa sekä samalla uutta mahdollisuutta. Meri tarkoittaa muun muassa yhdelle teemakirjoittajalle toimeentuloa. Muissa mereen liittyvissä kirjoituksissa meri on vapaa-aikaan liittyvä elementti, joka liitetään virkistytymiseen sekä ajatukseen keskikaupunkia puhtaammasta ilmasta. Merta koskevassa kirjoittelussa on esillä myös keholliset kokemukset. Talvella jäällä hiihdetään, kävellään ja käydään avannossa. Kesällä merellä ongittiin, uitiin, melottiin ja opeteltiin purjehtimaan. Toiminnallisuuden lisäksi meri nähdään erityisen henkistävänä elementtinä, jonka äärelle pysähdytään merta ihaillemaan eri olomuodoissaan.

Arvostan kovasti luonnonläheisyyttä ja sitä että minulla on lähellä neljä rantaa helposti saatavilla. Aurinkolahden ja Kallahden ranta on koko kaupungin parhaasta päästä.(N27)

Mulle Vuosaari on Uutelan kaunis luonto ja meriset kalliot, sen purjeveneet ja merinen luonto. Kun tänne palaa muualta kaupungista esim. keskustasta – tulee olo aivan kuin raikkaampaan ilma-alaan ja kevyempään tilaan taas saapuisi – mm. meren läheisyys sen saa aikaan.(N22).

Ja palaan vielä mereen. Se on joka päivä ja hetki erilainen. Kun istun kalliolla ja katselen merelle, unohdan kaiken muun ja voisin istua tuntikausia ihastelemassa upeaa luontoa ja veneitä, eritoten purjeveneitä. Sain 62-vuotiaana mahdollisuuden oppia purjehdusta ja jo ensimmäinen kerta vei sydämeni. Purjehdin 16 vuotta taitavan kipparin mukana kunnes hän sairastui muistisairauteen. Nyt meillä on muistot lukuisista purjehduksista ja katselemme valokuvia, jotka häntäkin vielä ilahduttavat.(N54)

3.4. Kirjoittajien asuinalueina Meri-Rastila, Pohjois-Vuosaari ja Aurinkolah-ti

Vuosaari on Helsingin 54. kaupunginosa, ja se on pinta-alaltaan kaupunginosista suurin. Vuosaaren kaupunginosa jakaantuu osa-alueisiin, jotka ovat Meri-Rastila, Rastila, Keski-Vuosaari, Mustavuori, Niinisaari, Nordsjön kartano, Aurinkolahti, Kallahti ja Uutela. Vuosaaren kartanon ympärille muodostunut Rasti-

lan alue on pientaloaluetta⁹⁹. Keski-Vuosaaren on keskittynyt 1960-luvun lähiörakentaminen. Meri-Rastilassa on 1990-luvulla rakennettu moderni oma asuinalueensa, samoin myös Kallahteen. Uusimpana alueena on vuonna 2008 valmistunut Aurinkolahti. Laajat viheralueet Mustavuori, Uutela, Kallahden niemi sekä Ramsinniemi kehystävät Vuosaarta. Lisäksi Vuosaaren kuuluu noin kolmekymmentä lähellä sijaitsevaa saarta.¹⁰⁰ Teemakirjoittajat edustavat kaikkia kolmea postinumeroaluetta Vuosaaressa.

Tutkimuksessani teemakirjoittajat omaavat alueellisen identiteetin. Kirjoittajat voivat tästä syystä tehdä vertailuja omasta alueestaan Vuosaari-elokuvaan. Alueellisen identiteetin muodostuminen vaatii sekä ihmisen henkilökohtaista suhdetta alueeseen että alueen omaa identiteettiä. Paikkaan kiinnittyminen epäonnistuu tai se ei ole mahdollista, jos paikkaa ei pystytä määrittelemään ainutlaatuiseksi, ympäristöstään eroavaksi kokonaisuudeksi¹⁰¹. Vuosaaressa asuvilla on mielikuvia myös Vuosaaren sisällä olevista alueiden identiteeteistä.

Todellisuuden Vuosaaressa löytyy sekä omistus, vuokra. että aravaomisteisia taloja. Vuosaaresta löytyy sekä köyhiä, keskiluokkaisia että erittäin rikkaita ihmisiä. Löytyy tuettua asumista kehitysrajoitteisille sekä runsaasti seniorikoteja ja asuntoja. Tämä asumisen ja elämisen kirjo jää elokuvasta pois. (M11).

Vuosaaressa asuu kohta 40 000 ihmistä, puhumme siis kohtalaisesta kaupungista kaupungissa. Olen asunut Meri-Rastilassa ja Vuosaaren Aurinkolahdessa kohta parikymmentä vuotta. Sille, joka ei tiedä mistä puhutaan, olen yrittänyt havainnollistaa, että Meri-Rastila ja Vuosaari mahtuvat hädin tuskin puhelinluettelon kartaston samalle aukeamalle. Puhutaan siis etäisyydestä Kaivopuistosta Käpylään.(M23)

Kirjoituksista nousee esiin kolme omaleimaista asuinalueita Vuosaaressa: Meri-Rastila, Pohjois-Vuosaari ja eteläiselle rannalle sijoittuva Aurinkolahti. Vuosaaren 1990-luvun alkupuolella noussutta kerrostalovaltaista Meri-Rastilaa ympäröi pientalovaltainen Rastilan alue sekä Ramsinniemen pientalo- ja huvilalueet. Meri-Rastilaan kuuluu niin merenrantaa kuin metsäalueita ja ulkoilupuitojakin. Alueella sijaitsee myös Rastilan kartanon entisiä pelto- ja laidunalueita

---

⁹⁹ Tikkanen ja Selander. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkosivu http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_03_30_Tilasto_hki_alueittain_2011_Tikkanen.pdf (luettu viimeksi 8.1.2013).

¹⁰⁰ Lampi, 2005, 21, 29, 59.

¹⁰¹ Kurttila ja Tani, 27,1993.

niittyalueiksi muuttuneena. Meri-Rastilassa muun kuin suomea äidinkielenään puhuvien asukkaiden osuus on Helsingin suurin. Alue koostuu pääasiassa vuokra-asunnoista. Meri-Rastilassa asukkaiden tulo- ja koulutustaso on Helsingin kaupungin keskitasoa matalampaa.¹⁰²

Vuosaari-elokuvassa ei Meri-Rastilaa nosteta esiin. Huomioni kuitenkin kiinnittyi siihen, miten alue tulee esiin stereotyyppeihin liittyvässä teemakirjoittelussa. Seuraavien kirjoittajien muistissa on seitsemän vuotta aiemmin esitetty TV-sarja. Eri medioissa sekä markkinoinnissa voidaan käyttää valtaa paikkojen merkitsemiseen, osoitteluun ja luokitteluun. Jari Tervon MTV3:lle käsikirjoittama ja vuonna 2006 esitetty televisiosarja Mogadishu Avenue sai nimensä Meri-Rastilassa sijaitsevasta tiestä. TV-sarjan Mogadishu Avenuen varrelle on nimetty asumaan syntyperäisten suomalaisten lisäksi inkeriläiset, venäläiset, afrikkalaiset, Kosovon albaanit ja vietnamilaiset maahanmuuttajat¹⁰³. TV-sarjan kuvauspaikat haettiin kuitenkin Espoon Suvelasta, koska Suvelan nähtiin esittävän paremmin Mogadishu Avenuetta kuin Vuosaaren Meri-Rastilan miljööt. Voidaan ajatella, että TV-sarja tekijöineen käytti kulttuurisessa ja symbolisessa mielessä valtaa. TV-sarja loi mielikuvaa yhdestä helsinkiläisestä kaupunginosasta.

Olen kulkenut pelkäämättä kaikkina vuorokauden aikoina joka puolella Vuosaarta. Koskaan en ole kokenut mitään uhkaavaa. Harmistun jos entisen kotikulmani Meri-Rastilan pääkatua kutsutaan Mogadishu Avenueksi, usein siitä puhuva ei asu täällä päinkään.(N80)

Vuosaaresta on ennenkin yritetty hakea kuvauspaikkoja 'slummidraamaan', mutta on jouduttu hakeutumaan muualle esim. Espoon Suvelaan, koska Vuosaarissa on liian siistiä. (M32)

Asumme nyt pientaloalueella, joka on vain kivenheiton päässä pahimmista vuokrataloista (= huumeidenkäyttäjiä), mutta elämme täällä ihanassa idyllissä luonnon ja meren läheisyydessä. Lähimetsästä keräämme mustikat piirakkaan ja käymme onkimassa kalaa, uimarannat ovat lähellä jne. Naapurimme kulkevat autoillaan työpaikoilleen ja käyvät kauempana marketissa ruoka-ostoksilla. On mahdollista olla kohtaamatta näitä päihdeongelmaisia. Naapurit ohjaavat heille metrolla tulevat reittiä, joka ei mene Meri-Rastilantorin läpi. Paikalliset pikkuostarit taitavat olla joka puolella samanlaisia. Eivät mitenkään viihtyisiä paikkoja. (N82)

¹⁰² Lampi, 2005, 16,21,22.

¹⁰³ Tervo. Verkkosivu. www.wsoy.fi/kirjat/-/product/no/9789510328477

Vuosaaren pohjoisosassa sijaitsee Vuosaaren vanhempaa asuntokantaa. Alueelta löytyvät Mustavuoren ja Porvarinlahden arvokkaat luontoalueet, jotka toimivat vuosaarelaisten vapaa-ajan virkistys- ja ulkoilualueina¹⁰⁴. Seuraavat kirjoittajat kuvailevat aluetta ”lintukotona” verratessaan sitä elokuvassa esitettyyn kuvaan alueesta.

Kävelin Vuotaloon naapurilähiöstä Vuosaaren pohjoisosan kautta. Muistan sen rauhallisena lintukotona 70-80 –luvun aikaan. Edelleen väljyyttä. Pieniä metsiköitä matalien kerrostalojen välissä. Onneksi ei ole täyteen rakennettu niin kuin eteläosa. Luonnon läheisyys antaa rauhan tunteen.(N31)

Mun Vuosaari on ollut lintukoto 24 vuoden ajan, jonka olen ”vanhalla puolella” asunut. Ihastuin aikoinaan asuntomme ikkunasta ja parvekkeelta avautuvaan lumoavaan näkymään; vihreä puisto korkeine koivuineen ja linnun lauluineen ja talvella isoine lumikinoksineen, todelliseen rauhaan. Vuosaari oli niin erilainen 80-luvulla, pienempi ja sen hallitsi helpommin, asukkaitakin vähemmän. Kun rakentaminen alkoi ja asukkaita tuli lisää eritoten maahanmuuttajia, mun Vuosaari muuttui.(N43).

Uusin asuinalue eli Aurinkolahti mainittiin kirjoituksissa useimmin. Yhteensä 22 kirjoituksessa puhuttiin Aurinkolahdesta, vaikka kirjoittajia tuli alueelta vähiten, eli kahdeksan henkilöä. Elokuvassa Aurinkolahti näyttäytyi alussa sekä lopussa. Aurinkolahden alue on selkeästi tunnistettavissa rantaviivansa sekä uuden arkkitehtuurinsa kautta. Alue on mielenkiintoinen yhdistelmä yleistä uimarantaa, rantabulevardia ja pienvenesatamaa sekä korkeatasoisia omistusasuntoja Suomen olosuhteissa¹⁰⁵. Alueen tarkoituksena on ollut tasapainottaa Itä-Helsingin ja samalla myös Vuosaaren sosiaalista rakennetta.

Omasta mielestäni Vuosaari on jakautunut kahtia. On Vuosaari (pohjois-Vuosaari) ja Aurinkolahti (etelä-Vuosaari). Aurinkolahdessa asuvat mielikuvieni mukaan trendikkäät ja varakkaat nuoret ihmiset. Vuosaareissa asuu vanhukset, maahanmuuttajat ja minä. Mielikuvani on kertynyt täysin ulkoisten seikkojen perusteella, eli pääasiassa vallitsevan talokannan iän ja paikallislehden uutisten perusteella.(N37)

Loppuvuodesta 2010 metrossa istui viereeni Juha Sihvola (joka oli vastikään eräässä seminaarissa, jossa olin kuuntelemassa). Mieleni teki esit-

---

¹⁰⁴ Lampi, 2005,45.

¹⁰⁵ Lampi, 2005, 29.

täytyä, mutten sanonut mitään. Hän aloitti keskustelun, joka nopeasti ajautui Vuosaaren: kerroin miten hienoa on, ettei Aurinkolahtea ole suljettu ”vähäosaisilta”, vaan alue on kaikille avoin. Näin rikkaat ja köyhät voivat kohdata samalla rannalla, ja nauttia samoista mahdollisuuksista. Venäjällä ja Amerikassa tällainen ei olisi mahdollista – nykytrendinähän on rakentaa korkea aita Aurinkolahden kaltaisten alueiden ympärille, ja suojella niitä rynnäkkökivääreillä. Koska itse olen elänyt nälkäräjällä koko aikuisikäni, olen äärimmäisen mielessäni siitä, että Suomessa yhteiskuntaluokat eivät ole täysin eriytyneet toisistaan. Se on tervehenkistä kehitystä, esimerkillistä myös maailman mittakaavassa (pohjoisen hyvinvointivaltion mallia noudattaen). (M9)

3.5. Kirjoittajien maamerkkeinä Cirrus, Pauligin tehdas, satama ja metro

Kaupungin nimeäminen elokuvakeinollisin keinoin voi tapahtua paikan yleisesti tunnettujen symbolien avulla ¹⁰⁶. Rakennetusta ympäristöstä näihin symboleihin ja maamerkkeihin olen poiminut kirjoituksissa esiin tulleet tornitalo Cirruksen ja metron. Olen nostanut esiin myös Vuosaaren sataman, joka on hyvin esillä elokuvassa, mutta saa yleisestä tunnettavuudesta huolimatta yllättävän vähän huomioita kirjoittajilta. Pauligin tehdas puolestaan näyttäytyy kirjoituksissa, vaikka tehdasrakennus on poistunut vuonna 2009 Vuosaaren keskustasta ¹⁰⁷. Pauligin tehtaasta ei ole myöskään otoksia elokuvassa.

Tornitalo Cirrus esiintyy elokuvan useissa eri otoksissa pitkin elokuvaa. Metron välittömässä läheisyydessä ja Vuosaaren keskustassa sijaitseva 26-kerroksinen maamerkki huomioidaan kirjoituksissa hyvin, ja tornitalo näyttää jopa ärsyttävän osaa katsojia. Keskeinen konteksti pilvenpiirtäjälle on juuri kaupunki, ja pilvenpiirtäjä on myös erityisesti urbaanista elämäntavasta lähtöisin oleva rakennustyyppi ¹⁰⁸. Pilvenpiirtäjät ovat esittäytyneet elokuvissa maailmalle 1920-luvulta lähtien. Amerikkalainen Harold Lloyd on leikitellyt kaupungin mittasuhteilla tasapainoillessaan pilvenpiirtäjän huipulla 1920-luvulla ¹⁰⁹. Saksalaisen Fritz Langin

---

¹⁰⁶ Tani, 1995, 72.

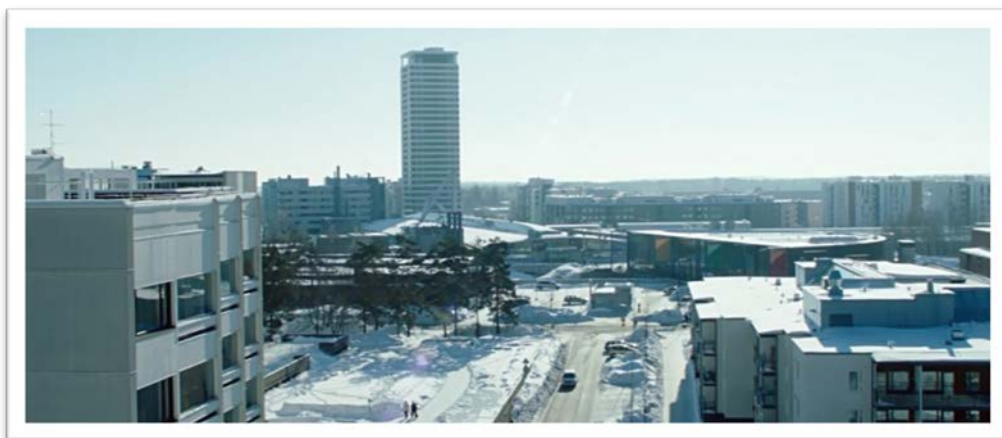
¹⁰⁷ Erkkilä. Helsingin Sanomat 19.12.2009. Verkkosivu; <http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Vanha+kahvipahtimon+alue+Vuosaassa+muuttuu+asunnoiksi/HS20091209SI1KA02ydq>

¹⁰⁸ Laine, 2011, 19.

¹⁰⁹ Laine, 2011, 206.

1927 ensi-iltansa saaneen Metropolis-elokuvan tulevaisuuteen sijoitettu miljöö oli täytetty pilvenpiirtäjillä¹¹⁰. Englantilaisen Ridley Scottin ohjaama, vuonna 1982 valmistunut kyberpunkia edustava Blade Runner on ikään kuin Langin Metropolis-elokuvan sisarteos. Scottin pilvenpiirtäjien täyttämän kaupungin tapahtumat sijoittuvat tulevaisuuteen vuonna 2019¹¹¹.

Jos maailmalta tulleet elokuvat ovat tuoneet valkokankaalle urbaanin kaupunkikuvan näyttäen pilvenpiirtäjät runsaina rykelminä, Vuosaari-elokuvassa urbaani toritalo Cirrus esittäytyy korostuneen yksinäisenä. Ohjaaja on näin omalla tavallaan käyttänyt elokuvassa esiintyviä paikan mittasuhteita hyväkseen, jolloin alueen ainut korkea rakennus jää kuvaan ikään kuin yksin. Uudehko Cirrus on sulautunut jo osaksi Vuosaaren kaupunkikuvaa, ja alla olevat kirjoittajat kertovat kaivanneensa Aku Louhimieheltä myös muita kuvauksia Vuosaaresta.

Kuva 4. Vuosaari-elokuva 00:48:30. Vuosaaren maamerkki Cirrus.

Elokuvassa näytetään paljon remontin tarpeessa olevia kerrostaloja ja liikutaan paljon Vuosaaren vanhoilla ja usein köyhemmillä alueilla. Vastakohtaksi jää rikkaan perheen elämä kalliilla rivitaloalueella sekä muutamat kuvaukset Aurinkolahden rantaviivasta. Elokuvassa näytetään kaupunginosan ainoata pilvenpiirtäjää, Cirrusta, niin monta kertaa että se jäi ärsyttämään. Onhan se maamerkki, mutta olisihan ollut muutakin näytettävää; rannat, metsä – luonto ylipäätään. (M 11)

Minun Vuosaareni eroaa elokuvan Vuosaaresta kaikilta osin. Elokuvassa

¹¹⁰ Laine, 2011, 118.

¹¹¹ von Bagh, 2004, 552.

tosin näkyy Vuosaarelaisia maisemia, mutta nekin olivat lähinnä pakollinen maamerkki Cirrus joidenkin kohtausten taustalla, sekä kylmät yhtiö-urbanit betonikantiset Punakiven kerrostalot. (M34)

Pauligin tehtaan paahtaman kahvin aromin tuoksu täytti Vuosaaren keskustan aina vuoteen 2009 asti. Pauligin tehdas sijaitsee nykyisin Vuosaaren uuden sataman lähetyvillä. Tuoksu voi viitata samalla uuteen ja edistykseen tai vuoro-taan nostalgisessa mielessä menneisyyteen¹¹². Mielenmaisemat saattavat olla myös hajuaistin kautta syntyneitä mielikuvia. Paikkojen representaatiossa tietyn ympäristön nimi, kuvauksen tapa tai muu yksityiskohta voi mahdollisesti liittää mielessämme syntyvään maisemaan ääniä, hajuja tai vaikka ihon aistimuksia. Usein kuitenkin mielikuvamme ovat visuaalisia ja yleensä näköaisti hallitseekin ympäristön havainnointiamme. Länsimainen kulttuuri korostaa visuaalisia piirteitä muiden aistien kustannuksella. Mielikuvat ovatkin omaksumastamme kulttuurista riippuvaisia.¹¹³

Elokuvat luovat kaupunkimielikuvia kuvan ja äänen kautta. Vuosaari-elokuvassa ei Pauligin tehdas näyntydy, mutta kahvipaahtimon tuoksu on syöpynt silti kolmen kirjoittajan mieleen. Hajun merkitys voimakkaana aistina tulee esille seuraavassa kirjoituksessa, vaikka se ei ole elokuvallinen keino. Tehtaan tuoma epämiellyttäväkin haju saatetaan mieltää kaupungissa positiivisesti, siihen liittyessä kodikkuuden tai tietyn tuttuuden tunne. Tehtaan tuoksu voidaan ymmärtää liittää myös alueen elinkeinoon. Ihmisen hajumuisti on tarkka, se on tarkempi kuin näkö- tai kuulomuisti. Vuosien takaa nenään tulvinut tuttu haju voi laukaista vanhan muiston, hajuaisti onkin kiinteästi yhteydessä ihmisen tunteisiin. Pauligin kahvipaahtimo kuuluu oleellisesti seuraavan kirjoittajan mielenmaisemaan Vuosaaressa.

Toinen yksityiskohta joka mielestäni myös kuuluu selvästi Vuosaareen, on Pauligin kahvipaahtimo. Tuoksuja ja hajuja on tietysti elokuvan keinon hieman vaikeampi tuoda esille, mutta jotenkin niitäkin olisi voinut elokuvaan yrittää ottaa. Paahtimolta tulevat kahvin tuoksut ja palaneen käryt kuuluvat nekin mielestäni juuri Vuosaareen. (M 44)

Elokuviissa kuvattaessa satamaa on näihin kuvauksiin liitetty usein stereotyyppi-

---

¹¹² Suominen, 2011, 6.

¹¹³ Tani, 1995, 161.

ta satamassa työskentelevistä sekä muutoin alueen ympärillä liikkuvista henkilöistä. Satamaa on käytetty elokuvissa usein ratkaisuna, tai se voi symboloida myös eksotiikkaa. Sataman kautta tehty pakomatka voi kuvata esimerkiksi uutta alkua. Keskeistä paossa ei ole välttämättä paon kohde, vaan lähtö pois tutusta ympäristöstä¹¹⁴. Näitä satamaan liittyviä stereotypioita toteutetaan myös Vuosaari-elokuvassa. Elokuvassa esiintyvä apteekkiryöstön tekevä satamatyöntekijä joutuu lopulta pidätetyksi, ja hahmon avustama nuoripari pakenee onnellisina matkaliputtoman laivamatkansa päätteeksi kaukomaille.

Vuosaaren satama tulee esiin Vuosaari-elokuvan kahden eri episodin kuvauspaikkana. Otoksia on sijoitettu elokuvan keskelle ja loppuosaan. Suhteellisen nuori satama jää kuitenkin kirjoittajien teksteissä yllättävän vähälle huomiolle. Syynä saattaa olla myös elokuvan runsaat lähikuvat, jolloin elokuvan tila voi hahmottua katsojille tunnistamattomaksi varasto-alueeksi. Toisaalta satama sijoittuu Vuosaarissa kauaksi asutuksesta ja omana suljettuna alueenaan satama on saattanut jäädä etäälle kirjoittajien elämismaailmasta.

Kuva 5. Vuosaari-elokuva 01:42:00. Vuosaaren sataman jäi kirjoituksissa vähälle huomiolle.

Vuosaari on tarjonnut kuvauksellisen ja vireän ympäristön elokuvan tapahtumille, täällä on kaikkea! Uusi satama tuo eksotiikkaa, se on portti toisaalle, muihin maailmoihin.(N21)

---

¹¹⁴ Tani, 1995, 141.

Vuosaassa törmää päivittäin useisiin eri kansallisiin, kieliin ja kulttuureihin. Myös satama-alueella oli onneksi hieman mukana elokuvassa, sillä satamastaanhan Vuosaari nykyisin ehkä parhaiten tunnetaan.(M44)

Aku Louhimies näkee metron kuvaamisen kauniina. Muun muassa juuri metro on ollut yksi syy siihen, miksi Vuosaari valikoitui kuvauspaikaksi¹¹⁵. Metro voidaan mieltää myös urbaaniksi elementiksi. Metro on liittänyt Vuosaaren kaupunkiverkkoon, kuten kirjoittaja N84 mainitsee. Elokuvassa kuvattiin metroaseman tasanteita, aseman laituria sekä sisäkuvaa metrosta liikkeessaan. Kirjoittaja N28 kuvaa tunnelmiaan samanlaisiksi metrolla matkustaessaan, kuten Louhimies on elokuvassa esittänyt. Myös kuvaukset metroaseman rauhattomuudesta nähtiin elokuvassa esitetyn suuntaisina, kuten alla olevissa kirjoituksessa mainitaan.

Olen ymmärtänyt itseäni kauemmin Vuosaassa asuneilta, että koko alue puhkesi kukkaan noin vuotta ennen sitä, kun itse muutin Vuosaareen. Silloin yhteys Helsingin keskustaan parani ja nopeutui metron myötä ja lisäksi kauppakeskus Columbus aloitti toimintansa. Metro on todellakin elintärkeä, eikä lainkaan niin hurja ja rähjäinen kuin elokuvassa – olen tosin kuullut, joskaan en nähnyt, että viikonloppuisin iltaisin metron liepeillä on erilaisia lapsijengejä, jotka aiheuttavat häiriötä ohikulkijoille. (N81)

Louhimies kuvaa metron realistisesti ja kauniistikin. Kauniista lasisesta katto-ikkunasta kuultaa säteet ja vakavasti sairastunut äiti hymyilee arvoitukseksi lämpöisesti matkatessaan. Itse koen metrolla matkatessani yleensä rauhaa ja positiivisuutta ja uuden päivän ihanaa yllätyksellisyyttä. Metro on minulle henkireikä rauhaisaan matkaan. Metroasemalla tosin näen uskomattoman raadollisen elämänkohtalon kolhimia ihmisparkoja. Joskus tunnen pientä turvattomuutta aseman tienoilla. Asemalla näen alkoholisteja isojen sekarotuisten koirien kanssa.(N28)

Voi olla että Vuosaari olisi nuupahtanut, jollei siitä olisi tullut ennen näkemätön asutuskohde muutama vuosikymmen sitten. Metro yhdisti kaukaisen Vuosaaren kaupunkiverkkoon ja uusi satama globaaliin verkkoon.(N84)

---

¹¹⁵Alaja, Helsinki-Info tiedotuslehti 2/2012.

4. Vuosaari-elokuvan henkilögalleria ja teemakirjoitusten puhe vuosaarelaisesta diversiteetistä

Nautinnollisesta ympäristöstä huolimatta ihmiset tekevät asuinalueen. Heidän elämänsä antaa värin tälle alueelle ja tästä asiasta Vuosaari-elokuvakin kertoi. Vuosaari on erilaisuuden kohtaamisen maastoa - täällä sekoittuvat monet eri rodut, vammaisuus tulee katukuvassa esiin. Täällä asuu erittäin varakkaita ihmisiä ja toisaalta sitten taas paljon pienituloisia ihmisiä ja työttömiä, päihteet ovat Vuosaaressa monen arkea. Ajattelen, että tämä ihmisten erilaisuuden kirjo saattaa tehdä Vuosaaresta erilaisen lähiön verrattuna muihin lähiöihin. (N51)

Kaupunki on moniulotteinen sekä monikerroksellinen merkityskenttä, joka avautuu fyysisenä, kulttuurisena sekä sosiaalisena ympäristönä¹¹⁶. Edellisessä luvussa keskityin tarkastelemaan Vuosaarta paikasta käsin. Tässä luvussa tulee esiin se, miten Vuosaari-elokuvassa esiintynyt henkilögalleria herättää kirjoittajat kertomaan omasta sosiaalisesta ympäristöstään.

Kulttuurientutkimuksellisesti suuntautuneelle kaupunkitutkimukselle toinen lähestymiskulma paikan lisäksi on identiteetin käsite. Kaupunkitutkimuksessa voidaan identiteetin käsitettä lähestyä paikan identiteetin ja ihmisten alueellisen identiteetin kautta.¹¹⁷ Identiteetit liittyvät siihen, kuinka historian, kielen ja kulttuurin tarjoamia resursseja käytetään tullessa joiksikin. Vuosaarelainen identiteetti ilmenee tavoilla, joilla vuosaarelaiset ikään kuin esittävät itsensä. Vuosaarelainen identiteetti ilmenee myös muun muassa siinä, miten vuosaarelaiset on esitetty kautta aikojen. Aikojen kuluessa ja edetessä vuosaarelaisuus muodostuu sekä muuttuu. Identiteetti muotoutuu aikaa myöten tiedostamattomassa prosessissa, pysyen aina epätäydellisenä.¹¹⁸ Yhteinen alueellinen vuosaarelainen identiteetti määrittyy yhden yhteisen kollektiivisen ja todellisen minän kautta. Samankaltaiseksi ja juuri vuosaarelaiseksi tekevien ominaisuuksien lisäksi on myös tähdellistä nähdä ne erot, jotka erottavat vuosaarelaiset muista. Eroja

---

¹¹⁶ Lappi, 2007, 11.

¹¹⁷ Lento ja Olsson, 2013, 10.

¹¹⁸ Hall, 1999, 23.

voidaan muodostaa eri analyysien kielellisen, sosiaalisen, kulttuurisen sekä psyykkisen tason analyysilla.¹¹⁹

Ihminen voidaan liittää erilaisten ryhmien jäseneksi sosiaalisen luokan, sukupuolen, ikäryhmän, kansalaisuuden, ”rodun”, kieliryhmän, seksuaalisen suuntautuneisuuden ja muun sellaisen mukaan. Nämä eri tyypit muodostuvat myös eri persoonallisuustyyppien, muun muassa onnellisuuden tai masentuneisuuden mukaan. Richard Dyer näkee, että kuva siitä minkälainen joku ”on”, kootaan hänen sijoittamisestaan näihin tyyppitelemisen järjestyksiin.¹²⁰ Ihmiset ikään kuin luokittelevat toisiaan eri ryhmiin kuuluviksi. Vuosaari-elokuvassa ohjaaja Aku Louhimies on nimittänyt roolihenkilöille yhteisen piirteen. Louhimiehen elokuvassa kaikki henkilögallerian hahmot tuntuvat olevan hukassa ja tuntevat itsensä yksinäisiksi tai ulkopuolisiksi. Elokuvassa esiintyvät henkilöhahmot on liitetty onnettomien ja yksinäisten ihmisten joukkoon.

Ohjaaja Aku Louhimies on tyyppittänyt elokuvan henkilögallerian kuvaamaan tiettyä mielentilaa ja olemisen muotoa. Yksinkertaistettua tyyppitystä voidaan käyttää myös taiteessa tehokeinona, jolloin taide näillä keinoin omaa valtaansa määrittellä ja luokitella¹²¹. Stereotyyppinen yksipuolinen kuvaus syntyy, kun mutkikkaat erot pelkistetään yksinkertaiseksi kuvaksi kohteesta. Stereotyyppissä kohteen erilaiset piirteet sulautetaan yhteen ja tiivistetään yhdeksi kuvaksi. Tämä liioiteltu yksinkertaisuus voidaan liittää ja sitoa tiettyyn ihmisryhmään tai paikkaan. Stereotyyppi voidaan myös ikään kuin halkaista kahtia, kahteen toisilleen vastakkaiseen osaan. Stereotyyppiin kuuluvat tällä tavoin halkaistuna yhteiset tiivistetyt piirteet eriteltyinä ”hyviin” eli meihin ja ”huonoihin” muihin – puoleensa vetäviin ja luotaan työntäviin¹²².

Ohjaaja Aku Louhimies on siis kaikkiin episodien hahmoihin tyyppittänyt irrallisuuden ja onnettomuuden ominaisuudet. Tämän lisäksi eri stereotyyppisiä löytyi elokuvassa esitetyistä hahmoista. Näihin stereotyyppisiin katsojat reagoivat, ja niistä on tässä luvussa esimerkkejä.

---

¹¹⁹ Hall, 1999, 155.

¹²⁰ Hall, 1999, 191.

¹²¹ Tani, 1995, 85.

¹²² Hall, 1999, 123.

4.1. Henkilögallerian mielenmaisema Vuosaari-elokuvassa ja katsojan kiinnittyminen

Teemakirjoittajat saattavat ihastella elokuvassa urbaanisti esitettyjä karuja paikkakuvauksia, mutta elokuvan henkilöhahmot herättivät kirjoittajissa enemmän ristiriitaisia tunteita. Elokuvan henkilöhahmojen seuraaminen on ollut monelle katsojalle vaikeaa. Elokuvan katsomiseen yleisesti liittyvä tunteensiirto on Vuosaari-elokuvan tapauksessa haasteellista, ja elokuva saattaa antaa ristiriitaisen tilan käsitellä omia tunteitaan. Fiktioelokuvan kyky tarjota katsojalle viihdyttävää rinnakkaiselämää on osalle teemakirjoittajia vaikeaa sulattaa.

Tiedän että Vuosaarielokuva ei ole suoranainen kuvaus Vuosaaresta, vaan kertomus ihmisistä missä tahansa lähiössä. Elokuva kyllä leimaa nimellään ja tapahtumapaikoillaan ikävästi Vuosaarta ja vahvistaa ennakkoluuloja, joita yllättävän monella on tätä seutua kohtaan. Elokuvasta tunnistan paikat, mutta en tunnista ilmapiiriä, joka elokuvassa on ahdistava, surullinen, pelottava, ankea, masentava. (N80).

Vuosaari-elokuvan episodeissa esitettävillä henkilöillä on jokaisella jokin ratkaisematon ongelmansa. Tätä elokuvassa esitettyä henkilöhahmon ongelmaa elokuvan ajan ja paikan kuvaus tyyllisesti tukee. Suurin osa episoditarinoiden käännekohdista tapahtuu vasta lähellä elokuvan loppuratkaisua. Elokuvassa valoisammin virittyneet loppukuvaukset henkilöistä jäivät lyhyiksi, joskin viimeiksi kuviksi elokuvassa. Tunnistettavaan kuvausympäristöön liitetty Vuosaari-elokuvan henkilögalleria sai kirjoittajat runsain mitoin kommentoimaan esitettyjä fiktiivisiä hahmoja. Elokuvan henkilöhahmojen kuvailujen yhteydessä tuli kirjoittajien teksteissä esiin selkeimmin stereotypiat, joita Vuosaareen sekä Itä-Helsinkiin liitetään.

En osaa sanoa mistä lähtien Itä-Helsingillä on ollut ”huono maine”. Sekin on vain oma käsitykseni että Itä-Helsingillä on huono maine. Olen asunut vajaan vuoden, mutta liikkunut ja viettänyt vapaa-aikaani Helsingissä sen lisäksi noin 15 vuoden ajan. Pääkaupunkiseudun asukkaiden vallitseva mielipide, esimerkiksi Hesarin mielipidepalstalla, tuntuu olevan negatiivinen Itä-Helsinkiä kohtaan. Jos elokuvan nimi olisi ollut ”Kamppi” tai ”Laajasalo” (kuvittele tähän kohtaan joku hienomaineinen lähiö) ja elokuva olisi siellä kuvattu, olisi varmasti myös kysytty asukkaiden ja muun yleisön keskuudessa että eikö kyseinen paikka olekaan mikään lintukoto? Jos joku tulee huonomaineiseen lähiöön kuvaamaan elokuvan onnettomista ihmisistä kaikkine tarinoineen mitä ihmisen elämänvaiheisiin voi sisältyä,

uskon että aina mielikuva mitä elokuva vahvistaa kyseisestä lähiöstä on juurikin se, että lähiö on maineensa arvoinen. (N37)

Noin puolessa elokuvan henkilögalleriaa koskevassa kirjoittelussa tulee ilmi jollain lailla se, että elokuvan henkilögalleriaa on vaikea nähdä kuvauksena vuosaarelaisista ihmisistä. Osa kirjoittajista toi esille sen, että he näkivät tapahtumien yhtä hyvin voivan sijoittua johonkin muuhun paikkaan kuin Vuosaareen.

Seuraava katsoja ei tunnista elokuvassa esitettyjä henkilöihahmoja. Hän kritisoi Louhimiehen näkemyksiä verraten niitä omiin ajatuksiinsa. Kirjoittaja esittää myös kysymyksen, onko Louhimiehen ohjaama elokuva edes lainkaan taidetta. Kirjoittaja oli lisäksi harmissaan elokuvan tavasta vahvistaa vuosaarelaista stereotyyppiä.

Louhimies, onko tämä taidetta? Ihmishahmot olivat epärealistinen kokonaisuus irrallisia epämiellyttäviä tarinoita. Hahmot olivat niin epäkiinnostavia, että itseäni ei katsojana juurikaan askarruttanut mitä hahmoille seuraavaksi tapahtuu. Sydäntä liikuttivat ainoastaan lasten kokemat kärsimykset ja erityisesti tarina, jossa oli yhdistetty pikkupojan ja koiran surullinen tarina –klassikon ainekset, peruskamaa ohjaajalle joka pyrkii hätkähdyttämään. Omasta tuttavapiiristäni ei vastaavia tarinoita olisi saatu millään kokoon.[...] Tuskinpa Louhimies nyt sentään tätä meille vuosaarelaisnimbyille palveluksena tarkoitti, että älkää ainakaan tuonne muuttako, ne on kaikki hulluja narkkareita. Toivon että Kymenlaaksossa asuvat sukulaiseni eivät näe tätä filmiä, alkavat muuten vaatia että muutamme muualle lastamme kasvattamaan. Minä en nimittäin ole lähdössä minnekään, monta paikkaa olen nähnyt ja näihin lahtiin ja niemiin seitsemän vuotta sitten rakastunut.(N1)

Seuraavassa kirjoittaja toteaa olleensa ensin ennakkoluuloinen elokuvaa kohtaan. Nähtyään Vuosaari-elokuvan on kirjoittaja lopulta vaikuttunut kokemuksesta. Kirjoittaja kokee henkilöiden tarinat todentuntuiksi niin, että ne olisivat voineet tapahtua Vuosaarella. Omaa elämäänsä Vuosaarella ei kirjoittaja kuitenkaan näe niin mustana kuin elokuvassa.

Pitkään aikaan mikään elokuva ei ollut koskettanut niin syvästi. Se suorastaan ravisutti. Jostain kumman syystä koin myös jonkinlaista ylpeyttä, varsinkin kun Vuosaaren maisemia näytettiin ilmasta käsin yövalaistuksessa.[...] Elokuvan henkilötarinat monelta osin sivuavat tuntemiani tarinoita. Olen nähnyt ja joskus viereltäkin seurannut rankkoja, järjettömiltä tuntuneita perheiden hajoamisia, lasten hiljaista surua tai äänestä rai-

voa, lasten yksinäisyyttä ja rajattomuutta, aviopuolisoiden pettämisiä, koululaisten kiusaamista, jopa pahoinpitelyä, päihteiden käyttöä, HIV-positiivisuuden kanssa elämistä, alkoholismia, syöpään sairastumista ja kuolemistakin. Olen viettänyt kaksi viimeistä päivää syöpään kuolevan vuosaarelaisen naisen vierellä. Ne päivät taisivat muuttaa elämäni aika lailla. Olen nähnyt maahanmuuttajaperheiden vaikeuksia kielen ja työttömyyden kanssa ja erilaisten näkemysten törmätessä kulttuurimme käytänteisiin. Olen jännittänyt, miten esimerkiksi somalinuoret säilyttävät identiteettinsä. Somaliäidit tuntuvat vahvoilta, perhettä koossapitäviltä voimilta. Kuinka kauan heidän voimansa riittävät, kun ympäröivän kulttuurin paineet käyvät yhä suuremmiksi. Olen nähnyt köyhyyttä ja taloudellista hyvinvointiakin. Edellä mainitun kaltaiset ihmistarinat tekivät Vuosaari-elokuvan synkäksi, osin toivottomaksikin. Minun Vuosaareni ei ole niin musta. Suurin osa kohtaamistani perheistä on tavallisia (mitäikinäsetarκοittaakaan), töitä tekeviä, vastuuntuntoisia, omista lapsistaan huolehtivia ihmisiä, jotka kantavat myös yhteisvastuuta esim. päiväkodin, koulun tai harrastusten yhteydessä. Olen nähnyt mahtavia selviytymistarinoita, päättäväisyyttä ja voimaa, iloa ja uskoa tulevaisuuteen.(N65)

Seuraava kirjoittaja kuvaa sitä, miten elokuva toi esiin sen osan Vuosaarta, jonka kirjoittaja kyllä tunnistaa, mutta ei tunne henkilökohtaisesti. Kirjoittaja kertoo havahtuneensa tarkkailemaan arjen ympäristössään liikkuvia ihmisiä toisella tavalla elokuvan näkemisen jälkeen.

Minun Vuosaareni sekä eroaa että ei eroa elokuvan Vuosaaresta. Tunnistan elokuvan sisältämiä erilaisia ihmiskohtaloita ja ihmistyyppejä täältä. Näen joka päivä kulkiessani elokuvan kaltaisia hahmoja, metrossa vastapäisellä penkillä, Columbuksessa kauppareissulla, kävelylenkillä jne. Elokuva teki ne näkyviksi. Nyt huomaan ne entistä selkeämmin ja usein pohdin nähdessäni mielenkiintoisen ihmisen odottamassa metroa Vuosaaren asemalla, mikä mahtaa olla hänen tarinansa. En ole elänyt samanlaisissa ”piireissä”, joita elokuva kuvaa suurimmalta osalta. Perheeni ja vuosaarelaiset ystäväni kätkevät taakseen elokuvan elämäntarinoihin verrattuna hyvin erilaisia tarinoita. Ehkä onnekkampia, mutta en osaa sanoa ovatko ne onnellisempia. Onnellisuus on hyvin henkilökohtainen kokemus.(N62)

4.2. Henkilögalleriat elokuvassa

Vuosaari-elokuvassa esiintyvä henkilögalleria keskittyy lapsiin, nuoriin sekä keski-ikäisiin lasten vanhempiin. Keski-ikänen ylittänyttä roolihahmoa ei näy valkokankaalla eikä vanhuksia esiintynyt elokuvassa lainkaan. Elokuvan kahdeksasta episodista kuudessa kuvataan perheen elämää, jossa on pieniä lapsia tai

teini. Kuvatuiista perheistä viisi on yksinhuoltajaperheitä ja elokuvassa esitetty ainut aviopari eroaa elokuvan lopussa. Yksi episodeista on kuvattu Vuosaares- sa vierailevan ulkomaalaisen liikemiehen roolin kautta. Lisäksi yksi elokuvan episodeista on kahden nuoren aikuisen päihteinen parisuhdekertomus. Elokuva sisältää myös runsaasti pienempiä roolisuurituksia.

Yhteistä elokuvassa aikuisten ja lasten roolihahmoille on jonkinlainen henkinen yksinäisyys. Yksinhuoltajaperheiden kuvauksissa korostui huoltajan kiire, sairaus tai läsnäolottomuus lapsen elämässä. Lapset kuvataan toimimaan urhoollisesti omassa elämässään, mutta vääjäämättömän epäoikeudenmukaisen ja raa'an arjen ympäröimänä. Aikuiset kuvataan omilla tahoillaan ja tavoiltaan aktiivisina henkilöinä, mutta henkisesti kadoksissa olevina ja rakkaudettomuuden ympäröiminä.

Aku Louhimiehen elokuvista Paha maa ¹²³ ja Valkoinen kaupunki ¹²⁴ voi löytää urbaaneja henkilöhahmoja samoine ominaispiirteineen kuin Vuosaari-elokuvasta. Poikkeuksen Vuosaari-elokuva tekee siinä, että elokuvan henkilöille on käsikirjoitettu onnelliset loput. Vuosaari-elokuvassa henkilöhahmot ikään kuin vapautetaan lopuksi vääjäämättömistä kohtaloistaan.

4.2.1. Naiset sekä miehet kuvassa

Kuten muualla maailmassa, myös Suomessa elokuvien ohjaaminen on ollut pääasiassa miesten tehtäväkenttää ja elokuvien aihepiirit ovat useasti keskittyneet miehiseen näkökulmaan. Miehet hallitsevat elokuvamaailmaa, ja he myös näin samalla määrittelevät, minkälaisia naiset ovat elokuvissa. Tytti Soila on nimittänyt tällaista suhtautumista arvottavaksi elokuvakritiikiksi. Tällöin arvottava kritiikki perustuu katsojan kokemukseen, jossa naiset eivät tunnista itseään ja omia kokemuksiaan valkokankaalta näkemästään elokuvasta¹²⁵.

---

¹²³ Louhimies, Paha maa, 2005.

¹²⁴ Louhimies, Valkoinen kaupunki, 2006.

¹²⁵ Ollila, 1991. Katsojana nainen, kirjallisuusarvostelu.

Käytin sarjakuvataiteilija Alison Bechdelin testiä sukupuolittuneista käytännöistä Vuosaari-elokuvaan. Käytin testiä nähdäkseni, onko Vuosaari-elokuvassa naisia, jotka esitetään elokuvassa varteenotettavina. Elokuva- ja televisiotutkimuksen professori Henry Bacon on maininnut Bechdelin testin käyttökelpoisuuden elokuvia tarkasteltaessa. Bacon on myös todennut, että vaikka Hollywoodissa rikkaampia naiskuvia alkaa esiintyä 1960-luvulta lähtien, silti patriarkaaliset arvot ovat säilyneet hämmästyttävän vahvoina¹²⁶.

Bechdelin testiä voidaan käyttää, kun halutaan testata, onko elokuvassa esiintyvät naiset esitetty uskottavasti. Testi on yksinkertainen ja tehokas. Siinä annetaan kolme kysymystä katsojalle. Ensiksi kysytään, onko elokuvassa vähintään kaksi naista, joilla on nimet. Toisessa kysymyksessä kysytään, puhuvatko nämä naiset toisilleen. Kolmas kysymys käy läpi sitä, puhuvatko nämä naiset keskenään jostain muusta kuin miehistä. Testi ei arvota elokuvaa hyväksi tai huonoksi. Testi tuo yksinkertaisesti esiin sen, kerrotaanko elokuvassa jotakin naisista, heidän elämästään tai naisten keskinäisistä suhteista.¹²⁷ Vuosaari-elokuva läpäisi selvästi testin, eli testin mukaan Vuosaari-elokuva esittää naiset uskottavasti. Silti pitää huomioida, että testi ei kerro koko totuutta naisten roolittumisesta elokuvassa. Testi ei tuo esimerkiksi esille sitä, onko naiset esitetty stereotyyppisesti.

Elokuvan käsikirjoitusryhmässä on Aku Louhimiehen ja Vuosaari-elokuvassakin esiintyneen Mikko Koukin lisäksi yksi nainen, Niina Repo. Aku Louhimies on poiminut tasaisesti Vuosaari-elokuvansa episodeihin päähenkilöiksi sekä naisia että miehiä. Ohjaajan käyttäessä yhteiskunnallista pohjavirtaa omissa elokuvissaan liittää hän myös näkemyksensä nais- ja mieskuvasta omaan yhteiskuntakuvaukseensa. Vuosaari-elokuvassa toisaalta liitetään naisiin tiettyjä stereotyyppisiä, mutta elokuva tuo esiin muun muassa naistyypin, joka rikkoo tietynlaisia stereotyyppiä äitiydestä. Miesten henkilögalleriaan on tuotu näkökulmaa

---

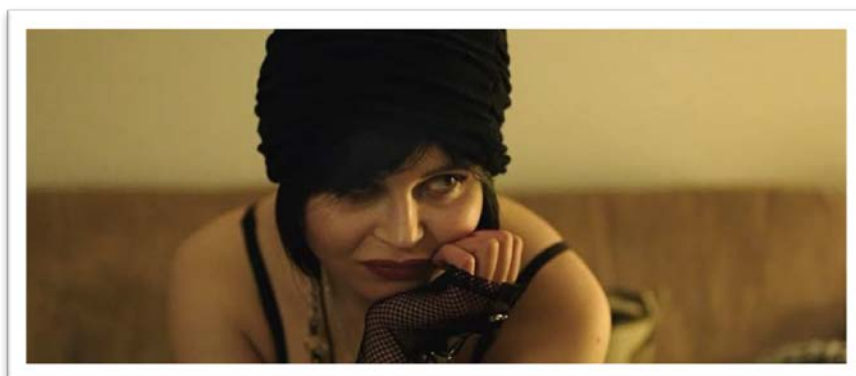
¹²⁶ Sarhimaa, Ylioppilaslehti 29.10.2010.

¹²⁷ Bechdel. Verkkosivu. <http://bechdeltest.com/> (luettu 14.4.2013).

muun muassa miesten yksinhuoltajuudesta. Teema on ollut aiemminkin esillä Louhimiehen elokuvassa Valkoinen kaupunki¹²⁸.

Vuosaari-elokuvassa rikotaan myös tietynlaista huoramyyttiä, kun elokuvassa esiintynyt Tanja on laitettu asumaan samaan asuntoon sairaan äitinsä kanssa. Kysymyksessä ei siis ole fiktion yleisesti käyttämää myyttiä luksushuorasta, kuten esimerkiksi elokuvassa *Pretty Woman* (1990). Tai toisaalta Vuosaari-elokuva ei näytä prostituoitua stereotyyppisesti uhrimyytin kautta, kuten esimerkiksi Lukas Moodyssonin ohjauksessa *Lilja 4-ever* (2002)¹²⁹.

Katsojien kirjoituksissa on tartuttu elokuvan tapaan esitellä tiettyjä etnisiä naisryhmiä. Varsinkin virolaiseen ja venäläiseen kieliryhmään kuuluvien naisstereotyyppien nähtiin esiintyvän Vuosaari-elokuvassa ikävällä tavalla.

Kuva 6. Vuosaari-elokuva: 00:42:44. Tanja on muuttanut Vuosaareen Virosta.

Epärealistista elokuvassa oli se, että suuri osa varsinkin elokuvan naisista näytti olevat idästä tulleita prostituoituja. Tämä ei tietenkään vastaa todellisuutta, sillä suurin osa esim. Venäjältä Suomeen muuttaneista, olivatpa kyseessä sitten yksinhuoltajat tai naimisissa olevat, ovat tavallisia työssäkäyviä ihmisiä. Tässä siis jälleen kerran yleistämistä. (N81)

Ai niin – löytyipä sitä monipuolisuutta vielä yhdeltä suunnalta: naispuoliset prostituoituneet naiset olivat kaikki virolaisia (oliko yksi kenties venäläinen) ja rikolliset mafiatyypit olivat tietenkin virolaisia. Tällainen erilaisuuden typis-

¹²⁸ Louhimies, Valkoinen kaupunki 2006

¹²⁹ Nuutinen. Huoramyyttejä ja tavallisia tyttöjä. Helsingin Sanomat 31.8.2013

täminen pelkiksi ongelmien representaatioiksi ei ole mielestäni 2010-lukua.(M11)

Kirjoituksissa pääasiassa naiskatsojat ovat kiinnittäneet huomiota Louhimiehen tapaan kuvata naisia elokuvassa eri ominaisuuksineen ja luonteenpiirteineen. Seuraavassa kaksi naiskatsojaa kommentoi Vuosaari-elokuvan naiskuvaa. Näihin kuvauksiin on myös liitetty ohjaajan persoona.

Tarinoiden henkilöillä olisin mielelläni nähnyt myös muita ominaisuuksia kuin ongelmansa. Ainoastaan syöpää sairastava nainen sai rooliinsa myös sairaudestaan riippumattomia piirteitä. Liekö ohjaajan omalla sairastumisella osuutta siihen, että sairas nainen olikin mielestäni elokuvan tarkimmin ja herkimmin piirretty hahmo. Teoksen muille naisille olikin sitten varattu osat lähinnä elämänsä miesten henkisinä kuohitsijoina tai ainakin heidän ongelmiansa perimmäisinä syypäinä. Tosin aktiivisesti pahan teon tekevä, katkeroitunut yksinhuoltajaäiti, olikin ehkä tietoinen yritys poiketa stereotyyppisestä naiskuvasta.(N67)

Naiset, niin. MITÄ naiset ovat tehneet pikku-Akulle, että hän näin vihaa meitä??? Koira-pojan yksinhuoltajaäiti, varakas ja "sivistynyt" perheenäiti ja mustan miehen vaimo olivat melkein parodisen hirvittäviä naiskuvauksia. Hätkähdin, kun huomasin, että ainoa nainen, joka sai ohjaajan sympatioita oli syöpäsairas nainen, jonka kuolema pian korjaisi pois. (Näin ei sitten tapahtunutkaan, mutta tämä armo tuli elokuvan kannalta aivan liian myöhään.)(N78)

Elokuvassa esitetyt mieshahmot eivät kerää kirjoittajien huomioita niin paljon kuin naishahmot. Mieshahmoista huomiota saa lähinnä Mikko Koukin esittämä yksinhuoltajaisä, hahmoa kuvaillaan muun muassa tragikoomiseksi. Seuraava kirjoittaja huomioi, miten elokuvassa esitetään yksinhuoltajina myös miehiä.

Pieni muutoksen murros oli isyyden kuvauksessa kyllä elokuvassakin havaittavissa, sillä teini hahmot asuivat isiensä kanssa. Tytölle ei isästä tukea oikein ollut, välittämistä kyllä. Isä-poika suhteessa havaitsin suurta rakkautta, vaikka isällä välillä "keitti yli" omien elämän ongelmien kanssa (N28)

4.2.2. Nuoret, lapset ja ihmisen paras ystävä sekä kuvasta puuttuvat vanhukset

Elokuvakriitikot kiittivät Aku Louhimiestä hyvästä henkilöohjauksesta¹³⁰. Vuosaarelaiset teemakirjoittajat kiinnittivät myös huomiota Louhimiehen onnistuneeseen ohjaustyöhön. Erityisen vakuuttuneita osassa kirjoituksia ollaan tavasta, miten Louhimies on ohjannut episodeissa olleita lapsia. Elokuva sisältää monia ahdistavia lapsiin liittyviä kohtauksia, joissa lapsi tai nuori liitetään osana aikuisen traagiseen elämäntilanteeseen.

Ihmiskohtaloista lasten roolit koskettivat minua syvimmältä ja suuri tunnustus Akulle loistavista lapsinäyttelijöistä. En voi ymmärtää, kuinka hän on järjestänyt kohtaukset ja lasten näyttelemisen. Pieni tyttö itkee raastavasti ja todellisesti sairaan äidin vieressä. Kuinka hän oli saanut ala-asteikäisen pojan katseeseen niin syvää yksinäisyyttä ja suurta kiusaamisesta johtuvaa taakkaa. Miten pieni pellavapäinen poika voi yksinäisyydessään vedota aikuiseen, silti lähimmäinenkään eli hänen oma äiti ei itsekeskeisyydeltään ja omilta yksinhuoltaja harmeiltaan tue lasta vaan huutaa, että 7 vuotiaan on otettava vastuuta.(N28)

Elokvassa esiintyvän nuoren teinitytön kertomus nostaa osassa teemakirjoituksia puheen nuorille suunnatuista tosi-tv-formaateista. Seuraavat kirjoittajat pohtivat Big Brother- ja Idols-tyyppisiä tositv-formaatteja ja niitä seuraavia nuoria.

En ole koskaan katsonut bb-ohjelmaa tv:stä, mutta jotenkin tuli mieleeni, että elokuvan telkkareiden ruuduissa taisi pyöriä big brother, paitsi Taneli Mäkelällä taisi mennä Idolsit, Voicet yms. kilpailuohjelmat. Onko tämä jo liiankin päälle liimattua etikettiä? Epämiellyttävä elokuva! (N79)

Vuosaari -elokuva oli shokki. Tämän nyky-yhteiskunnan pahoinvointi tuli suoraan silmille. Luulin, etten pysty tästä mitään kirjoittamaan. Toivuin kuitenkin vähitellen. Olin kuullut etukäteen kommentin: Se oli kauhea. Kaiken rajun naimisen uhallakin se on suositeltava. Nuoren tytön halu päästä julkisuuteen ja mitä siitä seuraa, pitäisi tyttöjen saada tietää. Se oli niin koskettavaa, kun tyttö ei ollenkaan ymmärtänyt, mitä tuli luvattua. Ryypiskely, pettäminen, kaikki, avaa tämän elokuvan myötä toivottavasti katsojien silmät. Valitettavasti se on osalle vain "kauhea". Ainakin nuorille pitäisi antaa etukäteen informaatiota, jotta se ei jäisi ainoastaan "hauskaksi" naimiselokuvaksi.(N3)

¹³⁰ Arvola, Helsingin Sanomat Nyt-liite 2.2.2012 sekä Tirronen, Elokuvalehti Episodi 1/2012.

Kuva 7: Vuosaari-elokuva:01:23:36. Alekski (oikealla) ja paras ystävä.

Kirjoittajat ovat varsinkin elokuvan lapsikuvauksissa jääneet usein miettimään ohjaajan tarkoitusperiä, eli miksi ohjaaja on lähtenyt esittämään näin julmia tarinoita ja raskaita kohtauksia. Näissä teemakirjoituksissa saatetaan esittää kirjoittajan omaa pohdintaa ja myös kannanottoja lapsen asemasta. Katsojia koetellaan varsin voimakkaasti, jos valkokankaalla näytetään julmaa ja oikeudentajun vastaista toimintaa varsinkin lapsia, vanhuksia tai muita puolustuskyvyltään rajoittuneita kohtaan.

Yksi puolustuskyvytön ryhmä on eläimet. Aku Louhimies on valinnut elokuvaan koiran. Koira toimii elokuvassa yhden päähenkilöä esittävän lapsen ainoana ja parhaana ystäväenä. Koiran kohtalona on tulla lopetetuksi pojan äidin toimesta, ja vielä julmalla tavalla äidin valehtelun kautta. Tämän yksinhuoltajaäidin ja hänen poikansa sekä koiran episodissa näytettiin elokuvan rankimmat kohtaukset. Raskaimman aihetta käsittelevän kohtauksen aikana elokuvan ennakkoesityksessä poistui yhdeksän katsojaa ja toisesta teemakirjoitusnäytöksestä poistui yksi katsoja.

Vaikka elokuvan henkilögalleria on runsas ja tarinoita on monta, elokuvan koira aiheuttaa runsaasti huomioita ja paljon kommentointia kirjoituksissa. Toisaalta koira esittää elokuvassa myös jonkinlaista viatonta uhria, väsyneen yksinhuoltajaäidin toimien kohdetta. Kaksi kirjoittajaa viittaa omiin samankaltaisiin kokemuksiin omassa lapsuuden kodissaan, julmaan lemmikin menetykseen perheen

huoltajan kautta. Näille kirjoittajille muistui vielä kipeänä mieleen oman lemmikin menetys. Kirjoittajilla saattaa olla myös suhde koiramaailmaan koiran omistajana, jolloin elokuva aiheuttaa muun muassa kommentointia eläimen pidosta ja siihen liittyvästä vastuusta.

Lapsiin ja eläimiin liittyvät teemakirjoitukset ovat monesti hyvin tunnepitoisia. Seuraava kirjoittaja kuvaa, miten hän on jäänyt suremaan elokuvassa menehtyneen koiran kohtaloa.

Yhtä asiaa kritisaisin. Elokuvan lopusta oli tehty ns. katarktis, eli näytettiin mitä hyviä puolia kuitenkin on ja kaikki jäi suht. hyvään kohtaan. Paitsi se koira-asia. Olen henkeen ja vereen eläinsuojeluihminen ja koiran ja pikkupojan kohtalo jäi surettamaan. Kaikki muut elokuvan katsojat lähtivät varmaan hyvillä mielen mutta minä jäin suremaan. Totta kai tiedän että elokuvan koira oli näyttelijä ja voi nyt varmasti hyvin omistajansa kanssa. Mutta kuten ihmisten kohdalla niin koiran kohdalla jäin miettimään ihmisten julmuutta. Tapahtuu todellakin varmaan usein niin että ongelmainen vanhempi lopettaa perheen koiran turhaan koska ei kykene hoitamaan sitä. Elokuva oli todentuntuinen. Mutta se oli joidenkin muiden elämän kaltainen, ei minun. Onneksi. (N5)

Olisin antanut pojan pitää koiransa. En pidä koirista, mutta yksinäistä lasta kävi sääliksi. (M41)

Pienen pojan ja koiran tarinan lisäksi elokuvan toinen lapsikohtalo kerää lähes yhtä paljon huomioita ja kommentointia. Maahanmuuttajataustaisen koulu-kiusatun pojan tarina kosketti katsojia. Teemakirjoitusten palautusajan loppupuolella, 26.5.2012, tapahtui Hyvinkäällä ampumissurmat¹³¹, joissa nuori mies ampui kaksi nuorta henkilöä. Muutama toukokuun loppupuolella työnsä palauttanut kirjoittaja on liittännyt Hyvinkään tapahtumat myös osaksi omaa kirjoitustaan. Nämä kirjoittajat ovat samalla pohtineet muun muassa kouluampumisiin liittyneitä eri syy-yhteyksiä. Näin kirjoittajat refleктоivat samalla omaa ympäristöään ja siinä tapahtuvia ilmiöitä reaaliajassa, miettivät syy-yhteyksiä ja liittävät niitä omiin tulkintoihinsa.

Kiusatun koulupojan tarina nosti esiin kirjoittelun koulukiusaamisesta. Nuori,

---

¹³¹ Yle uutiset, 26.5.2013. Asemies tulitti katolta – kaksi kuoli, 7 loukkaantui. Verkkosivu. http://yle.fi/uutiset/asemies_tulitti_katolta_hyvinkaalla_-_kaksi_kuoli_7_loukkaantui/6136085

etnisen taustan omaava katsoja näkee tärkeäksi, että koulukiusaamisen teema tuodaan esiin Vuosaari-elokuvassa. Nuori kirjoittaja toteaa, että hänen on helppoa ymmärtää, miltä kiusatusta pojasta elokuvassa tuntui.

Minun henkilökohtaisesti oli helppoiten ymmärtää miltä kiusatusta pojasta tuntui. Esille tuodaan myös vakavia asioita, kuten esimerkiksi kiusatun pojan tarinassa, kun poika ei enää jaksa kiusaamista ja tuo kouluun haulikon, jolla uhkailee yhtä kiusaajaa. Hyvä, että näitäkin asioita tuodaan esille, koska ne ovat kuitenkin hyvin mahdollisia. Eikä niitä pidä vähätellä tai hyssyttellä.(N77)

Elokuva on keskittynyt kuvaamaan arkea työikäisten aikuisten ja heidän rikkinäisten perheidensä ympärillä. Vanhuksia ei esitetä elokuvan henkilögalleriassa lainkaan. Kirjoittaja N76 miettii vanhusten puuttumista elokuvasta tyylikeinona ja näkee vanhusten puuttumisen elokuvasta myös ilmentävän omaa aikaamme.

Vuosaaren kantaväestöä ovat kuitenkin vanhukset ja eläkeläiset, jotka ovat muuttaneet Vuosaareen 1960-luvun alussa, kun kerrostaloja alettiin rakentamaan. Osa heistä liikkuu nyt rollaattorilla tai joutuu pysyttelemään kotona neljän seinän sisällä lähinnä kotiavun turvin. Tämä asia ei tullut elokuvassa millään tavalla esille. Voi siis sanoa, että on tapahtunut iso muutos 25-vuodessa, lapset eivät enää leiki ulkona yksin hiekkalaatikolla, eivätkä isommat lapset tee lumilinnoja ulkona vaan istuu kotona tietokonepelien ääressä. Siis kiteytettynä voisi sanoa, että Vuosaari on asuinpaikka, joka pitää sisällään paljon erilaista elämänmenoa, joka ei välity kulkijalle katukuvassa (N12)

Mietinkin, mikä olisi elokuvan vaikutus ollut, jos sen nimi olisi ollut joku muu kuin kotikyläni nimi. Tässä kylässä olen asunut lähes 40 vuotta. Se on hyvä elokuva, muttei mikään dokumentti Vuosaaresta, vaikka tallettaakin etupäässä uuden Vuosaaren näkymiä viime vuosilta. Itselleni tutuinta, vanhaa Vuosaarta ei kuvattu kuin epätoivoisen miehen polkupyörämatkan reittinä talvipakkasella kohti prostituoidun asuntoa. Ajankuvaa se tallettaa hyvin: henkinen ja fyysinen väkivaltaisuus, huumeet, ulkonäköpaineet, työelämän paineet, seksiä siellä ja täällä, yksinäisyys, lasten turvattomuus, monikulttuurisuus, jne. Ajankuvaa oli mielestäni sekin, että vanhoja ihmisiä ei näytetty, vaikka ainakin reality-Vuosaareissa ikäihmiset ovat aika suuri joukko ja Columbuksen tienoilla voi tätä kansanosaa ihan nähdäkin.(N76)

4.2.3. Maahanmuuttajat

Pääkaupunkiseutu on jakautunut maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuuden suhteen kahtaalle. Ensinnäkin maahanmuuttajia on jakautunut Helsingin seudun koillisiin ja itäisiin alueisiin. Tämän lisäksi päärajojen varsille on muodostunut alueellisia ryvästyksiä, joissa maahanmuuttajataustaisten osuus on noussut keskitasoa nopeammin¹³². Helsinkiläisiä on 170 maasta ja kaupungin väestö puhuu 130 kieltä. Vieraskielisen väestön osuus on Helsingissä keskimäärin 8,8 %, ja osassa Vuosaarta osuus on 15,0-23,9 %. Noin kolmannes maahanmuuttajista tulee Helsinkiin perhesyistä tai suomalaisen puolison vuoksi. Toisen kolmanneksen muodostavat Helsinkiin muuttavat tutkinto-opiskelijat. Työpaikan takia pääkaupunkiin muuttaa noin kolmannes ja pakolaisina saapuu kymmenesosa¹³³. Monikulttuurisuus asettui Vuosaareen 1980-luvulla uusien asuinalueiden myötä.

Aku Louhimiehen tapa esittää maahanmuuttajia Vuosaari-elokuvassa herättää kirjoittajissa runsaasti kommentointia. Teemakirjoituksissa on mietitty paljon elokuvan tapaa asettaa maahanmuuttajia tiettyihin stereotyyppisiin. Seuraavissa kirjoituksissa nousee esiin se, miten etninen monimuotoisuus nähdään Vuosaareen kuuluvana rikkautena. Tätä monimuotoisuutta pidetään myös alueeseen kuuluvana identiteettitekijänä, joka erottaa Vuosaaren muista asuinalueista.

Minun Vuosaareni on aivan ihastuttava asuinpaikka. Meri, metsät, kalliot, ulkoilualueet, uimarannat ja monikulttuurisuus tekevät tästä paikasta ainutlaatuisen. Täällä asuu paljon ulkomaalaisia, mutta minusta se on rikkaus.(N46)

Eihän kukaan Vuosaaresta halua mihinkään lähteä tai muuttaa pois, väestö on kansainvälistä, eri kieliä kuulee jatkuvasti ja autokanta on hienoa, erilaisia etnisiä kauppoja on ja metro kulkee sujuvasti edestakaisin. Iloinen hanuristi soittelee päivittäin metroaseman edessä. Työteliästä ja ahkeraa väkeä asuu, elämänmakua joka kantilta.(N14)

---

¹³² Viikama, 2011. Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat. Kantäväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupunki, tietokeskus. 2011.

¹³³ Siivonen. 2013. Kaiken maailman helsinkiläiset. Maahanmuuttajien elinolojen ja palveluiden seurantaraportti.

Yhtymäkohtia omaan Vuosaareni elokuvassa on maisemallisesti: Cirrus, meri ja kaupunkimaisema pimeällä ovat tuttuja. Tummaihoisia ihmisiä ka-tumaisemassa paljon: tämä on leimallista, koska käydessäni välillä muu-alla Suomessa ja palatessani kotikonnuilleni tämän huomaa selvimmin. Täällä välillä hätkähtää: asunko Suomessa vai ulkomailla? Mutta asuuhan täällä enimmäkseen syntyperäisiäkin suomalaisia, tosin paljasjalkaisia vuosaarelaisia vähemmistö.(N63)

Vuosaari-elokuvan kautta kirjoittajat pohtivat myös omaa suhtautumistaan maahanmuuttajiin. Teemakirjoituksista tulee muun muassa ilmi, miten kirjoittajat saattavat esimerkiksi tuntea neuvottomuutta kohdatessaan maahanmuuttajia arkisissa tilanteissa. Seuraavasta kirjoituksista ilmenee, miten monikulttuurisuus on alueella arkipäivää, mutta omat kontaktit maahanmuuttajiin voivat kuitenkin olla vähäisiä. Asukkaiden omat kontaktit maahanmuuttajiin tulevat vaikkapa seuraavan sukupolven avulla, esimerkiksi omien lasten kautta.

Täällä joutuu lähelle eri rotujen kohtaamista väestöpohjan kirjavuuden takia. Olen itsekin joutunut pohtimaan kohdallani lapseni somalikavereita ja joutunut miettimään ennakkoluuloisuuttani, mitä nuorilla on ilmeisesti itseäni huomattavasti vähemmin. Se, että päivittäin kohtaa eri maalaisia / rotuisia ihmisiä, tekee maahanmuuttajista tutumpia ja jotenkin tähän elämään kuuluvia. Ja kun kotoa aamulla herää oman tytön kaveri, vieraasta maasta oleva mukava tyttö, tajuaa konkreettisesti, kuinka kivoja ihmisiä paikkakunnalla asuu. Tutustuminen heihin ei vaan onnistu ostosreissuilla vaan aidoissa tilanteissa. Tiedän kuitenkin, että Vuosaarella kiusataan erilaisuuden takia ja siksi elokuvan kiusattu poika herätti minussa syviä oikeudenmukaisuuden tuntemuksia. (N51)

Viisi teemakirjoittajaa tuo esiin kirjoituksissaan, miten eri etnisillä ryhmillä on valtaväestöstä poikkeavia omia tapojaan. Tällaiset omasta totutusta elinpiiristä poikkeavat tavat nähdään näissä kirjoituksissa häiritsevinä. Kahdessa kirjoituksessa mietittiin asuntopolitiikkaa. Nämä kirjoittajat toteavat, että tiettyjen samankaltaisten ruokakuntien keskittäminen tietylle alueelle on ongelma.

Toisaalta koen Vuosaaren nykyään äänekkääksi kielten ja huudon sekamelskaksi. Vuosaarella asuvilla somaleilla on meluisa kova ääni ja naiset varsinkin huutavat yksin ollessaan puhelimeen häiritsevän kovaäänisesti ja jostain syystä he aina puhuvat puhelimeen kun matkustavat yksin, ainakin metrossa tämä on arkipäivää. Näitä asioita Louhimies ei käsitellyt elokuvassaan.(N71)

Itselläni ei ole ollut kosketusta maahanmuuttajiin, joita Vuosaaren Rasti-

laan on asutettu. Ei ole hyvä, että alue täyttyy heistä. Heitä pitää sijoittaa myös muihin lähiöihin. Asuntojen hinnat laskevat alueella. En tiedä aiheutuuko heistä suoranaista ongelmia, mutta kulttuurin ja tapojen vuoksi saattaa tulla "törmäyskursseja".(N6)

Kirjoituksissa otetaan kantaa elokuvan tapaan esitellä virolaiset ja venäläiset naiset stereotyyppinä, kuten aiemmin mainitsin. Näissä kirjoituksissa suhtaudutaan kriittisesti siihen, että elokuva leimaa tiettyä kieliryhmää edustavat vuosaarelaiset kantamaan tiettyä piirrettä. Lisäksi teemakirjoituksissa tuodaan esiin muun muassa se, että mafiaa kuvaava henkilögalleria edustaa virolaista kieliryhmää. Informantit kiinnostivat myös huomiota päihteisiin liittyvässä kommentoinnissa siihen, miten muslimiväestön elämänpiiriin kuuluu päihteettömyys.

[...] mutta ihmiskohtalot hämmästyttävät minua koska en aivan koe, tai sitten en todellakaan näe näitä ihmiskohtaloita mitä hän kuvaa, ehkä tarkoituksella kaikki mahdolliset ongelmat kootaan elokuvaan ja se minua hämmästyttää, että ne naiset jotka elokuvassa menevät miesten kanssa mielellään sänkyyn ovat venäläisiä tai virolaisia, kielenpainotuksesta päätellen, minun mielestäni annetaan huono kuva näistä maahanmuuttajista. Maahanmuuttajia täällä on todella monesta maasta, elokuvassa vain nämä ko. naiset olivat kliseisesti ns. helppoja naisia miehille.(N71)

Elokuvassa oli monia eri kansallisuutta edustavia henkilöitä ja se onkin totta Vuosaarella, mutta somaleja ei siinä ollut, he erottuvat täällä kuitenkin "katukuvasta" helpoimmin. Elokuvan ainut tummaihoisen nuorimies ei vastaa lainkaan sitä mielikuvaa mikä minulla on täällä elävistä somaleista, jotka eivät koskaan esiinny alkoholin vaikutuksen alaisina, eivätkä uskontonsa vuoksi käytäkään alkoholia. He vaikuttavat omalla tavallaan "varmoilta" eikä heidän tarvitse "kerjätä" hyväksyntää. Itselläni ei ole täällä Vuosaarella ketään tuttavaa tai ystävää, joka olisi sukutaustaltaan tai syntyperältään ulkomaalainen, työyhteisöissäni kyllä olen ja olen ollut tekemisissä monia eri kansallisuuksia edustavien ihmisten kanssa.(N50)

Vuosaaren erottaa muista Helsingin kaupunginosista sen rikas monimuotoinen ja monikielinen väestöpohja. Vaikuttaa myös siltä, että kirjoittajilla on tässä suhteessa odotusarvoja elokuvaa kohtaan. Maahanmuuttajuutta on kuvattu hyvin vähän suomalaisessa elokuvassa, ja Vuosaari-elokuva avaa myös omalta osaltaan tätä aihepiiriä. Toisaalta Vuosaari-elokuvan teemana on liittää henkilögalleriansa hahmoihin tietyt ominaispiirteet. Ominaisuuksista muun muassa yksinäisyys koskee tällöin kaikkia elokuvassa esiintyneitä henkilöitä. Seuraavat

kirjoittajat ovat kuitenkin jääneet miettimään, miten monikulttuurista kaupunkikuvaa esitetään Vuosaari-elokuvassa.

Liikun itse paljon Vuosaaren kaduilla ja toreilla päivisin, näen vanhuksia sähköisissä pyörätuoleissa ja rollaattorin sarvissa, somaliäitejä värikkäissä huiveissaan, ketään heistä en nähnyt elokuvassa, hehän tosin välttävät alkoholinkäyttöä ja viettävät rauhallista, perhekeskeistä elämää eivätkä tarjoa aineksia tällaiseen sosiaalipornoon. Harvat kiinnostavat ihmiset elokuvassa olivat maahanmuuttajia tai heidän lapsiaan. Kulttuuria, yhteiskuntaa tai edes ihmissuhteita käsittelevät keskustelut loistivat poissaolollaan.(M23)

Elokuvassa oli vahvana mukana monikulttuurinen ilme, jossa osittain kyllä oli klisheitä siitä, mitä eri kulttuurit voivat kaupunkiyhteisössä edustaa. Mitä eri kulttuurista voisi negatiivisena näyttää on tietysti valinta. Toisaalta tällaisessa yhdessä kaupunginosassa oli suurkaupungin ilmentymiä ja jollain tasolla ihan realistisiakin. Tietty päällemaalaus maahanmuuttajiin kytkettynä oli ehkä räikeää, mutta onhan Vuosaarta pidetty tietyllä tavalla ghettonakin jossakin vaiheessa. Samassa kaupunginosassa asuu vaikeasti syrjäytyneitä ja alakulttuurissa eläviä ja sitten eliittiä, joilla maailmankuva ja resurssit ovat täysin eri tasolla.(M17)

5. Yksinäisyyden esittelystä puheeseen yhteisöllisyydestä

Teemakirjoituksia lukiessani havahtuin siihen, että ikään kuin elokuvan teema yksinäisyydestä olisikin laukaissut kirjoittajissa jonkinlaisen vastareaktion. Elokuvan episodeissa toistuu teema, jossa korostettiin henkilöiden yksinäisyyden ja irrallisuuden tunnetta ympäristöstään. Olin hieman yllättynyt, kun teksteistä alkoi saturoitua puhe vuosaarelaisesta yhteisöllisyydestä omana teemanaan. Paikasta yhteisöllisyyttä käsittelevissä teemakirjoituksissa haluttiin tuoda monesti esiin, miten Vuosaari on hyvä paikka juuri yhteisöllisyytensä takia. Näihin yhteisöllisyyttä kuvaaviin kirjoituksiin liitettiin useasti myös ajatus onnellisuudesta tai turvallisuudentunteesta.

Katsojien kirjoittelu yhteisöllisyydestä on menneisyyteen viittaavissa omissa muistelukirjoituksessa avattu lähes aina jonkin selkeän esimerkin kautta. Nykyhetkeä kuvailtaessa puhutaan yleisemmin yhteisöllisyyden ilmenemisestä Vuosaarella. Nykypäivää koskevassa yhteisökirjoittelussa selkeitä kuvailevia esimerkkejä ilmenee vähän. Lisäksi nykypäivää koskevasta kirjoittelusta on vaikeampi hahmottaa, mitä kirjoittajat yhteisöllisyydellä tarkoittavat, vaikka kirjoittajat puhuvat teksteissään nimenomaan yhteisöllisyydestä Vuosaarella. Kirjoittajien historiaan viittaavassa muistelukirjoituksessa yhteisöllisyyden käsite on selkeämmin eritelty.

Yhteisöllisyyden käsite viittaa vuorovaikutustapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai johonkin, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä. Jos tarkastellaan yhteisöllisyyttä sosiologisen näkökulman kautta, on käytettävissä esimerkiksi alueellinen ja vuorovaikutusta korostava sosiologinen suuntaus¹³⁴. Tällöin yhteisön jäsenillä on jotain yhteistä, mikä voi ilmetä joko toimintana tai tunteina. Heikki Lehtonen erottaa kaksi yhteisyyden kehitysprosessia. Ensimmäinen on yhteisyys vuorovaikutuksessa kehittyvänä ilmiönä. Tässä kehitysprosessissa jäsenten ryhmäidentiteetti muodostuu konkreettisen toiminnan seurauksena, jolloin seurauksena voi olla toiminnallinen yhteisö. Toinen yhteisyy-

---

¹³⁴ Lehtonen, 1990, 16.

den kehitysprosessi on yhteisyys tietoisuudessa vahvistavana yhteenkuuluvuuden tunteena. Tällöin tuloksena kehitty symbolista yhteisyyttä, joka voidaan ymmärtää ryhmäidentiteettiä vahvistavana tietoisuusmuotona.¹³⁵ Nämä kaksi kehityssuuntaa myös vahvistavat toisiaan, jolloin konkreettinen toiminta voi johtaa symbolisen yhteyden kehittymiseen. Voi myös tapahtua niin, että symbolinen yhteys johtaa yhteisyysyhteisöllisten vuorovaikutusmuotojen kehittymiseen. Lehtonen korostaa kuitenkin, että on tärkeää huomata periaatteellinen ero, jonka mukaan yhteisö edellyttää vuorovaikutusta. Lehtosen mukaan tietoisuus sekä tunteet riittävät ”vain” symboliseen yhteisyyteen.¹³⁶ Tämä siis tarkoittaa, että pelkkä yhteenkuuluvaisuuden tunne ei riitä täyttämään yhteisöllisyyden määritettä, vaan yhteisöllä tarkoitetaan nimenomaan vuorovaikutusjärjestelmää. Lehtonen kuitenkin mainitsee, että symbolinen yhteisyys ei ole arvottomampaa tai merkityksettömämpää kuin yhteisö vuorovaikutuksena¹³⁷.

Vuosaaren historiassa on ajanjaksoja, jolloin toiminnallinen yhteisöllisyys asukkaille on ollut tärkeää tai jopa välttämätöntä. Nykyisin näitä toiminnallisia kehyksiä vuosaarelaisille ei ole enää olemassa yhtä voimakkaina. Alueella on kuitenkin hyvin muistissa muun muassa hartiapankkirakentaminen ja yhteinen vaikuttaminen esimerkiksi ympäristöasioiden puitteissa. Onko siis vuosaarelaisten teemakirjoituksissa ilmenevä kirjoittelu yhteisöllisyydestä muistoja menneistä ajoista vai onko yhteisyyden ilmenemismuoto alueella vain muuttunut?

5.1. Yhteisöllisyyden menneisyys Vuosaaressa

Vuosaaren Helsinkiin liittymisen aikana Vuosaaressa ilmeni runsaasti erimuotoista toiminnallista yhteisyyttä. Vuosaari liitettiin 1.1.1966 Helsinkiin, ja Helsingin maa-alue kasvoi tällöin lähes kymmenen prosenttia. Helsinki sai liitoksen myötä myös 9 000 uutta asukasta Vuosaaresta. Rakenteilla oleva siltayhteys mantereelle saatiin valmiiksi liittymisvuoden kesällä¹³⁸. Silta toimi uutena niin fyysisenä kuin henkisenäkin yhteytenä kaupungin keskustaan.

---

¹³⁵ Lehtonen, 1990, 23.

¹³⁶ Lehtonen, 1990, 24.

¹³⁷ Lehtonen, 1990, 24.

¹³⁸ Hiltunen, 1990, 31-34.

Kun Vuosaari viimein liitettiin Helsinkiin vuonna 1966, ei Helsingillä ollut varaa investoida esimerkiksi alueen infrastruktuuriin. Vuosaarella otettiin tuolloin vahva ote omien yhteisten asioiden hoitamiseen. Perustettiin Vuosaari-säätiö, joka rakennutti alueelle Vuosaaren sillan lisäksi muun muassa koulun ja urheilukentän¹³⁹. Vuosaarella kukoisti säätiön rahoittama hartiapankkirakentaminen, ja rakentamisen myötä syntyi ilmiö nimeltä ”Vuosaaren kuume”. Kansalaisliikkeiden kausi alkoi 1970-luvun alussa Vuosaarella, ja yhteisten asioiden ajamista löytyi muun muassa ympäristöasioiden puolesta¹⁴⁰.

Vuosaarella ymmärrettiin kaupungin halu kehittää suurta kaupunginosaa. Asukkaiden osalta myös todettiin, että virkamiesten suunnitelmia ei ollut pakko hyväksyä, jos valmistellut suunnitelmat olivat asukkaiden mielestä keskeneräisiä tai haitallisia esimerkiksi ympäristölle. Vuosaarelaiset yhteisöt päättivät perustaa keväällä 1971 laajalti kaikkia asukkaita edustavan varjovaltuuston. Vuosaarelaiselle varjovaltuustolle annettiin tuolloin muun muassa tehtäväksi vaihtoehtoisten esitysten valmistelu kaupungin hallinnolle. Paikallinen asukasyhdistys Vuosaari-Seura ry perusti 1973 Vuosaaren asukastoimikunnan, jonka tarkoituksena oli edustaa asukkaiden näkemyksiä aluetta koskevissa kysymyksissä.¹⁴¹

Vuosaaren alueen rakentaminen ja toisaalta luontoarvoja uhkaavat suunnitelmat ajoivat alueen asukkaita toimimaan yhdessä 1960- ja 1970-luvuilla¹⁴². Tämän jälkeen asukastoiminnan alkuaikojen innostus näytti laantuvan. Vuosaari-Seura ry otti kuitenkin 1980-luvun alussa roolin paikallisten asioiden edistäjänä. Pelastetaan Vuosaari -kansalaisliike syntyi 1980-luvun lopulla, jolloin alueella nähtiin jälleen uusien rakennushankkeiden uhkaavan Vuosaarta¹⁴³. Nykyiset Vuosaaren asukkaita koskevat yhteishankkeet ovat pitkälti virkamiesvetoisia esimerkiksi kaupungin taholta¹⁴⁴.

Viimeisin esimerkki asukkaiden heräämisestä yhteisten asioiden ääreen on vuoden 2012 kunnallisvaaleista, kun Vuosaarella huomattiin Helsingin kau-

---

¹³⁹ Hiltunen, 1990, 31-34.

¹⁴⁰ Lampi, 2005, 203.

¹⁴¹ Lampi, 2005, 162.

¹⁴² Lampi, 2005, 160.

¹⁴³ Lampi, 2005, 203.

¹⁴⁴ Lampi, 2005, 204.

punginvaltuustosta puuttuvan vuosaarelainen edustajisto. Innostus omien ehdokkaiden saamiseksi kaupunginvaltuustoon sai vauhtia, kun kaupunginosassa syntyi syyskuussa 2012 liike. Liikkeessä oli eri puolueiden ehdokkaita. Yhteisin mainoksin sekä järjestetyn vaalipaneelin avulla vuosaarelaiset alkoivat keskustella vaaleista ja omista asioistaan.¹⁴⁵ Tällöin vaikutti siltä, että Vuosaaressa tapahtui jälleen jonkinlainen liikahdus yhteisyyden suuntaan. Kävi niin, että asukkaat keskittivät äänensä Vuosaaren omille ehdokkaille, jotka edustavat neljää eri puoluetta: Kansallinen kokoomus, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Vihreä liitto (sitoutumaton) ja Vasemmistoliitto. Näin vuosaarelaiset onnistuivat saamaan alueensa edustajiston läpi vaaleissa neljän eri puolueen edustajan voimalla.

Vuosaaren Helsinkiin liittymisen aikoihin asukkaat ovat käyneet Helsingin kaupungin kanssa vuoropuhelua muun muassa vuosaarelaisten luontoarvojen puolesta kansalaisliikkeiden kautta. Asukkaat ovat olleet myös rakentamassa paikallista infrastruktuuria. Yhteiset uhkakuvat ja toisaalta yhteiset tarpeet ovat luoneet Vuosaaren alueelle malleja toimia yhdessä. Vuosaaressa 1960–1970-luvuilla asukkaiden yhteinen toimiminen on tuolloin saanut aikaan myös toiminnallista yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyyden tunnetta. Vuosaaren siirryttyä tälle vuosituhannelle ei viidenkymmenen vuoden takaisia vaikuttavia asukasliikkeitä ole enää ollut. Nykyisin kuitenkin alueen omia kunnallisvaaliehdokkaita halutaan äänestää päättämään alueen omista asioista.

Heikki Lehtonen toteaa, että alueellisuus on yhteisön ulkoinen tuntomerkki. Lehtonen näkee, että yhteisö on seurausta tietynlaisesta sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, ei itse tilaan sijoittautumisesta. Yhteinen asuinalue ei edellytä yhteistä toimintaa tai yhteisesti tunnettuja sekä jaettuja symbolisia tunnuksia. Yhteiskunnassa pelkkä abstrakti asuinpaikkaan liittyvä yhteenkuuluvaisuuden tunne voi edustaa korkeinta ja syvällisintä yhteisyyden kokemusta. Tällöin ei ole kysymys kuitenkaan yhteisöllisyydestä vaan symbolisesta yhteisyydestä. Voidaan kuitenkin ajatella, että paikallisuus on aina toiminnallisen yhteisön potentiaali alkeismuoto ja näin ajatellen myös sen välttämätön edellytys.¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ Laitinen. ”Vuosaarelaiset saivat voiton. Väki keskitti äänensä kaupunginosan omille ehdokkaille, jotka ovat neljästä eri puolueesta”. Helsingin Sanomat 30.10.2012.

¹⁴⁶ Lehtonen, 1990, 219.

Vuosaarelaisten teemakirjoittajien kirjoituksista ilmenee, miten puhe toiminnallisesta yhteisöllisyydestä tulee esiin alueen lähiörakentamisen yhteydessä. Nykyaikaa koskevassa puheessa on enemmän kyse symbolisesta yhteydestä. Vaikka vuosaarelaiset lähtivät viime kunnallisvaaleissa äänestämään oman alueensa asioiden ja omien ehdokkaittensa puolesta, oli äänestystoiminta kuitenkin tietyllä tavalla välillistä toimintaa. Tällainen välillinen toiminta ei itsessään ole yhteisöllisyyttä, mutta osoittaa kuitenkin selkeästi kiinnostuksen oman alueen asioista.

5.2. Muuttajaa vastassa asuinyhteisyys

Ihmisen muuttaessa uuteen paikkaan on kotiutuminen oma prosessinsa. Naapureiden suhtautuminen uuteen asukkaaseen voi nopeuttaa paikkaan kiinnittymistä tai toisaalta korostaa vierauden tunnetta. Seuraavista teemakirjoituksista löytyy samansuuntaisia kokemuksia siitä, millaista oli muuttaa Vuosaareen omana aikanaan. Muuttamista käsitteleviä kirjoituksia yhdisti kirjoittajien tunne siitä, miten alueelle oli aikanaan helppo tulla. Kirjoittelusta ilmenee, miten paikalliset asukkaat ottivat uudet tulokkaat ystävällisesti vastaan. Seuraavassa kolme kirjoittajaa kuvaa muuttoaan Vuosaareen eri vuosikymmeninä.

Vielä 1960-luvun lopussa Vuosaaressa oli väljää, ja asuntorakentaminen oli aluillaan. Alueelle muutti paljon nuoria perheitä. Vuosaaren uusilla asuinalueilla uudet asukkaat jakoivat tuolloin samoja uutuuden kokemuksia ja elämäntilanteita. Seuraava kirjoittaja tuo esille, miten silloin eletyssä arjessa perheiden elämäntilanteet olivat samanlaisia. Samalla kirjoittaja toteaa, miten elokuvan tapa kuvata Vuosaarta tuntui julmalta. Kirjoittaja itse on kokenut Vuosaaren turvallisen alueelle muuttaessaan.

Muutimme Vuosaaren v. 1969. Kotimme oli Satamasaarentiellä (00980 HKI). Vuosaari oli silloin vielä pieni ja rauhallinen asumalähiö: oli muutama taloyhtiö etäällä toisistaan. [...] Äidit tutustuivat toisiinsa yhteisillä hiekkalautikoilla lasten kautta ja paljon kesällä kokoonnuttiin leikkikentällä, nyk. Lohikäärmepuisto. Monet äidit toimivat perhepäivähoitajina, lasten hoitoapua

sai tarvittaessa. Elettiin hyvin tavallista lapsiperheen arkea. Perheiden tilanteet olivat hyvin samankaltaisia. Naapurisopu oli toimivaa ja yhteisöllisyys kukoisti. Vuosaari tuntui hyvin turvalliselta ja lapsimyönteiseltä alueelta. Elokuvan Vuosaari tuntui raaalta, jopa julmalta lapsia kohtaan. (N90)

Seuraava, Vuosaareen vuonna 1998 muuttanut kirjoittaja kokee tulleen hyvin vastaanotetuksi omalla asuinalueellaan. Kirjoittaja kuvaa myös Vuosaarta erityisenä paikkana Vuosaaren ollessa saari. Kirjoittaja mainitsee, että saarella asuvat olisivat erityisen identiteetin omaavia, ja hän puhuukin vuosaarelaisista saarelaisina. Kirjoittaja myös mainitsee, että vuosaarelaiseen identiteettiin kuuluu ymmärtää koko alueen monimuotoisuus. Kirjoittaja ei jaottele asukkaita esimerkiksi eri asuinalueiden mukaan.

Saarissa on jotakin lumoavaa. Kun olen kiireinen - olen yleensä aina liian kiireinen ja palaan töistä ylitän sillan ja näen Vuotien tappajapylväät - tunnen jättäväni kiireen taakseni - olen tullut kotiin. Saarelaisissa on jotakin samaa lumoavaa. Kun muutimme Vuosaareen ja tähän taloon 14 vuotta sitten, meidät toivotettiin henkilökohtaisesti tervetulleiksi: "Meillä on täällä aina ollut tapana, että jos piipusta ei nouse savua, me tulemme katsomaan onko kaikki kunnossa. Ja jos täällä haluaa omissa oloissaan olla, sekin on sallittua. Ja myös muiden lapsista pidetään huolta". Nuo lauseet kuvaavat sitä Vuosaarta, jossa minä asun. [...] Saarissa puiden juuret kulkevat lähellä maan pintaa ja on vaara, että myrskyssä puut kaatuvat tai kuivana kautena kuivuvat pystyyn, siitäkin huolimatta nämä tavalliset juurettomat saivat elokuvassa otteen tästä maaperästä. Näin tapahtuu myös meidän oikeassa saarella. Kuulin kerran jonkun kysyvän toiselta "Ai, sinä asut Vuosaarissa?" Johon toinen vastasi: "Ei, minä asun Aurinkolahdessa". Hän oli varmaan vielä sellainen juureton - eikä edes saarelainen. (N24)

Kolme vuotta Vuosaarissa asunut kirjoittaja kuvailee alueelle muuttamistaan siten, että uudet asukkaat omassa taloyhtiössä on otettu hyvin vastaan alusta alkaen.

Louhimies on valinnut elokuvaansa henkilöitä, joiden elämästä ei paljoa positiivista löydy. Minun kokemukseni kolmelta vuodelta on täysin toisenlainen. Kalliossa kerrostalossa lapsuuteni asuneena ymmärrän, että ihmis-kohtaloita on todella monenlaisia. Elokuvaan on haluttu ottaa kovin monta

kurjaa elämän tilannetta. Oman asuintaloni 140 huoneiston asukkaat ovat uusille tulokkaille heti alusta alkaen ystävällisiä. Lähes kaikki tervehtivät toisiaan tavatessaan ja juttelevat herkästi hississä, kattotasanteen maise-masaunan löylyissä ja vaikkapa autotallin alimmassa kerroksessakin.[...] Uudet ystäväni ovat ottaneet minut erittäin lämpimästi piireihinsä. Minulla on vain positiivisia kokemuksia eri yhteyksistä vuosaarelaisiin.(M72)

Vain yksi teemakirjoittaja kuvailee selkeästi yksinäisyyden tunnettaan muutettu-aan Vuosaareen. Tuohon kirjoitukseen on liitetty myös kirjoittajan sen hetkisen oman vaikean elämäntilanteen pohtimista. Muissa kirjoituksissa on muuttoon ja uuteen asuinalueeseen liitetty positiivisia kokemuksia. Uudelle alueelle muutta-minen on usein jännittävä kokemus. Ei ole aina itsestään selvää, miten uudet naapurit tai asukkaat otetaan mukaan asuinyhteisöön. Äskeisistä kirjoittajien esimerkeistä tulee ilmi, että kirjoittajat kokevat tulleensa hyvin vastaanotetuiksi uudella asuinalueellaan. Voidaan myös ajatella, että Vuosaareessa on ollut toi-mintoja esimerkiksi luontoarvojen puolustamisesta alueen infrastruktuurin ra-kentamiseen, jotka ovat voineet tarjota mahdollisuuden tai jopa velvoittaa toi-mimaan yhdessä. Näin ei aina välttämättä ole uusien asuinalueiden kohdalla¹⁴⁷.

5.3. Toiminnalliset piirit ja turvalliset verkostot

Lasten ollessa pieniä oman kodin ympäristö tulee päivittäiseksi arjen kohtaa-mispaikaksi myös lasten kautta. Seuraava kirjoittaja kuvaa asumista Meri-Rastilassa 1990-luvun alussa, alueen ollessa uusi. Nuorten perheiden asutta-malla alueella oli tuolloin paljon lapsiperheitä ja arjen askareita saatettiin jakaa keskenään.

Taloyhtiössä oli ihania perheitä ja meitä äitejä oli lapsiensa kanssa kotona useita, joten meistä kehkeytyi oma yhteisö pihapiiriin. Pidimme soppaker-hoa kerran viikossa ja vahdimme toistemme lapsia välillä vuorotellen, jotta toiset saivat rauhassa käydä kaupoilla tai siivota. Samassa rapussa asui ihana Tarja kahden tyttärensä kanssa, jonka luokse saattoi puikahtaa vaik-ka aamutakki päällä aamuseltaan rupattelemaan. Viereisessä talossa asui

---

¹⁴⁷ Lappi, 2007, 19.

Sirpa pienokaistensa kanssa, samassa pihapiirissä Mari kahden tyttärensä kanssa. Hankittiin kangaspuut, kudottiin mattoja, maalattiin pihalla, tehtiin pihan pensasaronioista mehua, pidettiin laihdutuskerhoa (läskiklubi) ja tsempattiin ja tuettiin aina toisiamme...kunnes piti mennä takaisin töihin, lapset kasvoivat ja haluttiin isompia asuntoja ...pikkuhiljaa muutettiin pois, toiset erosivat...(N53)

Elokuvassa esitetyt perheet ovat pääasiassa yksinhuoltajaperheitä. Elokuvan yksinhuoltajaperheissä vanhemmuutta ei jaeta ja arjessa selviytyminen näytetään henkilöhahmojen yksinäisenä kamppailuna. Elokuvan henkilögallerian tukiverkot ovat suppeat tai niitä ei ole lainkaan. Seuraava teemakirjoittaja on kokenut yksinhuoltajuuden ympärille löytyvän yhteisöllisyyden mukanaan tuomia verkostoja.

Itsekin olen ollut jonkun aikaa (5 vuotta) yksinhuoltajana, mutta en ollut yksin tuolloinkaan. Yhteisöllisyyttä löytyy. Elokuvan ihmiset voivat kaikki huonosti, eri syistä. Vaikka on asiat hyvin, on terve, on mies ja lapset, työ ja rahaa, se ei takaa onnellisuutta. Miksi ihmiset eivät ole tyytyväisiä ja pitävät kaikkea itsestänselvyytenä? (N82)

Seuraava kirjoittaja kertoo, että hän on kohdannut naapureiden välistä yhteisöllisyyttä ja toisaalta viranomaisten ammattimaista huolenpitoa tämän päivän Vuosaarella. Kirjoittaja ei näe vuosaarelaista mielenmaisemaa niin epätoivoisena, miten Louhimies on sen elokuvassaan kuvannut. Kirjoittaja N29 miettii elokuvan olevan enemmänkin päivitys tämän päivän yhteiskunnasta.

Elokuva herätti minussa suurta surua ja ahdistusta. Ehkä elokuva on kertomus tästä ajasta ja ihmisistä ei Vuosaaresta. Kertomus ihmisistä, jotka ovat hukassa itseltään ja toisiltaan, kertomus ihmisistä, jotka eivät osaa eivätkä uskalla rakastaa. Minun perheeni elämä Vuosaarella on näyttänyt toisenlaisena. Olen nähnyt naapureiden välistä yhteisöllisyyttä ja lasten välistä toveruutta, olen saanut osakseni päivähoiton ammattilaisten huolenpitoa ja koulumaailman viisasta toimintaa koulukiusaamisen lopettamiseksi.(N29)

Seuraavassa kirjoituksessa tulee ilmi, miten asumisen kautta oma talo tai taloyhtiö saattaa toimia yhteisyyden synnyttäjänä. Kirjoittaja toteaa, että yhtiön talot koetaan omiksi. Taloyhtiöihin on muodostunut suhde myös sen kautta, että niissä asuu taloja rakentamassa ollut sukupolvi.

Elokuvasta puuttui se yhteisöllisyys, jota itse olen kokenut (vanhalla puolella asuessani), juuri tuossa elokuvan miljöössä olevassa taloyhtiössä. Taloissa asuu paljon alkuperäisiä asukkaita, jotka ovat olleet jopa rakentamassa niitä. Talot koetaan omiksi ja niihin on suhde. Taloista pidetään huolta ja muuttoa tehdään paljon taloyhtiön sisällä. Talot sijaitsevat mielestäni yhdellä Vuosaaren parhaista paikoista, kaikki on kävelyetäisyyden päässä. Silti ikkunoista on vehreä, puistomainen näkymä. Iso, vanha puusto on rikkaus vanhalla puolella. Ei kurjaa ollenkaan! (N21)

Suomessa elinkeinorakenteen muutos maaltamuuttoineen sai Vuosaarenkin nopeasti kasvamaan osana Helsinkiä vuodesta 1966 lähtien. Nopean kasvun aikana vuosaarelaiset tarttuivat itse toimeen muu muassa rakentamisen saralla, kun Helsingin kaupungilla ei ollut resursseja hoitaa esimerkiksi alueen infrastruktuuria. Paikallinen yhteisö ryhtyi hoitamaan omia asioitaan. Voidaan ajatella, että erilaiset asuinalueen palvelujärjestelmien puutteet ovat yhteistoimintaa edistäviä tekijöitä.

Ajan mittaan kunnallisten resurssien kehittyessä Helsingissä kaupunginosien tarve hoitaa omia asioitaan väheni. Vuosaaressa toiminnallinen yhteisöllisyys on muuttunut tänä päivänä enemmän symboliseksi yhteydentunteeksi. Muun muassa edellisissä kolmessa esimerkissä nykypäivään liittyvä kirjoittelu viittasi enemmän symboliseen yhteyteen kuin toiminnalliseen yhteisöllisyyteen.

Puhe yhteisöllisyydestä nousee voimakkaana esiin teemakirjoituksista. Tämä on voinut johtua siitä, että yhteisöllisyydellä ikään kuin saatettiin vastata elokuvan tapaan esittää vuosaarelaiset. Elokuvan tapa esittää vuosaarelainen asukas yksinäisenä ja irti ympäristöstään ei vastaa katsojien näkemystä. Lisäksi toiminnallinen yhteisöllisyys on näyttäytynyt voimakkaana Vuosaaren lähihistoriassa, ja se on ollut osa paikallista identiteettiä. Mietin, että vahva paikallinen historiallinen identiteettitekijä saattaa heijastella vuosaarelaisten puheessa vielä

tänäkin päivänä. Kirjoituksissa tulee ilmi, miten esimerkiksi hartiapankkirakentamisen kulta-aikana halutaan viitata kirjoituksissa puhuttaessa vuosaarelaisesta yhteisöllisyydestä. Yhteistä myös kirjoittajien yhteisöllisyyteen liittyvässä puheessa on se, että yhteisöllisyys näyttäytyi tietynlaisena tärkeänä paikallisena arvona kirjoituksissa. Kirjoittajien teksteissä tämän päivän puhe yhteisöllisyydestä mielestäni viittasi enemmän puheeseen symbolisesta yhteisyydestä. Symbolinen yhteisyys ei ole arvottomampaa tai merkityksettömämpää kuin yhteisö vuorovaikutuksena, kuten Lehtonen mainitsee¹⁴⁸.

---

¹⁴⁸ Lehtonen, 1995, 24.

6. Lopuksi

Louhimies kertoo elokuvallaan tarinansa paikasta nimeltä Vuosaari. Aku Louhimies on tarttunut yhteiskunnallista pohjavirtaa sivuaviin teemoihin, ja hän käyttää omaa mielenmaisemaansa kertoessaan Vuosaaresta vuonna 2012. Taiteen tehtävä on luoda uutta. Sirpa Tani mainitsee, että taide voi tuottaa fiktiivisiä tiloja sekä paikkoja. Meillä ei ole välttämättä kontaktia näihin taiteen luomiin paikkoihin, tai näitä taiteen luomia paikkoja ei ole edes olemassa¹⁴⁹. Katsojan on mielenkiintoista päästä tutustumaan taiteen kautta avautuviin uusiin paikkoihin ja maailmoihin. Taiteen kautta voimme tällöin joutua vastaanottamaan myös jotain uutta, jotain sellaista, joka ei kuulu arkeemme tai elämänpiiriimme. Taiteen vastaanottamiseen sisältyy tällöin aina riski: emme etukäteen voi tietää pidämmekö näkemästämme. Voidaan myös ajatella, että oma ymmärryksemme todellisuudesta ja toisista ihmisistä kehittyy kuviteltuja maailmoja vastaanottamalla ja tutkimalla. Taide voi avata uusia maisemia ja näkökulmia sekä kehittää ymmärrystämme ympäröivästä maailmasta.

Lähdin tutkimuksessani kartoittamaan niitä asioita, mielikuvia ja tuntemuksia, joita Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuva herätti vuosaarelaisessa katsojassa keväällä 2012. Teemakirjoituksen aiheeksi asetin katsojalle yhden kysymyksen. Tuon kysymyksen avulla katsojat pystyivät erottamaan sekä yhdistämään omaa kuvaansa Vuosaaresta vasten Vuosaari-elokuvassa esitettyä kuvaa samasta paikasta. Ajatuksenani oli, että elokuva nostaa kirjoitukseen ne teemat, joita tutkimuksessani käsittelen. Ensimmäisen lukukerran jälkeen teemakirjoitusaineistosta nousi selkeitä teemoja. Näen, että elokuva toimi katsojalle inspiraation lähteenä.

Pitää muistaa, että tutkimuksessani ei voida puhua edustavasta otoksesta. Otokseni ei ole edustava, koska tutkimuksestani puuttuu muun muassa muuta

---

¹⁴⁹ Tani, 1995, 72.

kuin suomea äidinkielenään puhuvien vuosaarelaisten näkökulma¹⁵⁰. Mutta mitä merkitystä sitten on kysyä näiden mukana olleiden vuosaarelaisten mielipidettä Vuosaari-elokuvasta, ja mitä nämä kirjoitukset lopulta kertovat? Voin ajatella, että nämä mukana olevat kirjoitukset toimivat välittäjinä menneen, nykyisen ja tulevan välillä. Kirjoitukset ja paikallisten ihmisten kertomat tarinat ovat tärkeitä kollektiivisen identiteetin jatkuvuudelle. Tiina-Riitta Lappi toteaa, että ihmisten kertomukset voivat toimia tietynlaisina viitekehyksinä. Näitä viitekehysä vasten ihmiset tulkitsevat kaupungin muutosta tai vaikkapa suunniteltua tulevaisuutta.¹⁵¹ Pyrinkin työssäni avaamaan niitä merkitysrakenteita, joita juuri tämän kirjoittajaryhmän edustajat toivat esiin.

Olisin voinut toki pyytää vuosaarelaisia teemakirjoittamaan omasta asuinpaikastaan ilman Vuosaari-elokuvaa. Vuosaarelaista arkea lähelle olisin päässyt myös teemahaastatteluin, jolloin olisin voinut määrittää käsiteltävää aihealuetta omista rajatuista kysymyksistäni käsin. Nähdessäni elokuvasta syntyneet reaktiot oli mielestäni kiinnostavaa tarttua Vuosaari-elokuvan tarjoamaan ainutlaatuihin hetkeen. Näin, että oli mielenkiintoista osallistaa kirjoittajat mukaan tähän medioissakin käytyyn keskusteluun. Tätä kautta pääsin myös havainnoimaan, miten vuosaarelaiset suhtautuvat tällaiseen elokuvan luomaan kuvaan Vuosaaresta. Kirjoittajat toimivat tässä tutkimuksessa asiantuntijoina omasta asuinalueestaan vasten julkista puhuntaa. Teemakirjoitus menetelmänä on toimiva elokuvan sisältäessä rankkoja aihealueita. Teemakirjoitusten avulla saan lisäksi runsaasti materiaalia vuosaarelaista arkea sivuavista asioista. Tällaista informanttien määrää en olisi voinut tavoittaa haastatteluin. Teemakirjoitus toimi hyvin myös tilanteessa, jossa informanttien piti heti katsomiskokemuksen jälkeen purkaa omia ajatuksiaan.

Teemakirjoitus on aineistonkeruumenetelmänä mielenkiintoinen. Teemakirjoittamiseen liittyy aina kirjoittajan omaehtoinen aktiivisuus tarttua annettuun aiheeseen. Omassa tapauksessani en etukäteen voinut tietää, moniko kirjoittaja mahdollisesti innostuu aiheesta ja ketkä lopulta kirjoittavat. Aineistoni kohdalla olin alussa arvioinut mielessäni mahdollisten informanttien määräksi noin 40

---

¹⁵⁰ Alasuutari, 2011, 82-83.

¹⁵¹ Lappi, 2007, 21.

henkilöä. Kesäkuun alussa huomasin olevani arviotani yli puolet suuremman tutkimusaineiston äärellä. Ennen ensimmäistä aineiston lukukertaa mietin, millä tavoin teemat mahtavat nousta aineistosta. Ajattelin tuolloin, olisiko ollut mielekästä antaa katsojille myös lyhyt kyselykaavake. Katsojat olisivat voineet käyttää elokuvakritiikille tyypillistä tähditystä asteikolla 1-5, jolloin olisin voinut samalla teemoittaa valmiiksi joitain aihealueita katsojille tarkasteltavaksi. Katsojat olisivat voineet esimerkiksi arvioida elokuvan henkilö- ja paikkakuvausta suoraan numeroasteikolla. Nyt työn valmistuttua en osaa enää kaivata taulukoinnin mahdollista antamaa lisää tutkimukseeni. Mielestäni käyttämässäni menetelmässä on ollut mielenkiintoista se, että itse elokuva on toiminut kirjoittajille inspiraationa. En ole lähtenyt ohjailemaan teemakirjoittajia.

Työskennellessäni tutkimuksen aineistokäsittelylukujen parissa huomasin, miten haasteellista oli löytää tasapaino pääaineistojeni eli Vuosaari-elokuvan ja teemakirjoitusaineiston välillä. Tutkimukseni on luettavissa ilman Vuosaari-elokuvan näkemistä. Tämä tarkoittaa tarpeellisissa kohdin elokuvan avaamista lukijalle. Vaikka tutkimukseni pääkysymys käsittelee elokuvasta nousseita katsojakokemuksia, ohjaaja Aku Louhimiehen mielenmaiseman on avauduttava lukijalle. Oikeastaan vasta lähellä tutkimuksen valmistumista pystyin purkamaan elokuvan osuutta pois tutkimuksesta. Näin viimein löytyi toivomani oikea suhde elokuvan ja tutkimukseni pääkysymyksen välillä.

Löysin kahdesta eri tutkimuksesta tavan lähestyä omaa tutkimusongelmaani. Sirpa Tanin tutkimusta käytin avatessani mielenmaisemia Vuosaari-elokuvasta. Aku Louhimiehen oma mielenmaisema avautui elokuvan kautta uutena mielenmaisemana katsojille. Katsojat vuorostaan synnyttivät uudet tulkintansa Vuosaaresta elokuvan näkemisen jälkeen. Näistä katsojien tulkinnoista syntyi kirjoittajan yksityinen oma puhuntansa Vuosaaresta. Toisena taustateorianani käytin Tiina-Riitta Lapin tutkimuksen ajatusta julkisesta ja yksityisestä puhunnasta. Vertasin tutkimuksessani taiteilijaa julkisen puhunnan edustajaan ja vuosaarelaisia teemakirjoittajia yksityisen puhunnan edustajiksi. En siis nostanut ohjaajan ja katsojien näkemyksiä toisilleen vastakkaisiksi, vaan käytin Lapin ajatusta tuoda nämä puhunnat toisilleen rinnakkaisiksi. Elokuvan julkinen puhunta saa

vuosaarelaisen asukkaan asiantuntijapuheenvuoron tällöin vierelleen yhdenvertaisena ja samanarvoisena.

Osallistamalla vuosaarelaisia kirjoittamaan Vuosaari-elokuvasta pääsin kartoittamaan vuosaarelaisten merkityksellistä arkea. Etnologiassa arkielämä on yksi keskeinen tutkimuksen kohde. Arki on kiinnostavaa ja tärkeää, koska arki sivuaa kaikkea ihmisen yhteiskunnallista sekä sosiaalista toimintaa. Lukiessani teemakirjoittajien arjesta kertovia tekstejä pääsin lähelle vuosaarelaisen kirjoittajan jokapäiväiseen elämään läheisesti sitoutuvia teemoja, elämisen tapoja ja käytäntöjä. Vuosaarelaisten kertomukset arjesta ikään kuin paljastivat ajatus- ja arvovakennelmia, jotka ovat piilossa vuosaarelaisten kirjoittajien toiminnan ja arvostusten taustalla. Kuntaliiton tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom on myös todennut, että etenkin itseä lähellä olevat arjen asiat kiinnostavat ihmisiä, ja niihin halutaan myös vaikuttaa eri tavoin ¹⁵².

Tarkastelin teemakirjoittajien Vuosaarta elokuvassa esiintyneiden paikkojen, maamerkkien ja elokuvan henkilögallerian kautta. Elokuvan paikkakuvauksissa liikutaan lähinnä keskisen Vuosaaren alueella ja käydään myös Aurinkolahdes- sa. Teemakirjoittajien kertoessa elokuvassa esitetyistä paikoista kirjoittajat mainitsevat usein myös oman asuinpiirinsä ja kotipaikkansa. Tämän lisäksi Vuosaaren asuinalueista Meri-Rastila kerää kirjoituksissa huomiota alueeseen yleisesti liitettävien stereotyyppien takia. Asuinalueiden lisäksi elokuvassa esiintyvät maamerkit näkyivät kirjoituksissa hyvin. Tornitalo Cirrus ja metro nousevat elokuvan myötä selkeästi esille. Tornitalo Cirrus kerää huomiota osassa kirjoittajia, mutta ei kovin innostuvaan sävyyn. Cirrukselta saatetaan käyttää muun muassa sanontaa ”Vuosaaren pakollinen maamerkki”. Esimerkiksi Vuosaaren satama jää vähälle huomiolle kirjoittajien keskuudessa. Vuosaaren satama- aluetta ei ilmeisimmin liitetä kirjoittajien omaan elämisen piiriin. Vuosaarelaisista maamerkeistä kerää huomiota myös sellaiset maamerkit, joita elokuvassa ei esiinny. Elokuvasta puuttunut Pauligin tehdas mainittiin esimerkiksi tuoksumuis- tin kautta.

---

¹⁵² Suomen kuntaliitto. Asukkaiden osallistaminen päätöksenteossa vaatii panostuksia. Verkkosivut. <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutisia/2012/Sivut/asukkaiden-osallistaminen-paatoksenteossa.aspx> (luettu 11.11.2013).

Vuosaari-elokuvassa ohjaaja on tuonut esiin urbaaneja mielenmaisemia muun muassa rajaamalla Vuosaaresta sopivia urbaaneja näkymiä sekä maamerkkejä. Elokuvassa esitetään muun muassa komeita kamera-ajaja yöllisestä Vuosaaresta ilmakuvain. Urbaaneja otoksia on kuvattu esimerkiksi metron yhteyteen tai tågien peittämiin käytäviin. Elokuvassa esitellään urbaania kauneutta sekä ruma muutta. Havaittiin, että osaa katsojista ei näytä haittaavan elokuvan karuimmatkaan ympäristökuvaukset Vuosaaresta. Vain muutamassa kirjoituksessa on maininta siitä, että elokuvan ympäristökuvaus on jotenkin ruma tai vääränlainen. Kiinnitin huomiota myös siihen, että elokuvakatsojan oma historia sekä paikkakokemukset voivat saada katsojan tuntemaan kotiseuturakkautta. Kirjoittaja saattaa esimerkiksi tuntea ylpeyttä elokuvassa esiintyneestä omasta kotipihas- ta, vaikka tuttu paikka olisi esitelty elokuvassa osin betonibrutalismen kautta. Vuosaari-elokuvan paikkojen tunnistamista omiksi tutuiksi paikoiksi kuvailtiin useissa kirjoituksissa mielenkiintoisena ja miellyttävänä kokemuksena.

Tuttujen vuosaarelaisten maisemien tunnistaminen elokuvasta tuotti teemakirjoituksissa mainintoja kotipaikkaylpeydestä. Kirjoituksissa on myös tuotu esiin, miten nimenomaan paikkojen tunnistaminen koettiin mielekkäänä asiana. Elokuvan henkilögalleriaan katsojat eivät suhtautuneet yhtä innostuneesti kuin paikkakuvaukseen. Teemakirjoituksista tuli ilmi, miten elokuvan henkilökuvaukset aiheuttivat katsojissa eniten tunteenkuohuntaa. Louhimiehen rankka tapa käyttää elokuvassa tunteensiirtoa ja stereotyyppisiä asettaa katsojan haasteelliseen asemaan.

Vuosaari-elokuvan henkilögalleria oli teemakirjoittajille haastava. Vuosaari-elokuva nimeää henkilögalleriansa kantamaan yksinäisyyden tunnetta, johon osa katsojista vastaa muun muassa puheellaan paikallisesta yhteisöllisyyden tunteesta. Tämän lisäksi katsojat kiinnittävät huomiota elokuvan tapaan esittää stereotyyppisiä. Elokuvan tapa tyypitellä naisia ja maahanmuuttajia herätti runsaan kirjoittelun. Osaa katsojista ärsyttää muun muassa se, että ohjaaja esittelee stereotyyppisesti tietyn kieliryhmän naiset prostituoituina. Stereotyyppikeskustelu tuo esiin myös laajemmin keskustelun maahanmuuttajista. Näissä maa-

hanmuuttoon liittyvissä kirjoituksissa osa katsojista puntaroi muun muassa omaa suhtautumistaan maahanmuuttajiin.

Elokuvan teini- ja lapsikuvaukset nostavat katsojien puheen lapsen asemasta. Lasten esittämät hahmot toimivat Louhimiehen ohjauksessa riipaisevan uskottavalla tavalla. Elokuvan kuvaukset lapsista vetoavat vahvasti katsojien emootioihin. Osa katsojista on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että elokuva on rajattu esittämään vain tiettyä ikäryhmää. Elokuvassa esiintyvä henkilögalleria on rajattu lapsista keski-ikäisiin, ja elokuvasta puuttuvat kokonaan vanhukset. Muutamissa kirjoituksista on huomioita siitä, miten nimenomaan vanhukset ovat tuttu näky Vuosaaren katukuvassa päivisin.

Käsittelin luvussa 5 puhetta yhteisöllisyydestä, koska se nousee omana aiheenaan teemakirjoituksista. Teemakirjoitusten puhe yhteisöllisyydestä muodostuu kirjoittajien luomaksi vastakkaiseksi teemaksi elokuvalle. Menneisyyteen viittaavassa muistelukirjoittelussa on selkeitä esimerkkejä ja kuvauksia yhteisöllisyyden ilmentymisestä Vuosaassa. Näissä kirjoituksissa on kuvauksia ja esimerkkejä yhteisöllisyydestä toiminnallisuuden kautta. Tähän päivään viittaavissa yhteisöllisyyttä kuvaavissa kirjoituksissa ei samanlaista toimintaan viittaavaa kirjoittelua löydy paljoakaan. Tätä päivää kuvailevissa teemakirjoituksissa näyttyy enemmän puhe yhteisyyden tunteesta.

Teemakirjoitusten puhe yhteisöllisyydestä nosti mieleeni kysymyksiä. Jäin pohtimaan, että teemakirjoittajiksi vapaaehtoisesti ilmoittautuneet henkilöt saattavat olla osallistuvia ja aktiivisia ihmisiä, jotka havainnoivat mielellään arkeaan. Puhe yhteisöllisyydestä on voinut olla siis lähtöisin näiden valmiiksi aktiivisten toimijoiden puheesta. Jäin lisäksi miettimään katsojien yhteistä katsomiskokemusta. Elokuvan katsominen elokuvateatterisalissa on myös yhteisöllinen kokemus. Onko ehkä yhteisöllinen kokemus herättänyt puheen yhteisöllisyydestä? Oli teemakirjoittajien puheen yhteisöllisyydestä laukaissut mikä tahansa, kiinnostavinta on minusta se, että näissä yhteisöllisyyttä koskevissa kirjoituksissa pidettiin arvossa alueellista yhteisöllisyyttä tai yhteisöllisyyden tunnetta. Erityisesti minua jäi kiinnostamaan, missä muodoin ja miten paljon vuosaarelaiset kokevat yhteisyyden tunnetta omassa sosiaalisessa ympäristössään Vuosaassa.

Toinen teemakirjoituksista voimakkaasti noussut teema yhteisöllisyyden lisäksi on Vuosaaren luonto. Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvassa liikutaan urbaanissa kaupunkikuvassa, kun taas kirjoittajat korostavat kirjoituksiinsa luonnon merkitystä omassa fyysisessä ympäristössään. Lähes kaikissa teemakirjoituksissa on mainittu vuosaarelainen luonto jossain yhteydessä. Luontoon liittyvissä teemakirjoituksissa on keskenään paljon samankaltaisuutta, ja niihin on liitetty runsaasti kuvailua. Kirjoituksiin luonnosta on liitetty usein aistikoemuksia ja luonnosta puhutaan tunteiden, muistojen, arvojen sekä toiminnallisuuden kautta. Luontoelementeistä meri nousee merkitykselliseksi osassa kirjoituksia. Mainintoja on myös siitä, miten Vuosaari on saari.

Huomioni on se, että teemakirjoittajilla on oma selkeä näkemyksensä Vuosaaresta. Kirjoituksissa on selkeästi asukkaan oma ääni, ja monesta teemakirjoituksesta nousee esiin ylpeys omasta kotipaikasta. Kirjoittajat eivät lähteneet ikään kuin passiivisesti vastaanottamaan elokuvan luomaa kuvaa Vuosaaresta. Ohjaajan esitykseen vuosaarelaisesta asukkaasta tai asuinympäristöstä ei tyydytty. Tarkoitan, että katsojat eivät olleet ikään kuin alistaisia elokuvan luomalle mielenmaisemalle ja tyytyneet siihen. Teemakirjoittajien Vuosaari näyttäytyy ympäristö- ja henkilökuvauksiltaan osin vastakkaisena Aku Louhimiehen mielenmaisemalle. Ympäristökuvauksessa tämä tarkoittaa sitä, että elokuvan urbaani Vuosaari nostaa teemakirjoituksissa esiin puheen Vuosaaren luonnosta. Elokuvan henkilökuvauksessa ohjaajan kuvaama teema yksinäisyydestä nostaa teemakirjoituksissa puheen yhteisöllisyydestä. Teemakirjoittajat ovat pystyneet tekemään selkeitä eroja sekä yhtäläisyyksiä elokuvan ja oman Vuosaaren välillä. Teemakirjoituksissa on kuvailtu ja esimerkein vahvistettu se, millainen on kirjoittajan oma Vuosaari. Voin siis todeta, että nämä teemakirjoittajat kytkevät hyvin omat tunnesiteensä, merkityksensä ja muistonsa Vuosaareen. Teemakirjoittajilla on hyvä paikkaidentiteetti.

Aineistoni 94 teemakirjoituksesta huomaan, miten hyvin ja intensiivisesti kaikki kirjoittajat ovat suhtautuneet kirjoitustehtäväänsä. Puhe omasta asuinalueesta kiinnosti kirjoittajia, ja tähän puheeseen haluttiin liittyä oman teemakirjoituksen myötä. Osallistaminen siis toimi tutkimuksessani. Sain myös arvokasta tietoa

tämän päivän arjesta Vuosaaren alueelta. Tätä tietoa voin hyödyntää työssäni. Ymmärsin tutkimukseni kautta, miten näillä teemakirjoittajilla on selkeä oma paikkaidentiteetti. Vaikka elokuvassa Vuosaari esiintyi urbaanina, näkevät nämä teemakirjoittajat Vuosaaren erityisyyden näyttäytyvän varsinkin Vuosaaren luonnossa. Myös puhe yhteisöllisyydestä nostettiin tärkeäksi arvoksi teemakirjoitusten kautta. Teemakirjoituksista noussut puhe toimi samalla asiantuntijapuheena omasta alueestaan. Tämä kirjoittajien puhe nostatti myös mieleeni lisäkysymyksiä. Luonnon ja urbaanin päällekkäisyys Vuosaareissa jäi muun muassa askarruttamaan mieltäni. Millainen on lopulta vuosaarelaisen suhde luontoon ja mitä urbaaneja elementtejä luontokokemusten lomasta tulee esiin? Tai toisaalta missä muodoin ja miten paljon vuosaarelaiset kokevat yhteisyyden tunnetta omassa ympäristössään?

Eri kunnallisten palveluiden yhteydessä on puhuttu asukkaan mahdollisuudesta vaikuttaa päätöksentekoon, ja samalla näin myös itseään lähellä oleviin arjen asioihin. Se, että asukkaat voivat olla itse vaikuttamassa omiin asioihinsa, nähdään hyvänä kaupunkidemokratiana. Asukkaiden kuunteleminen ja osallistaminen on yksi tapa, jolla päästään lähelle asukkaiden arkea. Ymmärtämällä tietyn alueen kulttuuriperintöä, voimme päästä myös lähemmäksi alueen menneisyydestä nousevia arvoja ja uskomuksia.

Lähteet

Aineistolähteet

Primaariaineisto:

Teemakirjoitukset Vuosaari-elokuvasta, 94 kappaletta. Tekijän hallussa.
Lista informanteista liitteenä.

Vuosaari. O: Aku Louhimies, Sk: Aku Louhimies, Mikko Kouki, Niina Repo. T: edith FILM ja First Floor Productions. E:3.2.2012, dvd-kopio, 118 min.

Sekundaariaineisto:

Alaja, Katja: *Urbanin Suomen kuvaaja. Ohjaaja Aku Louhimies tuntee kuvauspaikkansa kuin omat taskunsa*. Helsinki-info, Helsingin kaupungin tiedotuslehti, 2/2012.

Arvola, Pentti: *Haaveiden ja arjen romuralli. Vuosaari on vahva elokuva suomalaisesta nykytodellisuudesta*. Helsingin Sanomat, Nyt-liite, 2.2.2012.

Erkkilä, Jorma: *Vuosaaren kahvipaahtimon alue Vuosaarella muuttuu asunnoiksi*. *Helsingin Sanomat*, 9.12.2009.
<<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Vanha+kahvipaahtimon+alue+Vuosaarella+muuttuu+asunnoiksi/HS20091209S11KA02ydq>

Hiltunen, Erkki. (toim.): *Vuosaari – merellinen kaupunginosa*. Helsingin kaupungin julkaisusarja, 1990.

Immonen, Mervi: *Mitä on urbaani?*
<http://urba.fi/sites/default/files/pdf-artikkelit/YTKB9903_Ilmonen.pdf

Kurttila Jukka ja Tani Sirpa: *Itähelsinkiläisten identiteetti*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, 1993:3.

Kääpä Pietari and Laine Silja: *World Film Locations Helsinki*. World Film Locations Series, 2013.

Lappi, Tiina-Riitta: *Neuvottelu tilan tulkinnoista. Etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa*. Jyväskylän yliopisto, 2007.

Laitinen, Joonas: *Vuosaarelaiset saivat voiton. Väki keskitti äänensä kaupunginosan omille ehdokkaille, jotka ovat neljästä eri puolueesta*. Helsingin Sanomat 30.10.2012.

Lehtonen, Heikki: *Yhteisö*. Gummerus Kirjapaino Oy, 1990.

Lento, Katri ja Olsson, Pia (Toim.): *Muistin kaupunki. Tulkintoja kaupungista muistin ja muistamisen paikkana*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 2013.

Louhimies, Aku. Ohjaaja Aku Louhimiehen verkkosivu.
< www.akulouhimies.com

Luotola, Janne: *Raaka sielunmaisema saa onnellisen lopun. Vuosaarelaiset näkivät ensimmäisenä kaupunginosansa nimikkoelokuvan*. Helsingin Sanomat 24.1.2012.

Ollila Anne: *Katsojana nainen*. Kirjallisuusarvostelu. Suomen naistutkimuksen seura, 1991. Kansalliskirjaston julkaisuarkisto.
<www.doria.fi

Poussu, Tarmo: *Vuosaari – lue IS:n arvio elokuvasta*. Iltä-Sanomat 3.2.2012.
<<http://www.iltasanomat.fi/elokuvat/art-1288446548586.html>

Siivonen, Riku: *Kaiken maailman helsinkiläiset – maahanmuuttajat, hyvinvointi ja palvelut. Maahanmuuttajien elinolojen ja palveluiden seurantaraportti*. Helsingin kaupunki, maahanmuutto-osasto, 2013.

Tani, Sirpa: *Kaupunki Taikapeilissä, Helsinki-elokuvien mielenmaisemat – maantieteellisiä tulkintoja*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, 1995:14.

Tirronen, Lumi: *Päätepysäkillä Vuosaari*. Elokuvalehti Episodi 1/2012.

Elokuvat:

Paha maa. O: Aku Louhimies. Sk: Paavo Westerberg, Jari Rantala, Aku Louhimies. T: Solar Films. E: 14.1.2005.

Valkoinen kaupunki. O. Aku Louhimies. Sk: Paavo Westerberg, Mikko Kouki. T: Solar Films. E: 17.11.2006.

Tutkimuskirjallisuus:

8-pallo. O: Aku Louhimies. Sk: Jari Rantala. Perustuu Marko Kilven rikosromaniin. T: Blind Spot Pictures, Elokuvatuotantoyhtiö Mjolk. E:22.2. 2013.

Aku Louhimiehen tarina. Miten minusta tuli minä. To: Marko Gustafsson. Ylen Elävä arkisto, julkaistu 29.1.2007.

<http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/aku_louhimiehen_tarina_18377.html#media=18381

Alasuutari, Pertti: Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino 2011.

Alzén, Annika & Aronsson, Peter (toim.): Demokratiskt Kulturarv? Nationella institutioner universella värden lokala praktiker. Tema kultur och samhälle. Skiftserie 2006:1

Apo, Satu: *Naisen väki: Tutkimuksia suomalaisten kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta*. Karisto Oy, Hämeenlinna, 1995.

Apo, Satu: *Viinan voima. Näkökulmia suomalaisten kansanomaiseen alkoholiajatteluun ja -kulttuuriin*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 759. Vammalan kirjapaino Oy, Vammala 2001.

Aro, Laura: *Minä kylässä. Identiteetikertomus haastattelututkimuksen folklorina*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 650. Vaasa, 1996.

Bacon, Henry: *Audiovisuaalisen kerronnan teoria*. Tammer-Paino, 2000.

Bechdel, Allison: Bechdelin testi.
<<http://bechdeltest.com/>

Filmiaura ry. Jussi-palkinnot.
<www.jussit.fi

Haapala, Arto ja Kaukio, Virpi: *Ympäristö täynnä tarinoita. Kirjoituksia ympäristön kuvien ja kertomusten kysymyksistä*. UNIPress, 2008.

Haikarainen, Riikka: *Tunne ruokkii nettikeskustelua*. Helsingin Sanomat. 12.1.2013

Hall, Stuart: *Identiteetti*. Suom. ja toim. Mikko Lehtonen ja Juha Herkman, 1999.

Helsingin Sanomat. *Vuosaari-elokuvalle kolme palkintoa Portugalissa*.
<<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305602622359>

Helsingin Sanomat 4.11.2012. *Aku Louhimiehen Vuosaari-filmi menestyi Saksassa*.
<<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305612438097>

Ikonen, Outi: *Louhimiehelle kirkon palkinto*. Kotimaa 24.
<<http://www.kotimaa24.fi/uutiset/kulttuuri/9613-louhimiehelle-kirkon-palkinto>

Karjalainen, Marketta: *Vuosaari-elokuva kiihdyttää mieliä Vuosaarella*. Helsingin Uutiset, 25.1.2012.
<<http://www.helsingin uutiset.fi/artikkeli/90580-vuosaari-elokuva-kiihdyttaa-mielia-vuosaarella>

Kinnunen, Kalle: *Ilta-Sanomat, "Raju" Vuosaari-elokuva ja skandaalien rakentaminen tyhjästä*. Suomen Kuvalehti 5.2.2012.
<<http://suomenkuvalehti.fi/blogit/kuvien-takaa/ilta-sanomat-raju-vuosaari-elokuva-ja-skandaalien-rakentaminen-tyhjasta>

Korkiakangas, Pirjo, Olsson, Pia ja Ruotsala, Helena (toim.): *Polkuja Etnologian menetelmiin*. Gummerus, Saarijärvi, 2005.

Kuparinen, Jari ja Sevänen Erkki (Toim.): *Kulttuuritutkimus – Johdanto*. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä 1994.

Laine, Silja: *Pilvenpiirtäjäkysymys*. Turun yliopisto, Uniprint, Turku, 2011.

Lampi, Pertti: *Helsingin Vuosaari – Nordsjö. kaupunginosan historia, nykypäivä ja tulevaisuus*. Vuosaari-Seura ry, Vuosaari-Säätiö rs, 2005.

Lappi, Tiina-Riitta: *Mielikuvia kaupungista*. Jyväskylän yliopisto, 1997.

Lehtonen V-P, uutisanalyysi: *Puhdistus ja Vuosaari ovat suosikit Oscar-ehdokkaaksi*. Helsingin Sanomat, 19.9.2012.

Nuutinen Veera: *Huoramyyttejä ja tavallisia tyttöjä*. Helsingin Sanomat 31.8.2013.

Nyberg Arto. To: Arto Nyberg. Aku Louhimiehen haastattelu.T: YLE-1. E. 17.2.2013.

Pekola-Sjöblom, Marianne: *Asukkaiden osallistaminen päätöksenteossa vaatii panostuksia*.

<<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutisia/2012/Sivut/asukkaiden-osallistaminen-paatöksenteossa.aspx>

Pohjamo, Ulla: *Esikaupunki moniäänisenä kulttuuriperintönä – Oulun Hietasaari*. Taidehistorian seura. Sastamala 2011.

Purhonen, Semi: *Keski-ikäiset naiset kaikkiruokaisimpia kulttuurin kuluttajia*. Suomen Akatemia.

<<http://www.aka.fi/fi/T/Tiedetapahtumat/Tiede-on-Taidetta/Keski-ikäiset-naiset-kaikkiruokaisimpia-kulttuurin-kuluttajia/>

Pääkkönen, Sirpa: *Elokuva vie psyykeen syviin kerroksiin*. Helsingin Sanomat. 9.6.2012.

Renoir, Jean: *Interviews. Conversations with filmmakers. A Conversation with Jean Renoir*. University Press of Mississippi, 2005.

Rinne, Jaana: *Tässä iässä. Tuntoja ruumiissa, mielessä ja suhteissa*. Aku Louhimies, 43. "Kärsimystä ei voi välttää". Anna-lehti, 7/2012.

Salmi, Hannu: *Elokuva ja historia*. Suomen elokuva-arkisto, 1993.

Sarhimaa, Jutta: *Pääsy valkokankaalle kielletty*. Ylioppilaslehti 29.10.2010.
<<http://ylioppilaslehti.fi/2010/10/paasy-valkokankaalle-kielletty/>

Silfverberg, Anu: *Dokumentin ja fiktion impulssi on sama*. Uusimmassa elokuvassaan James Marsh käsittelee maansa kipeää lähihistoriaa. Helsingin Sanomat 16.2.2012.

Suominen, Jaakko: *Mobiilia muistelua*, Tekniikan Waiheita, 2011/ 4.

Suomen elokuvasäätiö. Katsojaluvut, vuositilastot.
<<http://ses.fi/tilastot-ja-tutkimukset/vuositilastot/>

Suomen kuntaliitto. *Asukkaiden osallistaminen päätöksenteossa vaatii panostuksia*.
<<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutisia/2012/Sivut/asukkaiden-osallistaminen-paatoksenteossa.aspx>

Tani, Sirpa: *Helsingin monet kuvat*. Filmihullu 1/1993.

Tervo, Jari: *Mogadishu Avenue*.
<www.wsoy.fi/kirjat/-/product/no/9789510328477

Tikkanen, Tea ja Selander, Päivi (toim.): *Helsinki Alueittain 2011, Helsingin kaupungin tietokeskus*.
<http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_03_30_Tilasto_hki_alueittain_2011_Tikkanen.pdf

Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli: *Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2009.

Tuomisto, Anja ja Uusikylä, Heli: *Kuva, teksti ja kulttuurinen näkeminen*. Suomalaisen kirjallisuuden seura.1995.

Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma, kulttuuriperinnön tutkimus.
<<http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/opiskelu/oppiaineet/Sivut/Kulttuuriperinn%C3%B6n-tutkimus.aspx>

Utula, Katri: *Ovatko Aku Louhimiehen Vuosaari-elokuvassa liian rajuja kohtauksia?* Ilta-Sanomat. 5.2.2012.

<<http://www.iltasanomat.fi/elokuvat/art-1288446927506.html>

Vilkama, Katja: *Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla.* Helsingin kaupungin tutkimuksia. Helsinki 2011.

Von Bagh, Peter: *Elokuvan Historia.* Otavan Kirjapaino Oy. 2004

Vuosaari-elokuva. Vuosaari-elokuvan verkkosivu.

<www.vuosaarielokuva.fi

Yle uutiset. Asemies tulitti katolta Hyvinkäällä, 26.5.2013.

<http://yle.fi/uutiset/ase mies_tulitti_katolta_hyvinkaalla_-_kaksi_kuoli_7_loukkaantui/6136085

Liitteet:

Teemakirjoittajat

	Ikä	Ammatti	Siviilisäätö	Asuinalue
N1	34	tuotepäällikkö	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N2	56	opiskelija	eronnut	Etelä-Vuosaari
N3	74	toimistosihtööri, eläk.	leski	Etelä-Vuosaari
N4	67	eläkkeellä	eronnut	Pohjois-Vuosaari
N5	55	sairaanhoitaja, eläk.	eronnut	Muu
N6	66	opettaja, eläk.	naimisissa	Muu
N7	63	sairaanhoitaja, eläk.	naimisissa	Aurinkolahti
N8	58	sairaanhoitaja, eläk.	naimisissa	Aurinkolahti
M9	32	antropologi	avoliitto	Etelä-Vuosaari
N10	36	lääkäri	naimaton	Muu
M11	36	toimittaja	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
N12	61	perushoitaja	eronnut	Pohjois-Vuosaari
N13	36	tiedottaja	avoliitto	Etelä-Vuosaari
N14	53	toimistotyöntekijä	avoliitto	Aurinkolahti
M15	52	automaatioasentaja	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N16	x	opettaja, eläk.	naimaton	Etelä-Vuosaari
M17	50	asuntotyön diakoni	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N18	44	diakoni	naimisissa	Etelä-Vuosaari
M19	69	pappi	x	Pohjois-Vuosaari
N20	61	eläkkeellä	leski	Etelä-Vuosaari
N21	42	yrittäjä	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N22	48	lastenhoitaja	naimisissa	Etelä-Vuosaari
M23	60	yrittäjä/ viherala	avoliitto	Aurinkolahti
N24	47	markkinointipäällikkö	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
N25	49	sairaanhoitaja	x	Etelä-Vuosaari
M26	46	valtiotieteen maisteri	avoliitto	Etelä-Vuosaari
N27	49	psykologi, psykoterapeutti	naimaton	Etelä-Vuosaari
N28	45	myyntiasistentti	avoliitto	Aurinkolahti
N29	40	työtön	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
N30	66	eläkkeellä, suunnittelija	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N31	62	eläkkeellä	eronnut	Muu
N32	35	personal trainer, urheiluhieroja	naimaton	Pohjois-Vuosaari
N33	39	sisustusarkkitehti	naimisissa	Etelä-Vuosaari
M34	44	järjestelmäasiantuntija	naimaton	Etelä-Vuosaari
N35	47	koulunkäyntiavustaja	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N36	47	lääkäri	naimisissa	Muu
N37	24	opiskelija	naimaton	Pohjois-Vuosaari
N38	60	osatyöttömyyseläkkeellä	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
N39	60	johdon sihteeri	leski	Pohjois-Vuosaari
N40	56	insinööri	naimisissa	Muu

N= nainen

M= mies

	Ikä	Ammatti	Siviilisääty	Asuinalue
M41	37	tuottaja	naimisissa	Muu
N42	55	arkistonhoitaja	naimaton	Muu
N43	60	kirjanpitäjä	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
M44	26	business controller, satama	naimisissa	Aurinkolahti
M45	59	reseptionisti	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N46	60	toimistosihiteeri, työtön	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N47	35	kulttuurituottaja	naimaton	Muu
N48	61	terveydenhoitaja	naimisissa	Muu
N49	66	eläkkeellä	x	Muu
N50	52	konsultti/ rakennusala	naimaton	Etelä-Vuosaari
N51	59	kuntoutusohjaaja	avoliitto	Pohjois-Vuosaari
M52	x	x	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N53	52	aikuislouluttaja	eronnut	Etelä-Vuosaari
N54	80	toimistosihiteeri, eläk.	eronnut	Pohjois-Vuosaari
N55	34	pieneläinohitaja	avoliitto	Pohjois-Vuosaari
N56	74	eläkkeellä	leski	Etelä-Vuosaari
N57	51	terveydenhuoltoala	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
N58	x	x	x	x
N59	60	toimistosihiteeri	leski	Etelä-Vuosaari
N60	50	lääkäri	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
M61	35	projektipäällikkö	avoliitto	Etelä-Vuosaari
N62	44	henkilöstöpäällikkö	eronnut	Etelä-Vuosaari
N63	53	työterveyshoitaja	avoliitto	Aurinkolahti
M64	74	eläkkeellä	avoliitto	Etelä-Vuosaari
N65	52	lastentarhanopettaja	avoliitto	Pohjois-Vuosaari
N66	40	kassamyymjä	eronnut	Etelä-Vuosaari
N67	45	teatteriteknikko	naimisissa	Muu
N68	75	pääkirjanpitäjä, eläk.	naimisissa	Pohjois-Vuosaari
M69	51	kirjastonjohtaja	naimisissa	Muu
N70	56	lastentarhanopettaja	eronnut	Etelä-Vuosaari
N71	65	pankkitoimihenkilö,eläk.	x	vuosaari, muu
M72	66	virastopäällikkö, eläk.	eronnut	Etelä-Vuosaari
N73	64	osastonhoitaja	leski	Etelä-Vuosaari
M74	26	työtön, AMK-opinnot	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N75	55	opinto-ohjaaja	x	Muu
N76	64	psykologi, psykoterap. eläk.	naimisissa	Muu
N77	15	opiskelija	naimaton	Etelä-Vuosaari
N78	70	eläkkeellä	x	Etelä-Vuosaari
N79	60	toimistotyöntekijä	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N80	52	osastonhoitaja	naimisissa	Aurinkolahti

	Ikä	Ammatti	Siviilisäätö	Asuinalue
N81	54	viestintäpäällikkö	eronnut	Pohjois-Vuosaari
N82	42	perushoitaja	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N83	42	perhepäivähoitaja	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N84	54	osastopäällikkö	naimisissa	Muu
N85	54	psykoterapeutti	x	Pohjois-Vuosaari
N86	68	eläkkeellä	naimisissa	Etelä-Vuosaari
N87	64	eläkkeellä	leski	Etelä-Vuosaari
N88	55	lipunmyyjä	naimisissa	Muu
N89	70	matkailualan yrittäjä, eläk.	eronnut	Etelä-Vuosaari
N90	68	lastentarhan.opett. eläk.	naimisissa	Muu
N91	45	sihteeri	naimisissa	Muu
N92	14	opiskelija	naimaton	Muu
N93	53	töissä terveysasemalla	x	x
N94	69	x	x	x

Liite:

Teemakirjoitusten käyttö lupa

Helsingin kulttuurikeskus
Vuotalo / Tuuli Tokkola
PL 4727, 00099 Helsingin kaupunki

Käyttö lupa teemakirjoitukselleni

"Miten minun Vuosaareni eroaa Aku Louhimiehen ohjaamasta
Vuosaari-elokuvan Vuosaaresta"

Kirjoitustasi tarvitaan Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitokselle tehtävää opinnäytetyötä varten. Kirjoitukset käsitellään luottamuksellisesti ja ne arkistoidaan laitoksen arkistoon.

Kirjoituksestasi saatetaan käyttää lainauksia, mutta niin että kirjoittajan henkilöllisyys ei paljastu tai tule esille.

Annan lupani käyttää tekstiäni Tuuli Tokkolan opinnäytetyössä:

---

päivämäärä   allekirjoitus, sekä nimenselvennys